

Barış Dünyası

AYLIK SİYASİ FİKİR MECMUASI

**CHP, Rejimin Korunması
Sorumluluğunu Kavramalıdır....**

**Anayasa Sola Doğru
Hürriyet Kapısını Açmış,
Başka Kapıları Kapamış mıdır ?**

Ruslar Tarihe Karşı Gelmişlerdir.

TÜSTAV

Canakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.
ve
kaleflex yer döşemeleri sanayi a.ş.

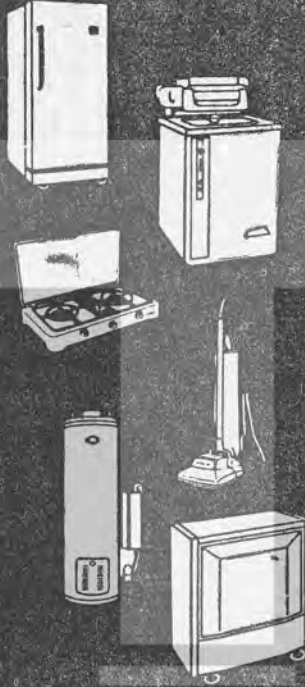
**Taksim Gezisinde açtıkları
Daimî Sergi dolayısıyla
gösterdiğiniz yakın alâkaya
teşekkür ederler**

TÜSTAV

Yuvanızda

ARÇELİK
SAADETİNİZİN ANAHTARI

Kendi sahasında Türkiyenin en güçlü ve modern teşkilatını kurarak batı seviyesindeki tesislerinde senelerdenberi çeşitli elektrikli ev aletleri imal eden ARÇELİK, bunları *en uygun fiyatlara* satın alabilme imkânını halkımıza sağlamış bulunuyor.

Eskiden vitrinlerde seyredilen buzdolabı, çamaşır makinası, süpürge, gaz sobası, ARÇELİK'in seri imalât imkânları sayesinde bugün en mütevazı Türk yuvasında dahi sevinçle kullanılıyor... *Türk halkının mutluluğunu sağlıyor.*

ARÇELİK

İstanbul'dan Doğuya ve Batıya yalnız dünyanın en tecrübeli havayolu hergün sefer yapıyor.

Sizi Batı'da Roma, Belgrad, Viyana, Münih, Frankfurt, Lizbon, Londra ve New-York'a biz götürebiliriz.

Yahut Doğu'da Beyrut, Karaçi, Bangkok, Manila, Hong Kong, Tokyo, Honolulu, ve San Francisco'ya bizimle uçabilirsiniz. Bu şehirler, sizi götürebileceğimiz yerlerin sadece birkaçıdır. İstanbul'dan dünyanın dört bucağına uçmak için her hafta yaptığımız 20 seferden herhangi birini tercih edebilirsiniz. Uçuş saatlerimiz öğleden evvel ve sonradır.

İş veya gezmek için seyahate çıkacağınız zaman bu seferlerimizden size en uygun olanı seçiniz. En iyi havayolunu seçmiş olmanın rahatlığı ile sensuz bir zevk içinde seyahat edeceksiniz.

Fazla bilgi için PanAm Seyahat Acentenize veya Bürolarımıza müracaat ediniz:

İstanbul: Hilton Methali, Tel: 47 45 30
Ankara: 53 Atatürk Bulvarı, Tel: 12 11 20
İzmir: İzmir Palas Oteli, Tel: 33 4 72
Adana: Agba Oteli, Tel: 1501

Dünyanın en tecrübeli havayolu

ATLANTİKTE BİRİNCİ

PASİFİKTE BİRİNCİ

LATİN AMERİKADA BİRİNCİ

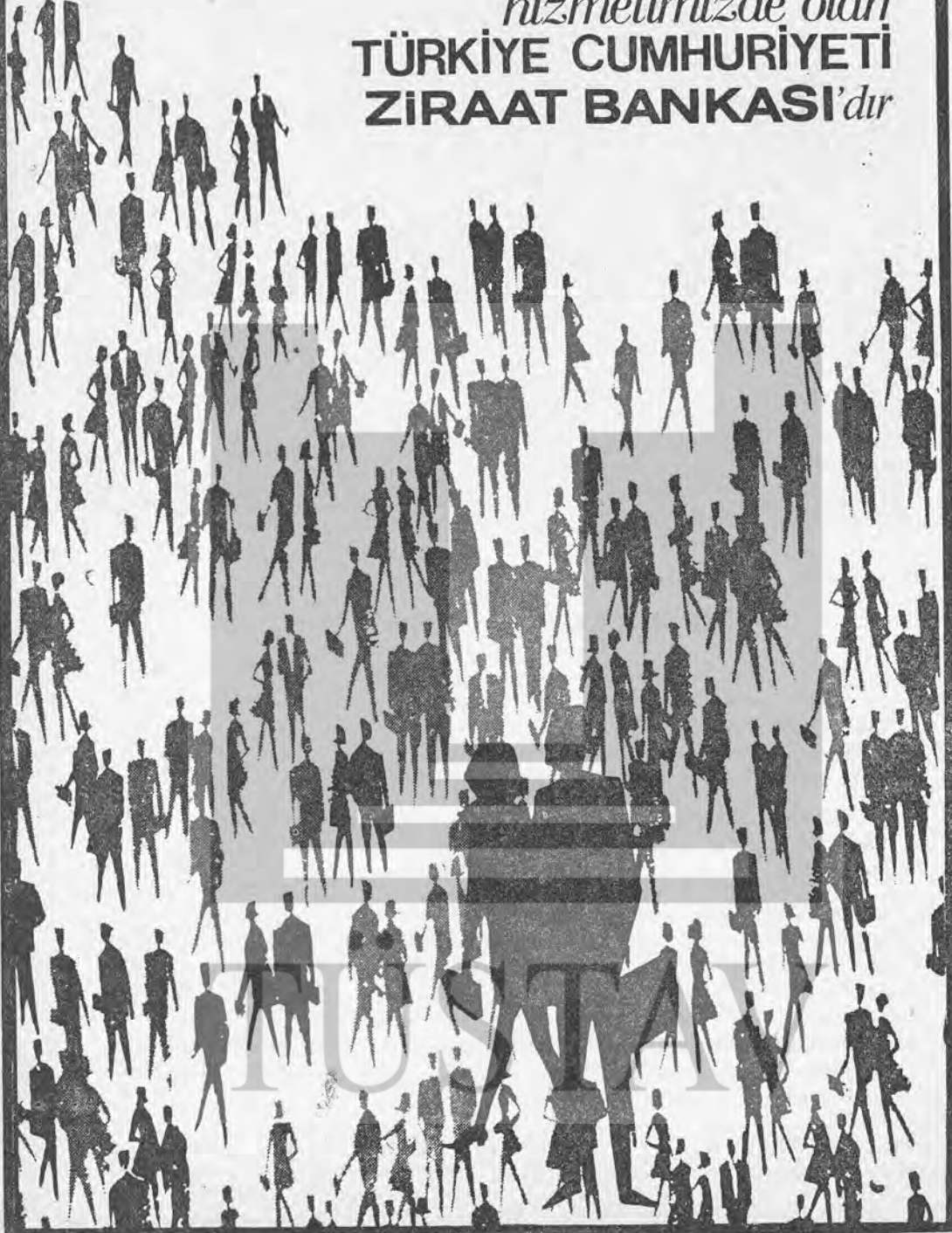
DÜNYA TURUNDA BİRİNCİ

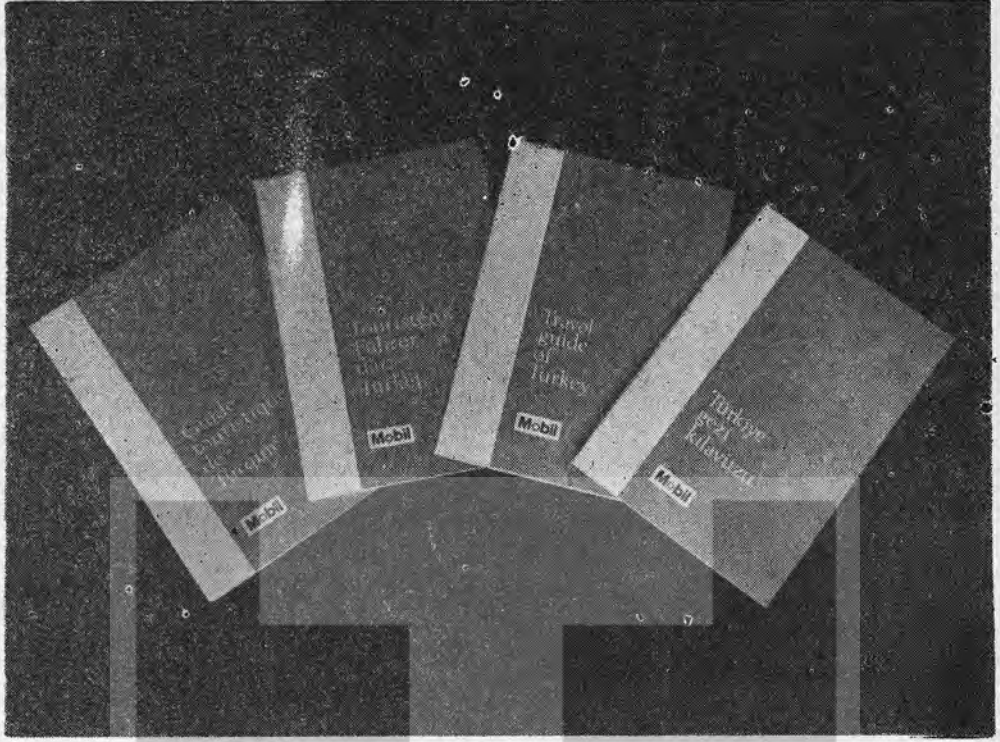

EVET!

bizim bankamız
HER YERDE
HER ZAMAN

hizmetimizde olan
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI'dır

Mobil'in Yeni Bir Turizm Hizmeti

1966 yılında « Mobil - Tur » programını uygulamaya başlayarak Türkiye'nin turistik bölgelerindeki satış yerlerinde otel, motel, restoran, kampingler tesis eden Mobil Şirketi, bu yıl da « Türkiye Gezi Kılavuzu » isimli bir turistik yayını 4 dilde bastırarak turistlerin hizmetine sunmuştur.

Renkli olarak Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca hazırlanıp 30 000 adet bastırılan bu eser, Türkiye'yi 7 bölge halinde incelemekte ve her bölgedeki önemli turistik ve tarihi yerleri özellikleriyle teker teker belirtmektedir.

Memleketimizde 12 Lira, dış memleketlerde 1 Dolar karşılığında satışa arzedilen kitabın diğer önemli bir bölümünü de harita kısmı teşkil etmektedir. 16 paftadan meydana gelen harita bölümü bütün anayolları ve mesafeleri gayet açık ve doğru bir şekilde vermekte, motorlu vasıta sahiplerinin rahat ve emniyetli bir şekilde gezmesine yardımcı olmaktadır.

Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Nihat Kürşat'ın da kitabın önsözünde belirtmiş oldukları veçhile « Türkiye Gezi Kılavuzu » nin turistlere büyük ölçüde yardımcı olacağına inanıyoruz.

Barış DÜNYASI

A Y L I K SİYASİ
FİKİR MECMUASI

Sahibi ve Başyazarı

Ahmet Hamdi

B A Ş A R

Sorumlu Yazı İşleri
Müdürlü

Günay ALOK

İdare Müdürlü

Lütfi ÇULPAN

Dış Münasebetler Şefi

Raif BALCI

Ankara Temsilcisi

Niyazi ACUN

Basın Sitesi, E-8

Çankaya

TEL : 12 48 91

İdare yeri : Cağaloğlu

Himayet Etfâl Sokak,

Aydoğmuş Han 18 - 19

Tel. : 22 08 91

47 25 38

Mektup adresi :

P.K. 478 - İstanbul

Abone : Yıllığı 24 TL.

Sayısı : 2 TL.

İlan : Tam sayfa :

600 TL. santimi 15 TL.

Eylül 1968

Sayı: 76 — Cilt: 7

★

Basıldığı tarih :

4 Eylül 1968

Basıldığı Yer :

YÖRÜK Matbaası

İÇİNDEKİLER

Sayfa:

OLAYLAR - YORUMLAR :

CHP, Rejimin Korunması Sorumlulu- ğunu Kavramalıdır	6—518
Ruslar Tarihe Karşı Gelmişlerdir	7—519
Anayasa Sola Doğru Hürriyet Kapısını Açmış mıdır?	12—524
Ortak Pazar Dâvası Unutuldu mu? ...	14—526
Plânlamada Meğer Çok İleriymişiz! ...	15—527

İDEOLOJİ :

Kalkınmanın İlk yolu: Tarım Refor- mu (Başar)	18—530

İNCELEMELER :

Tarımsal Bünye ve Üretim (Akdağ) ...	24—536
Sovyet Rusya İmparatorluğu (Alok) ...	44—556

AÇIK OTURUM :

Eğitim Reformu	30—542

ÇEŞİTLİ YAZILAR :

Telgraf Müdürü ve Yüksek Seçim Ku- rulu	16—528
Gençliğin İçinde Bulunduğu Dilem (Vassaf)	39—551
Gördüklerim ve Bildiklerim (Masar) ...	40—532
Duyduklarım ve Düşündüklerim (Masar)	49—561

HATIRALAR :

Sanayici Efendilerimiz, Biraz Susar mısınız?	51—563

Olaylar - Yorumlar

CHP, Rejimin korunması sorumluluğunu Kavramalıdır

GEÇİRDİĞİMİZ ayın başında C.H.P., A.P. iktidarına hücum için bulduğu yeni bir fırsattan fazlasıyla yararlanarak, huzura susmuş halkın çok partili demokratik rejime bağladığı ümitlerini sarsmaya çalıştı.

Amerikan Altıncı Filosunun İstanbul limanını ziyareti sırasında sayıları birkaç yüzü geçmeyen tahrikçilerin yarattığı bozgun havası içinde, bir ihtilâl provası yapıldığı, polise « emperyalistlerin köpekleri » diye saldırıldığı, kanlı olayların çıkmasına ve ortalığın allak bullak olmasına çalışıldığı malumdur. Hükümetin yerinde ve basiretli tutumu sayısında başarısızlıkla sonuçlanan bu ayaklandırmadan sonra Başbakan, Anadolu Ajansı vasıtasıyla, özetele şu demeci yayınlamıştı :

« Topu topu bir avuç insan, 1961 Anayasası içindeki hakları suistimâl ederek ve kanunsuz yollara başvurarak huzuru bozmak istiyor.

« Takdir edersiniz ki, seçimde iş başına gelmiş olan bir iktidarın dış politikasının sokaklarda tanzim edilmesine seyirci kalması düşünülemez.

« Geride milyonlarca insan, işinde gücünde olmak istiyormuş. Böyle kanunsuz işlere razı değilmiş! Bu, maksath zavallıların umurunda mı?

« Türk Anayasası millet iradesinden başka irade tanımaz. Atatürk ile milletin elele vererek kurduğu devletin temelinde millet iradesi vardır. Milli Mücadelenin de temelinde millet vardır.

« Bunun içindir ki bu bir avuç insan, kendi düşüncelerini sokak politikası yoluyla

la kabul ettirmek isterlerse karşılarında Türk milletini bulurlar.

« Meşru mücadele yolu herkese olduğu gibi böylelerine de açıktır. Türkiye'nin dış politikasını beğenmiyorlarsa işi sokağa dökecekleri yerde, parti çalışmalarıyla milletimizin teveccühünü kazanmak suretiyle meşru yoldan iktidara geçerek, diledikleri değişiklikleri yaparlar. »

Demirel sokak kabadayılığıyla millet davasını çözmeye çalışanlara şunu da ihtar etmektedir :

« Kendilerini kabadayı sayanlar şunu hiçbir zaman akıllarından çıkarmasınlar ki, bu milletin sinesinde onlardan çok daha fazla kabadayılar vardır. »

Böylelikle Başbakan, sokak kavgalarının milleti ne feci âkibetlere sürükleyebileceğini, meşru demokratik yoldan mücadele yerine, ayaklanmalar ve saldırılarla iktidara geçmeyi düşünenlere bu yolda direnirlerse çoğunluk halkın hiddetini üzerlerine çekerek sonun hem kendileri ve davaları, hem de memleket için çok zararlı olacağını hatırlatmak istemiştir.

• CHP sözcüleri ayaklanıyor

LORBALIKLA, ihtilâllerle devleti eline geçirmek yolunda olmayan her partinin, Başbakan tarafından son derece açıklık ve samimiyet içinde söylenmiş bu sözleri alkışlaması, desteklemesi gerekir.

İşte sözünü ettiğimiz CHP saldırısı Başbakanın bu demecinden sonra olmuştur. Genel sekreter Bülent Ecevit hemen ertesi günü yaptığı basın toplantısında ağzındaki bütün baklaları çıkarmış ve maksath bir ayaklandırmayı son derece basiretli ve temkinli tutumuyla bastırmanın bunahını içinde olmasını da umarak, Başbakanı insafsızca saldırıya girişmiştir. Ecevit diyor ki :

« — Başbakan Demirel, dün yayınlanan demecinde İstanbul'daki bazı gençlerin

Ruslar tarihe karşı gelmişlerdir

ÇEKOSLOVAKYA'da komünizmin insanileşmesi, normal özgürlük rejimi haline gelmesi için bütün dünyada yepyeni ümit ufuklarını açan, kapitalist ve sosyalist iki düşman âlem arasında medeniyeti kurtaracak yeni bir senteze doğru gidiş diye nitelenen bir "Liberalleşme hareketi" başlamıştı. Ruslar bunu önlemeye çalıştılar; bütün liderleri gelip Çeklerle konuştular; baskı yaptılar; ordu manevralarıyla gözdağı verdiler. Fakat Çekleri yıldıramadılar. Bunun üzerine Ruslar da işi olurlarına bırakmış gözüktüler.

Fakat aradan iki hafta geçmeden bir sabah, Ruslar, emirlerinde bulundukları Varşova Paktı üye devletlerle (Doğu Almanya, Polonya, Macaristan ve Bulgaristan) birlikte, askerlerini apan-sızın Çekoslovakya'ya sokarak bu komünist memleketi istilâ ettiler.

Çekler, kapitalizme geçmiyorlardı; komünist kalacaklardı. Yalnız komünizmi, yıllarboyu baskılarla, korkularla yaşatılan bir rejim olmaktan çıkartarak, halkın hür iradesine bağlı, gelişme şartlarını kendi kuralları içinde hazırlayan normal bir rejim haline sokmak istiyorlardı. Zaten herhangi bir rejim ancak böyle yaşayabilirdi.

Varşova Paktı üyelerinin Çekoslovakya'yı istilâları komünizmin demokratik özgürlük rejimi içinde yaşayamayacağı korkusundandır. Korkunun insanları akıldan yoksun bıraktığı da olur. Ruslar, kendi rejimleri bakımından büyük akılsızlık etmişler ve tarihe karşı gelmişlerdir.

Bundan çok ziyan edeceklerdir. Tarih yapılan hataları affetmez.

taşkınlıklarını suçlamak için en ağır bir dil kullanırken, toplum polisinin bir öğrenci yatakhanelerini basıp adam öldürmesini yermekten, Konya'daki gerici ve yıkıcı ayaklanmayı kötülemekten dikkatle kaçınmıştır. »

Bu beyan üzerinde, soğuk kanlılığımı zı yitirmeden, biraz duralım :

1 — Başbakanın demeci meydanda... İstanbul'da « Defol Amerika, çekil Amerikan uşağı Demirel, Nato'nun köpekleri... » ve daha ağıza alınmaz birçok küfürlerle

devletin emniyet kuvvetlerine « Sükân'ın Faşist Bölüğü, soyguncuların bekçileri » diye taşlar yağdırarak saldıran ve aldıkları emir üzerine hiçbir ciddi mukabele görmeyen isyancılar için Demirel'in kullandığı en ağır dil « topu topu bir avuç insan, bu maksatlı zavallılar » dan ibarettir.

2 — Toplum polisinin bir öğrenci yatakhanelerini basıp adam öldürmesi lâfına verilecek en hafif cevap « düpedüz iftira » dan başka ne olabilir?

Toplum polisi, Teknik Üniversite ya-

takhanesine adam öldürmek için mi zorla girmiştir? Yoksa orada polisi müdahaleye zorlamak için alınmış tertip sonucu, bir polis âmirini içeri tıkararak göz önünde öldüresiye dövülmesi, polislin tutuklu bir öğrenci ile âmirlerinin mübadelesi teklifinin bile kabul edilmemesi yüzünden mi bu baskın olmuştur?

Gece yarısından sonra, sabaha karşı Gümüşsuyu'ndaki Teknik Üniversite yatakhanesinde Hukuk Fakültesi öğrencisinin ne işi vardı? Gençleri tahrik edenlerden biri olduğu anlaşılan bu zavallı öğrencinin polis coplarıyla mı, yoksa atılan taşlarla mı başından yaralandığı tahkik edildikten sonra mı Sayın Bülent Ecevit, « Toplum polislinin öğrenci yatakhanesini basarak adam öldürdüğünü » iddia edilmektedir?

3 — Konya'daki gerici ve yıkıcı ayaklanmayı Demirel'in kötülemekten kaçındığı olmamış; ancak bu ayaklanmanın İstanbul'da ve yurdun diğer taraflarında o « bir avuç insan » tarafından ustalıkla düzenlenmiş bir tahrik sonucu meydana geldiğini söylemiştir.

Neden Konya seçildi?

Amerika'yı lanetleme mitingini yapmak için Türkiye'de birçok şehirler varken neden Konya seçilmiştir? Böyle bir hareketin Konya'da neler doğurabileceğini, halkın hiddet ve heyecan göstererek gerçek bir ihtilâl havası yaratılmış olacağını ustalıkla hesaplayanların karşısına, Konya'da bütün kuruluşlar ve bütün halk çıkmıştır. Durup dururken mi olmuştur oradaki gerici ve yıkıcı ayaklanma? Hükümetin bu olayı belki İstanbul'da olan son ayaklanmalardan daha müsamahasız ve titiz şekilde takip ettiği meydana iken, CHP Genel Sekreterinin, Demirel ağzından ayrıca kötülenmemiş olmasını saldırı vesilesi yapması nedeni açıkça sırtan bir politika demagojisinden başka bir şey değildir.

Ecevit demecine şöyle devam ediyor :

« AP Hükümeti Başkanı, işlerine gelmeyen saldırı ve taşkınlıkları suçlamakta, en sert tedbirlerle bastırmaya uğraşmakta; fakat işlerine gelen, kendi amaçlarına

uygun düşen bütün kanunsuz hareketleri, bütün saldırı ve kabadayılıkları destekleyip savunmaktadır; teşvik edip alkışlamaktadır. »

AP Hükümeti ve Başkanının işlerine gelmediği ve suçlayarak bastırmaya uğraştığından sözü edilen saldırı ve taşkınlıklar, yukarda da belirttiğimiz gibi devlete, emniyet kuvvetlerine ve hattâ açıkça rejime karşı yapılmış ihtilâl hareketleridir. AP Hükümeti ve Başkanının işine gelmeyen bu olayların CHP ve Genel Sekreterinin pek işine geldiği anlaşılıyor. Onlar amaçlarına uygun düşen bu kanunsuz hareketleri teşvik edip alkışlamaktadır. Bizce devleti, rejimi ve milleti tehdit eden büyük tehlike buradan gelmektedir. Çeşitli vesilelerle belirttiğimiz ve savunduğumuz görüşü okuyucularımız bilirler. Demokratik rejim, hukuk devleti, huzur ve sükûn içinde yaşama ideali ancak biri iktidarda ve öteki ana muhalefet partisi durumunda iki büyük partinin bu hedefte birleşmiş olması sayesinde gerçekleşebilir. CHP ana muhalefet partisi olarak öteden beri, özellikle ortanın soluyla sol akımlara ortam hazırlamaya başlayalıdan beri bu vazifeyi yalnız ihmâl etmekle kalmamış, tersine halkın oyuyla iktidara gelebileceğini kesin olarak anlayınca « benden sonra tufân » diyerek çeşitli güçlüklerle yaşatılmasına çalışılan körpe ve narin demokrasi rejimini yıkıcı bütün hareketlere destek ev kaynak olma yolunu tutmuştur.

Ecevit şunları da söylemiştir :

« Öyle anlaşılıyor ki Başbakan Demirel, kendi âciz iktidarını ancak kendi tahrik ettiği sokak kabadayılarının ve iç çatışmaların yaratacağı Kaos yoluyla, kargaşalık yoluyla güçlendirebileceğini, anayasa dışı amaçlarına o yoldan erişebileceğini unutmamaktadır. »

« Türk Başbakanı bu usulü Kızıl Çin Lideri Maç Çe Tung'dan öğrenmiş olsa gerektir. Bilindiği gibi Mao Çe Tung da taraftarlarını sokak kabadayılığına teşvik ederek, bunun için silâhlayıp örgütliyerek, Çin'de bir Kaos yaratmakta ve bu Kaos'tan yararlanarak iktidarını güldürmeye, devlete dilediği yönü vermeye uğraşmaktadır. Mao Çe Tung bu usulü komünist

diktatörlüğünü pekiştirmek için kullandıkları Demirel, Faşizme kadar varacak bir sağıcı dikta rejimine ortam hazırlar şeklinde kullanılmaktadır.

«... Başbakan, demokrasinin ve hukuk devletinin gereği olan kanun yoluna, eşitlik yoluna, iç barış yoluna girmelidir. Kabadayılık ve ayaklanma tahrikçiliğinden, suç teşvikçiliğinden, hukuk devletini, demokrasiyi, Cumhuriyeti tahrip edici, halkın huzur güvenliğini bozucu, can ve mal güvenliğini yıkıcı hareketlere destek olmaktan kaçınılmalıdır.»

Yavuz hırsızlık para etmez

HERKESİN gözü önünde olan hâdiselerde böylesine yavuz hırsızlığın para etmeyeceğini anlıyamayacak kadar gaflet içinde olan bu sözleri söyleyene acımamak elden gelmez. Başbakan Demirel, iktidarı millettten almış ve oradan yüz bulamayanların tahrik ettikleri sokak kabadayılarının yaratmaya çalıştığı Kaos

ve kargaşalık yoluyla, Anayasa dışı amaçlarına erişmek isteyenlerin azgınca saldırısına uğramıştır. Bu saldırıyı yapanlar örnek aldıkları ve saydıkları Kızıl Çin Liderinin yolunda örgütlenmektedirler. CHP Genel Sekreteri suçüstü yakalanmanın telaşı içinde hukuk devletinin gereği olan kanun yolundan sapmış, iç barışı tehlikeye sokmuş, kabadayıcılık ve ayaklanma tahrikçiliğinin savunuculuğuna girişmiştir. CHP nin kendi içinde de «böylesine hücum, böylesine politika olmaz» diye büyük tepkiler yaratan bu demeçten sonra Başbakan Demirel, kendisine yakışan ve ondan beklenen ağır başlı bir demeçle Ecevit'i cevaplamıştır. AP Temsilciler Meclisinin toplantısı dolayısıyla Parti Genel Bakam ve Başbakan olarak konuşan Demirel özetle şunları söylemiştir :

«Türkiye'de sokak muvaffak olamayacaktır. Hürriyet ve hukuk düzeninin var olduğu Türkiye'mizde hiçbir meselenin sokakta halli mümkün değildir. Ama şu bi-

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

Tasarruflarınıza

TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI

linmelidir ki, Türkiye'de sokak muvaffak olursa komünizm gelir. Bunun için herkesi uyanık olmaya davet ediyorum.

«Sokaktan korkan insanlar değiliz. Değişik isimler altında ortaya çıkan sol, bir zemin yapıyor. Aşırı sol bu zeminin üstüne oturuyor ve bu zeminden faydalanıyor. Ortanın solu aşırı sola zemin hazırlamaktadır. Bundan dolayı söylüyorum : CHP büyük bir gaflet içindedir.»

İnönü Meydan Muharebesi

O RTANIN solunun nasıl aşırı sola ortam hazırladığını, nasıl davulu Halk Partisinin çalıp parsayı başkalarının toplayacağını bu sütunlarda (1) uzun boylu anlattık. Halk Partisi memleketin yüzyıllarca sürmüş makûs kaderi sonucunu meydana gelmiş fakirliğini, bugünkü hükümet edenlerle «bir avuç aracı yaratmış gibi aşırı solun giriştiği yıkıcı propagandalara ve sokak hareketlerine yardımcı ve hattâ bazı durumlarda öncü olmaktadır. Üniversitelerin işgalindeki, Amerikan filosu vesilesiyle tertiplenen ayaklanmalardaki tutumu da herkesçe bilinmektedir. Bu taktiğin bir gaflet eseri olduğunu söylemekle, CHP Genel Sekreterinin demecine cevap olduğu da düşünülürse, Başbakan nezaket göstermiştir. Yoksa rejime karşı bu tutumun bir ihanet olduğu bile söylenebilir.

Demirel'e bir gün sonra (6 Ağustos-ta) CHP Genel Başkanı İnönü çok ağır bir dille cevap vermiş ve «Demirelin kendisi derin ve tehlikeli gafletin tam ortasındadır» diyerek partisinin açtığı politika saldırısını Başkumandan Meydan Muharebesi şekline çevirmek istemiştir.

İnönü'ye göre AP Genel Başkanı ve Başbakan Demirel'in «tek siyasî hedefi, rakip saydığı CHP ye karşı kanun içi ve çoğunlukla kanun dışı, açık ve çoğunlukla kapalı, her yoldan yıpratıcı bir politika izlemektir». Ortanın solu ilkesini Başbakan anlamamıştır. Bu ilke aşırı sola ortam hazırlamaz; tersine ona karşı siper olur. Eğer ortanın solu olmasa memleketin sola kaya-

cağına ve solun kuvvetleneceğine İnönü inanmış, ya da inandırılmıştır. Zaten tarihi CHP için mutsuzluk bu inançtan başlamıştır. Sayın İnönü, 1930 lardan sonra bizimle ilgisi olmayan dünya buhranından korkarak sığınacak yer aradığı gibi, 1960 lardan sonra dalgalandırılan sol bayrağın gölgesinde «ortanın solu» saçağıyle korunacak bir yer bulduğunu sanmıştır. Oysa ki bu memlekette sol tehlikesi yoktur; fakat solcuların yaratabileceği tehlikeler vardır: Anayasanın koruduğu hürriyet haklarını kötüye kullanarak, demokratik rejimi ayaklandırmalar ve ihtilâllerle yıkmak ve kızıl bir diktatörlük kurmak. Yalnız bizde değil, bütün dünyada solcuların taktiği budur. Onlar, kanunları hiçe sayarak girişecekleri ayaklandırmalar önlenirse hemen «Faşizm geldi geliyor» diye feryadı basacaklardır; Amerika ya, emperyalizme hücum edilecektir; bağımsızlık, ulusal kurtuluş savaşları, araçların tasfiyesi filân gibi sloganlar her yerde kullanıldığı gibi bizde de kullanılacaktır. Bütün bunlar şaşılacak, yadırganacak şeyler değildir. Hattâ tehlike teşkil etmiyebilir. Varsın söylesinler, bağırsınlar, çağırınsınlar denebilir. Ama bir şartla: Eğer memlekette demokratik rejim, yani sokak ayaklandırmaları, askeri hükümet darbeleriyle değil, halkın oylarıyla iktidara gelip oradan gitmek usulü arızasız yaşayorsa!

Demokratik rejim iki ayak üzerinde yürür.

B ÖYLE bir usul, ancak biri iktidarda öteki muhalefette başlıca iki büyük partinin elele ererek sokak ayaklandırmaları hükümet darbeleri gibi şekillerle iktidara gelme ve oradan gitme yollarını kesin olarak, hiçbir delik bırakmadan tıkamaları şartıyla yaşar. Böyle olmaz da, ana muhalefet partisi kaderini seçimlere bağlamış olmaktan ümidini kesmiş ve aşırı sola ortam hazırlayarak ihtilâlden sonra en büyük parti olarak iş başına geçme yoluna saplanmış ise, o memlekette solun tahrikleri, ayaklandırmaları sonsuz bir tehlike teşkil eder.

İşte Halk Partisi bu gafletin içindedir. Başbakan yerinde bir uyarıda bulun-

(1) Bk.: Barış Dünyası Mart 1968. Sayı: 70, Temmuz 1968 Sayı: 74.

muş, nazik bir tabir kullanarak ihanet diyecek yerde gaflet demiştir.

İnönü bu son demeciyle yalnız Başbakan Demirel'e değil, aynı zamanda ortanın solu sloganı arkasında sosyalist, hatâ aşırı sol yolundaki propaganda ve hareketlere önderlik eden kendi partisinin genel sekreterine de cevap vermiştir : «CHP bir sosyalist parti değildir ve olmayacaktır. Ortanın solu, anlayışsız iktidarların yönetiminde bunaldıkları zaman çıkış yolunu aşırı uçlarda arayan kitleler için bir ümit ışığı bir kurtuluş çaresidir.» Amerikayla dostlukta, Nato içinde bulunmakta, dış politikada beraberlikten bahseden İnönü, ortanın solunu CHP sinin altı ok ilkesine indirerek inkâra kadar gitmiştir.

Demirel'in demeci

HAYLÎ ağır kelimeler seçilerek yapılmış olan bu demeci Demirel 8 Ağustosta cevaplandırmıştır. Demirel özetle şunları söylemiştir :

«CHP Sayın Genel Başkanın 7 Ağustos 1968 tarihli gazetelerde çıkan be-

yanatı, üzerinde durulmaya değer bir takım hususları ihtiva etmektedir.

«Ana muhalefet partisi Sayın Genel Başkanın, bu beyanatı ile partisinin 965 den bu yana ortaya atıp da ne olduğunu bir türlü kimseye anlatamadığı bir sloganın müdafaasını yeni bir üstüp ile yapmak mecburiyetinde kaldığı anlaşılıyor.

«Bu beyanat, bizim çeşitli vesilelerle ortaya koyduğumuz ve ana muhalefet partisi Sayın Genel Başkanını cevap vermeğe mecbur eden iddiamızı teyid etmektedir.

«CHP'nin sayın Genel Başkanı, partisinin aşırı solla hiçbir alakası bulunmadığını ve partisinin bir sosyalist parti olmadığını ifade etmektedir. Bu beyanı memnuniyetle karşılıyoruz. Tabiidir ki, sözcükleri de yurdun dört köşesinde yaptıkları konuşmalarda, memleketimizde aşırı solun kullandığı temaları ve sloganları kullandıkları müddette bu beyanat askıda kahr.

«Servet düşmanlığı, sınıflar arası mücadeleyi itahrik eden kışkırtmalar sözcükleri tarafından devam ettirildiği sürece, CHP'nin sayın Genel Başkanı Türk ka-

TÜRKİYE *Buğünün yarını da ver.*
REFAH ve SAADETİNİZİN KAPISI,

VAKIFLAR BANKASI

mu oyunu söylediklerine inandırmakta güçlük çekecektir. »

Söz düellosu bu demekten sonra da bitmemiş, sayın Ecevit ile CHP Meclis Grubu Başkan Vekil eski Genel Sekreter Kemal Satır hücumlarını yapmaya devam etmişlerdir.

CHP, Ortanın solu ile aşırı sola ortam hazırlandığının farkına varmalı, Ana muhalefet partisi olarak rejimin korunmasındaki sorumluluğu kavramalıdır.

Anayasa sola doğru hürriyet kapısını açmış, Başka kapıları kapamış mıdır ?

S On irtica olayları karşısında yetkileri uyarma amacıyla Millî Birlik Grubu tarafından 20 sahifelik bir muhtıra hazırlanarak Cumhurbaşkanına, Başbakanına, Parti liderlerine, Genel Kurul Başkanı, Kuvvet Komutanlarına, Millî Güvenlik Kuruluna ve bütün devrimci öğütlere gönderilmiştir.

Son olaylar üzerine « çok tehlikeli bir gelişmeye dikkati çekmek » amacıyla hazırlandığı açıklanan muhtırada esas hedefin, hükümeti dinci ve gerici akımdan yana göstererek suçlamak olduğu anlaşılmalıdır. Millî Birlik Grubu, Türkiye'de teokratik dünya görüşünün tasfiye edilmiş olduğu kanısındadır. Üniversitelerin, fabrikaların işgali, Amerikan bahriyelilerine vahşice saldırılar, rejim aleyhine sol ayaklanmalar karşısında sükût eden Millî Birlikçiler, Konya'da tahrik sonucu meydana gelmiş ve adaletle intikal etmiş gerici damgası taşıyan bir olay üzerine tehlike işareti çekmeye ve memleketi bu tehlikeden kurtarıcı tedbirler tavsiye yoluyla iktidarın üzerine çullanmaya lüzum görmüştür.

Muhtırada Konya olaylarına değinilerek şöyle denmektedir :

« Komünizme karşı alınacak tedbirlerin, aslında sefaletle, eşitsizlikle, adaletsizlikle yapılacak bir savaş şeklinde yürütülmesi gerekirken aksine sadece dincilik ve dincilik şekline sokulmuş olması, din görev-

Türk Milleti Adına

Yargıçlar Türk Milleti adına karar verirler. Yüksek Seçim Kurulu da İstanbul'da milletin seçtiklerini değil, seçmediklerini iş başına getiren Anayasaya aykırı kararını Türk Milleti adına vermiş olmalıdır.

Gel de çık işin içinden... Şimdi ne olacak? Eğer Anayasayı korumak vazifesini yüklenmiş olan mahkeme de susar; Anayasaya ve Millî İradeye aykırı olan bu karar yürürlükten kaldırılamazsa, o zaman bütün aygıçlar bundan sonra « Türk Milleti adına » değil, « Yüksek Seçim Kurulu adına » karar vermelidirler. Bu işin içinden ancak böyle çıkılır.

hilerini birer komünizmle savaş mücahidi haline getirerek sokak politikasının içine itmiştir.

« Parça parça hazırlanan ve yaptığı yoklamalarla ortamın uygun olduğuna kanaat getiren dinsel gerici artık oyununu, tam bir bütünlük halinde ve irtica şekliyle sahneye koymuş bulunmaktadır.

« Son Konya olayı hazırlıklı bir irtica hareketidir ve isyan sınırına gelmiş dayanmıştır. Olayı bu sınırdan tutan sadece iyi tesadüfler olmuştur. »

Millî Birlik Grubuna göre, parça parça hazırlanan ve yaptığı yoklamalarla ortamın uygun olduğuna kanaat getiren oyunlar yalnız ve yalnız « dinsel gerici » oyunlarıdır. Yoksa sol azgınlıklar ve ayaklanmalar hazırlıksız, masum, toplumda ileriye doğru sıçramalara sebep olacak kutsal hareketlerdir. Konya olaylarının sol tahrikler yüzünden patlak vermiş olduğu gizlenemeyeceğine ve inkâr edilemeyeceğine göre, Millî Birlik Grubu, bu olayları iktidarın teşvik ve tertibi üzerine komünizmle mücadele için yapıldığını anlatmak istemekte ve komünizmle mücadele için sefaletin, eşitsizliğin, adaletsizliğin ortadan kalkmasına çalışmasını öngörmektedir.

NE komünizmle ne de dinsel gerici-
cilik akımlarile mücadele için şid-
det yoluna başvurmanın yararlı o-
lamayacağına şüphe yoktur. Ancak Millî
Birlik Grubuğ muhtırasıyle komünizmin;
sefalet, eşitsizlik ve adaletsizlikle müca-
dele sonunra önleneyeğini belirtmekle, bu-
na yönelmiş kanun dışı hareketleri sav-
unmaya çalışmaktadır. Sefalet, eşitsizlik
ve adaletsizlikler bugün doğmamıştır; bi-
zim birçok yüzyılları içine alan tarihimi-
zin mirasıdır. Milletçe bunların halk hâ-
kimiyetine dayanane hür ve demokratik
düzen içinde yenilmesine çalışmak ka-
rarını aldık. Anayasasının teminat altına
aldığı her türlü hürriyetlere herkes saygı
gösterecek ve bağlanacaktır, dedik. Bu
ortam içinde seçimler yapılır; halk kim-
leri seçerse onlar iktidara gelir, o halkın
istediği ve gücümüzün yettiği işleri görür;
halkı memnun ederse iş başında kalır, et-
mezse seçimleri kaybeder; başkaları ikt-
tidara gelir. Her iktidar sefaletin, eşitsiz-
liğin ve adaletsizliğin giderilmesi için e-
linden geleni yapar. Milletçe de elele vere-
rek geceli gündüzlü çalışarak en kısa za-
manda hedefe varacağımıza da inandık.

Şimdi bu yoldayız. Fakat Millî Birlik
Grubu bu yolun çıkmaz olduğu inancına
saplanmış olacak ki, komünizmin sefalet,
eşitsizlik ve adaletsizlik giderilmeden ön-
lenemeyeceği kanısındadır. Meselelerimizi
sokakta halletmek yolunda olanlarla ara-
larında bir fikir ve hareket birliği kur-
dukları anlaşılana eski Millî Birlikçilerin
muhtırası, üzücü olmaktan ziyade uyarıcı
olmuştur.

IHTİLÂL yaparak demokratik hürriyet
rejimini Anayasa ile kurup teminata
bağlamış olan Millî Birlik Komitesi-
nin muhtıraya imzalarını koymuş üyeleri,
bu hürriyet rejiminden özellikle yararlan-
acak sol akımların şimdi yanlarında gör-
rünmektedirler. Bu sayın üyeler 27 Mayıs
ihtilâlini komünizme bir köprü olarak hazı-
rlamamışlardır.

1961 Anayasıyla teminata bağlanan hür-
riyetin tek taraflı, sola doğru hızla kay-
ma anlamına gelmediğini bu sayın üye-
lere hatırlatmak istiyoruz. Sol gibi sa-
ğın da bu hürriyetlerden yararlanma hak-

kı vardır. Konya'daki gerici nitelik taşı-
yan ayaklanmayı komünizmle mücadele
tertibi gibi görmek yersiz ve yanlıştır. Bu
konuda doğru olan taraf, Konya'da komü-
nizmin, gericilik damgası taşıyan bir a-
yaklandırmayı maksatlı olarak tahrik et-
miş olduğudur. İsyân sınırına gelip dayan-
mış olan tahriklerin Konya'da daha va-
him sonuçlar doğurmamış olması sadece
iyi tesadüfün neticesi olmamış; Konya
halkının memleketseverliği ve hükümete
karşı güveni dolayısıyla olaylar hafif geç-
miştir.

SAĞIN da solun da hürriyetlerden e-
şit şekilde yararlanma hakkı tanıli-
yor mu, tanılmıyor mu? İlk çözü-
lecek mesele budur. Eğer yalnız sol ko-
nuşacak, isyan bayrağı çekecek, kanun-
ları çiğneyecek ve sonra bütün bu hare-
ketler Anayasada teminata bağlanan hür-
riyet haklarının normal icapları sayılarak
kabul edilecek, hattâ alkışlanıp destekle-
necek de, sağ aynı şeyleri yaptı mı « Mem-
leket batıyor » diye feryad basılacaksa, o
zaman komünizmi dinsel akımlarla önle-
meye çalışmaktan başka çaremiz kalma-
mış demektir. Yok eğer hürriyet her iki
akım için de var kabul ediliyorsa o za-
man da, çok ciddi şekilde meseleyi ele al-
mamız, durup düşünmemiz gerekecektir.

Tehlike, ne sağ gerici, ne sol ilerici a-
kımlardan doğmuyor; halkın iradesine da-
yanan bir rejim içinde paradokslarla dolu
bir hürriyet anlayışının toplanıp karar-
gâh kurmuş olmasından geliyor. Eğer
yüksek Seçim Kurulunun İstanbul seçim-
lerini iptal kararı Anayasaya aykırı de-
ğilse bu Anayasa, halkın iradesine karşı-
dır. Parlatonun ve onun güvenini ka-
zanmış hükümetlerin birçok durumlarda
hürriyet haklarını ve otoritelerini tanıma-
dığı için de yine halkın iradesine karşı-
dır. Anayasa bu memleketi teokratik ya
da komünist devlet anlayışına doğru sü-
rükliyecek akımlara - dolayısıyla - açık ka-
bul ediliyorsa, yine halkın arzu ve iradesi-
ne karşı demektir. Doğrusuna bakarsak,
kanunları kelimelerin dar çerçevesi ve es-
ki şeriat devrindeki metin bağlılığı için-
de değil de, gerçek konuş hikmeti -
ni anlarsak, Anayasadaki paradoksal-
lık geniş ölçüde ortadan kalkabilir. Me-

tinleri herkesin kendi çıkarına göre manalandırıldığı ve eylemlere bu şekilde karışarak ortalgı karıştırdığı bir ortamda, bu hedefi sağlamak belki güç olacaktır. Bu bakımdan rejimi koruma konusunda parlamentoyu teşkil eden iktidar ve muhalefet partileriyle diğerleri arasında iyi niyetli bir anlaşma yapılamadığı süre meselemizi bir Anayasa davası haline koymak ve bunun üzerinde durmak gerektir.

Ortakpazar davası Unutuldu mu ?

T ÜRKİYE, Ortak Pazar'a giriş devresine kabulü için gerekli 5 yıllık zamanı tamamlamak üzeredir. Bilindiği gibi Ankara Anlaşması, Hazırlık devresinin en erken 1 Aralık 1969 da bitmesini öngörmektedir. Gayesi, 12 yıllık süreden sonra Türkiye ile Topluluk arasında tedricen bir gümrük birliği tesis etmek olan Geçiş dönemine intikal için en geç 1 Aralık 1968 de Assasiasyon Konseyi karar verecektir. Fakat hazırlık için geçen 5 yıl, iç didişmeler yüzünden boşuna harcanmış sayılabilir. Ekonomimizi Serbest pazara uydurabilecek duruma getirmek için gerekli çalışmalar yapılmış, daha doğrusu yapılamamıştır.

Bununla beraber Hükümetçe anlaşma hükümleri uyarınca teşebbüs ve müzakereler yapılmaktadır. Ortaklık merkezi Lüksemburg'da Avrupa Ekonomik Topluluğu nezdinde Türkiye Daimi Deleğeliği bu teşebbüs ve müzakereleri idare etmektedir. Ortaklığa geçiş ile ilgili müzakereler 1 Aralık 1968 de başlayacağından Deleğelik yoğun bir çalışma içine girmiştir.

Ön Rapor Konseye sunuldu

A VRUPA Komisyonu, AET - Türkiye arasında mevcut Assosiasyon Anlaşmasının hazırlık devresinden geçiş devresine intikali ile ilgili ön raporunu Konseye sunmuş bulunmaktadır.

Geçiş devresinde yürürlüğe konmak üzere, pratik tedbirlerin incelenmesinde, Avrupa Komisyonu çalışmalarını ticareti

sınırlayan engellerin kaldırılması hususuna yöneltmiştir. İnsan gücü, hizmet, sermaye, rekabet nizamnameleri, ticaret politikası, v.s. gibi diğer konular ise Sonbaharda tamamlanmış olacak esas raporun muhtevasında incelenecektir.

Halihazırdaki raporda iki mümkün hipotez üzerinde durulmaktadır. İlk hipotez, hâlen bulunduğu iktisadî şartlar ışığında Türkiye'nin Topluluk yararına temin edebileceği tâviz imkânlarını muhtevi olup, Komisyon tarafından "minimal" (asgarî) hipotez olarak mütalâa edilmektedir.

İkinci hipotez ise "maksimum" (azami) hipotez olup, Türkiye'nin Topluluk içi sistemden faydalanması hususundaki talebe istinad etmektedir. Ancak bu şartlar altında, Topluluğun gümrük tarifeleri için Türkiye'den talep edeceği tâvizler, Türk ekonomisine kendi kapasitesinin üstünde bir yük ekleyecektir. Herhalikârda, Türk yetkililerinin; idarî, iktisadî, malî sahalara tam bir önem verip, ticareti engelleyen nizamnameleri ciddiyetle ve kısa zamanda tanzim etmeyi taahhüt edebilmeleri halinde Komisyon, Topluluğun böyle bir gayreti olumlu tâvizlerle karşılayacağını tabii bulmaktadır.

A— Minimal Hipotez :

İ KİNCİ Beş Yıllık Kalkınma Planının (1968-1972) uygulandığı müddet zarfında Türk ekonomisinin Topluluk yararına muhtemelen tatbik edebileceği tâvizler, Topluluğun Türkiye'ye karşılık olarak tanıyacağı tercihlerin şümülünü tâyin edecektir. İki veya üç senelik bir ilk devrenin perspektifi muvacehesinde, Topluluk mutedil tarife indirimleri talep edebilecek, ve kotaların serbestleşmesi mevzuunda da Türkiye'nin AET ile hâlen erişmiş olduğu liberalizasyonun konsolide edilmesi istenecektir. Bu ilk devrenin sonunda, gümrük birliğine geçiş tedrici olarak gerçekleşmeye başlayacaktır ki Topluluk tâvizlerini, ancak Türkiye'nin kalkınma yönünde gösterdiği gayretlere orantılı olarak arttıracaktır. Bu zaman zarfında Türkiye, Üçüncü Kalkınma Planını, Avrupa Topluluğuna yakinen intikal etmesi şartlarını gözönünde bulundurarak

hazırlayacak ve gelişmesine o yönde hız verecektir.

Sınai mamüller için Topluluk içi sistemin Türkiye'ye uygulanması ancak Katma Protokol'un yürürlüğe girmesinden beş-altı sene sonra mümkün olacaktır. Topluluk, Türkiye'nin AET'ye ihraç ettiği ziraî ürünler üzerinden kazancının artmasını, sözleşmeli fiyatlar ve prelevman miktarları üzerinden tanınacak tek indirimler gibi tercihlerle sağlayabilecek ve Türkiye de karşılıklı imtiyazları ekonomisinin imkânları dahilinde tedricen Topluluğa tanıyabilecek duruma erişecektir. Böyle bir sistemin esas gayesi, Türkiye tarafından Topluluğun müşterek tarım politikasının tatbik edilmesi olacaktır.

B— Maksimum Hipotez :

MÜZAKERELERİN başından itibaren Türk Hükümetinin, Topluluk içi sistemin, Protokolun yürürlüğe girmesi akabinde hemen tatbikine başlamasını talep edeceği beklenmektedir. Böyle bir talep, Atina Anlaşmasına göre Yunanistan'a tanınmış olan tâvizlerin aydınlığında makûl karşılanmaktadır. Diğer yandan Komisyon, AET'nin Türkiye'den talep edeceği tâvizlerin de Yunanistandan hâlen faydalanmakta olduğu tercih haklarına muadil olması icap ettiğini derpiş etmektedir. Şöyleki, Yunanistan, 22 senelik mal listesi üzerinden gümrüklerini % 40 indirmiş, ve liberalizasyonunun % 75'ini konsolide etmiş olacaktır. Halbuki, Türkiye'nin şu anda Topluluğa, her türlü kalkınma taahhüdü vermesi halinde bile, yukarıda bahsedilen iktisadî yükü kaldırması Komisyon tarafından mümkün ve uygun görülmemektedir. Fakat, bu maksimum hipotez kabul edildiği takdirde, Topluluk; hemen sınai mamüller üzerinden Topluluk içi sistemi ve ziraî mamüller için de tercihlî tarifeleri uygulamaya başlayacaktır. Türkiye de bu tâvizlere mukabil, genel olarak gümrük tarifelerinde ilk önce büyük, sonra da tedricî indirimler yapacak ve mal gurupları muvacehesinde bu indirimler 12 veya 22 sene zarfında tamamlanacaktır. Miktar tahditlerine gelince Topluluk, Türkiye'nin karşılaştığı güçlükleri gözönüne alarak daha makûl davranabilecektir.

Planlamada meğer biz çok ileri memleketlerin bile önündeymişiz!..

İSTANBUL Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde bir Şehircilik Enstitüsü kuruldu. Enstitü Danışma Kurulunun geçen Şubat sonlarında yaptığı toplantıda, açış konuşması yapan Prof. Kemal Ahmet Arû, bilmediğimiz bir şeyi açıklayarak, dinleyenleri şaşırttı. Meğer biz, plânlamada ileri Batı memleketlerini bile geçmişiz !

Son günlerde yayınlanan toplantı konuşmaları kitabına göre, Profesörümüz şöyle demiş :

« Şehircilik ve genel plânlama eylemleri bakımından Türkiye'nin dünyada geri kalmış veya gelişmekte olan bir ülke olduğu söylenemez. Büyük Atatürk 1928 yılında şehir plânlaması kavramının önemini bundan 40 yıl evvel, takdir etmiş ve o devir için çok ilerici bir görüşle, zamanın en ehil sayılan bir şehircilik uzmanına, başkentini plânlaması görevini vermiştir.

« Diğer taraftan Türkiye birçok Batı ülkelerinden evvel (örneğin Almanya) ülke ve bölge ölçüsünde plânlama çalışmaları için gerekli kanunlara sahip olmuştur.

« 35 yıllık bir süre içinde, plânlama eylemleri yönünde vardığımız başarı güçtümenecek gibi değildir. Yurdumuzda bir geleceği plânlama şuurı doğmuş olduğunu kabul edebiliriz ki, bu durum birçok ileri kabul ettiğimiz ülkelerde henüz gelişmektedir. Türkiye'nin plânlama yönünde bir ilerlemiş ülke olarak kabulü gerekir. »

Dinleyicilerin hayretle dinlediği bu öğünme bitince, bir üye şöyle cevap vermiş :

« Plân fikri, gelişmemiş memleketlerde doğan bir fikirdir. Esasında kendi normal gelişmesi içinde vücut bulmuş, eserleri yıkıp yeniden yapmak, ya da düzeltmek için ortaya atılmış bir fikir değil ; gelişmemiş, az gelişmiş memleketlerin kısa bir zaman içinde kalkınmasını öngören bir vasıttır. Bu bakımdan, gerek şehirciliğimizde, gerek ekonomimizde plân fikrinde bizim Almanya'dan ve başka memleketlerden daha ileri olduğumuzu söyleyerek öğünemeyiz.

(Şehir plânlaması Ankara'da yapılandı çok evvel Fransa'da, İtalya'da, Güney Amerika'da ve dünyanın birçok yerlerinde başlamış olduğu nasılsa unutulmuştu). Şunu da kabul etmemiz gerekir ki, plân fikri komünist Rusya'dan doğdu. Liberalizm gibi, hattâ sosyalizm gibi, bu fikir komünist Rusya'dan doğmayıp da bir Batı ülkesinden doğsa idi, belki bize daha sıcak gelecekti ve belki bizi kendine daha çok bağlayacaktı. Böyle olmadığı için plân fikri daha 1950 lerde 55 lerde, hattâ 1960 lara kadar iktidarın, bu yolla komünizm gelebilir diye, korktuğu birşey oldu. (Böylece de Türkiye ilerisi gerisi bütün memleketlerin plân konusunda, arkasında kaldı). 1956 da Meclise plânlı kalkınma için bir kanun teklif eden milletvekiline Meclis kürsüsünden «Türkiye'yi komünizme götürmek istiyorsun» denmiştir.

«Eğer biz, «plân fikri tarihi olgunlaşmasını tamamlamıştır; merhale aşılmıştır» diye çalışmalara başlarsak kendi kendimizi aldatmış ve yanıltmış oluruz. Bizde plân fikri henüz yeni doğmaktadır veya emekleme devrini yaşamaktadır. Vakıa 1960 lardan sonra bir Plânlama Dairesi kuruldu; fakat bu teşkilâtın yüzde yüz politik organlara bağlılığı dolayısıyla plânlama politik arzuların bir nevi ilim ışığı altında gerçekleşmesi yollarını araştırmaya yönelmiş bulunmaktadı. Bu hal, ilimde fetva eminliğine gitmektedir.»

Konuşmacı, bizde henüz emekleme döneminde olan plânlama fikrinin hayatımıza mal olabilmesi için, toplum bünyesinde örgütlenmenin zorunluğuna da işaret etmiştir.

Kısa, fakat özlü konuşmasıyla Enstitü çalışmalarına başlarken yanlış bir yön tutulmamasını sağlamaya çalışan bu üyenin söylediklerine Prof. Arú çok sinirlenmiş olacak ki, şöyle cevap vermiş :

«Burada bir konuşmacının temas ettiği bir hususa değineceğim. Onunla aynı fikirde olmadığımı burada beyan etmek isterim. Konuşmamda Türkiye'nin plânlama kavramları bakımından ileri bir döneme geçtiğini ifade ettim. Bu bence bir hakikattir. Ve biz buna hakikaten Cumhuriyetten itibaren başladık. Plânlı bir çalışma bence ne bir rejim meselesidir, ne bir politika me-

Telgraf Müdürü ve Yüksek Seçim Kurulu

Adresimize bir acele telgraf gelmiş. Evde biz yokmuşuz; kapıcıya vermemişler. Bir kâğıt bırakıp postahanedan alın demişler. Tabii biz bu işi ancak 24 saat sonra yapabildik, ve elimize vaktinde telgraf geçmediği için de binlerce lira zarara uğradık.

Posta Müdürüne şikâyet ettik ve haksız çıktık. Çünkü tüzüklerine ya da usullerine göre telgrafları kapıcılara veremezlermiş. Eğer verilmesini isteseymişiz, daha önce bir dilekçe ile postahaneyi müracaat etmemiz lâzımmış! Bunu yapmadığımız için kanun karşısında diyecek bir şeyimiz kalmadı.

Posta müdürüne dedik :

«— Müdür Bey; tüzük böyle ama, bir de akıl var, hak var. Bir adama acele telgraf niçin çekilir? Bunu düşünseniz de beni buldursanız, olmadı telefonum var, bir telefon etseniz olmaz mıydı ?

«.— Bunlar bizim vazifemiz değildir; biz talimata bakarız.»

Posta Müdürüne verecek cevabımız yok. Onun hak, hukuk, kanun anlayışı bu kadar...

İstanbul'da seçimleri büyük çoğunlukla kazanan kimseleri tanımayıp kazanmayanları işe getiren Yüksek Seçim Kurulunun da hak, hukuk, kanun anlayışının Posta Müdürünkünden ne farkı var sanki?..

selesidir; bir geleceği hazırlama meselesidir. Bu geleceği biz plânlı bir şekilde hazırlayamazsak, tabii geri gitmek tehlikesine uğrarız. O bakımdan Türkiye'nin durumu bir tarafa, plânlama en ileri bir fikir olarak bütün dünyaca kabul edilmiş bir kavramdır. Doğu'nun kabul ettiği bir kav-

ram değil, dünyanın kabul ettiği bir kavramdır. O bakımdan kendisiyle aynı kanaatte olmadığımı burada beyan etmek isterim. »

Sayın Şehircilik Profesörünün çok hiddetlendiği gerek bu sözlerinden, gerekse konuşucuyu, bir Kurulu temsil ettiği halde, Enstitü üyeleri listesinden çıkarmasından anlaşılmıştır.

Profesörümüzün hiddeti ve şiddeti bir yana, onun en küçük önemi yoktur. Fakat çizmeyi aşarak, kendisince meçhul olan başka bilim dallarına ait plânlama konusunu, Ankara'nın gelişme plânını ya da Sherlton Otelinin plânını yapmak gibi dar çerçeveye içinde gördüğünü seçkin bir dinleyici huzurunda açığa vurmaya neden lüzum gördüğü anlaşılmamıştır.

şışecamşışecamşışecamşışecamşışecam
şışecamşışecamşışecamşışecamşışecam
şışecamşışecamşışecamşışecamşışecam
şışecamşışecamşışecamşışecamşışec
şışecamşışecamşışecamşışecamş
şışecamşışecamşışecamşışe
şışecamşışecamşışecam
şışecamşışecamşış
şışecamşışeca
şışecamşışi
şışec
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
şışeşışeşışeşışeş
şışeşışeşışeşışeşışeş

TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.

Pasabahçe® • Çayyova®

TUSTAV

Kalkınmanın İlk Yolu Tarım Reformu

Yazan : Ahmet Hamdi BAŞAR

KASTRO Küba'da iktidarı ele alınca, memleketinin ekonomik kalkınmasını ve bağımsızlığını büyük ölçüde hızla sanayileşmede gördü; koloni olmaktan ancak bu yolla kurtulacağını söyleyerek, Sovyet Rusya'dan sağladığı geniş çapta yardımlarla, sanayileşmeye koyuldu. Komünist Küba, artık dünya memleketlerine, şeker başta olmak üzere, tarımsal maddeler satan bir memleket olmaktan kurtulacaktı. Tarıma boş verildi; şeker istihali beşte bire düştü; eskiden Amerika'ya tereyağ, et ve başkaca tarımsal maddeler satan Küba şimdi bu maddelerin ithalâtçısı bile olmuştu.

Bundan korkulmuyordu. Bir kalkınmanın ve sanayi memleketi olmaya yönelmenin bir alâmeti olduğu için, bu durum Kastro'yu memnun bile ediyordu. Çapasını elinden bırakan, tarlasından ayrılan köylü şimdi fabrikalarda çalışıyor, en modern makineleri işletiyordu. Halkın modern teknikle modern hayatın birleşiminden doğan mutluluğu doya doya içeceği günler yakındı.

İlk başlangıç döneminde ekonomik güçlükler, bunalımlar olacaktı.

Bundan endişe etmiyorlardı. Fakat kısa bir süre, beş on sene geçip bunalımlar çok hızlı bir şekilde çoğalıp acı gerçek dışlarını gösterince, Kastro afallayıp kaldı. Tarımı bir yana bırakarak sanayileşme, memleketi batırmaya, rejimi de kökünden sarsmaya doğru sürüklüyordu. Fabrikalardan çıkan mallar ancak iç pazarda harcanıyordu. Bu pazar ise, kuruma yüz tutmuştu. Köylünün, halkın alım gücü çok zayıflamıştı. Sanayi mallarını dış memleketlere ihraç edip şekerden fazla memlekette döviz sokacağını, bu devrime giriştiği sırada, onbinlerin toplandığı meydan mitinglerinde barbar bağırarak komünist lider, sakalını eline alıp acı acı düşünmeye başlamıştı. Çok yanlış bir yola sapılmıştı. Mutlaka bu, sonu uçuruma varan, yoldan geri dönmek, yeniden tarıma sarılmak ve bu alanda modern teknolojiyi uygulayarak eskisinden fazla bir üretim sağlamak lâzımdı.

Ama halka bu dönüş nasıl, hangi gerekçe ileri sürülerek anlatılacak ve kabul ettirilecekti? Fakat başka çare yoktu. Gerçek apaçık, olduğu gibi söylenecekti. Kastro,

kendisini sanayileşme politikasında coşkunca alkışlamış halkı yine meydanlarda topladı; radyo ve televizyonlarda konuştu ve :

«— Aldanmışız!.. Yolu yanlış seçmişiz; tarıma döneceğiz ve sarılacağız» dedi, ve emirber neferleri gibi bağladığı halkına kendini yine alkışlattı.

T ÜRKİYE'de de, Küba tecrübesine benzer, fakat onun kadar hızlı ve bundan dolayı da o derece yıkıcı olmayan bir sanayileşme denemesi yapılıyor. Sanayileşme, modern teknolojiyi ekonominin en yaygın ve verimli dalında uygulamak ve yatırımları bu alana akıtmak anlamına gelmesi gerekirken, Beş Yıllık İkinci kalkınma plânında, tarım ihmâl edilerek, fabrikalar açmak ve bu yolla sanayileşme hedef

olmuştur. Tarım fazla değer getirmez, yeni işlenecek toprak kalmamıştır; köylü şehirlere doğru göç ediyor; nüfusumuz da çoğalıyor; yeni iş sahaları ancak fabrikalarda bulunabilir» diyerek bu yatırımların ağırlığı sanayie yönelmiştir. İktidarın yetkili ve sorumlu kişilerinin ağzlarından hep bu gibi sözler işitiliyor. Tarlaların üzerinde fabrika bacaları yükselince bayram ediyoruz. Dışardan buğday, yağ gelmezse aç kalırmışız!. Bunu bile düşünmeye lüzum görmüyoruz. 100 milyonluk, 500 milyonluk ve daha yüksek rakamlara ulaşan projeler bize heyecan veriyor; korkmadan, çekinmeden, içe dışa borçlanarak bu projeleri gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Biz bu sütunlarda bu durumun vahametini uzun boylu anlattık.

M·A·N

DIESEL
KAMYON — OTOBUS

Geugeot

OTOMOBİL — KAMYONET

Türkiye Distribütörü

ERCANLAR Ticaret Ltd Şti.

Büyükdere Cad. 155A
Mecidiyeköy - İstanbul

Tel: 47 98 50
47 98 51

Türkiye, tarımı ve geleneksel küçük sanayii ile son zamanlarda gelişme eğilimi göstermiş olan orta sanayii ihmâl ederek, büyük ve ağır sanayiye geçmekle tehlikeli bir yol seçmiştir. Bu tehlikenin hem ekonomik, hem sosyal olduğunu etrafiyle açıkladık (1). Bu tehlikeli yolu kısa keserek bütün gücümüzle tarım reformuna girişmemiz, aynı zamanda küçük ve orta sanayii koruyan ve gelişip büyümesini sağlayan yeni bir politikaya yönelmemiz için artık kaybedecek hiç bir vaktimiz kalmamıştır. Ortaya attığımız dâvanın seçkin aydınlarımız, politikacılarımızla, büyük sanayi işletmeleri kurup idare eden yurtsever iş adamlarımız arasında gördüğü ilgi bize ümit vermiştir.

Özel görüşmelerimizde: «Dâvanızda haklısınız; en doğru yolu gösteriyorsunuz; sizinle beraberiz, mücadeleye devam ediniz» diyen büyük sanayici dostlarımızın desteklemeleri bizi kuvvetlendirmiş ve inanimizla heyecanımızın artmasına yaramıştır.

Türkiye'de halkın gösterdiği güvenle iş başında bulunan iktidar, kalkınma heyecanı içinde, kısa zamanda meyvesini verecek eserler meydana getirmek için giriştiği ve kalkınma plânında öncelik tanıdığı sanayileşme politikasında bir revizyon yaparsa, Kastro gibi halka :

«— Aldanmışız!» demeye bile lüzum görmez.

Çünkü bu iktidar, geleneksel küçük ve yeni doğan orta sanayiinin şimdiye kadar tamamen ihmâl edilmiş ve büyük sanayi karşısında erimeye mahkûm bırakılmış durumunu

değiştirecek bir hamleye girişmekle doğru yolu aradığını ve bulmayı başardığını göstermiştir (2).

Tarım reformuna öncelik tanıyan bir kalkınma, gideceğimiz tek yoldur. Vakıa bu dâva, toprakların dağıtılması anlamına gelen «Toprak reformu» demagojisiyle dejenere edilmiştir. Fakat «Toprak reformu değil, tarım reformu» diyen bu iktidardır. Peki; nerede tarım reformu? Hazırlık yapıp çalışılıyor mu? Bunu bilmediğimiz gibi, eğer üzerinde önemle incelemeler yapıp çalışılıyorsa, bu işin gizli tutulmasına da şaşıtığımızı belirtmek isteriz. Reformların fikir temeli, politikacılar ve onların emrinde çalışan idareci ve teknisyenlerden önce ilim adamları, düşünürler tarafından hazırlanır.

BİZDE tarım reformu, henüz adını konuştuğumuz, fakat ne olduğunu bilmediğimiz bir davadır. Artık işlenebilecek toprak kalmadığı, bu bakımdan tarım üretimindeki artışın millî gelire önemli katkılar yapamayacağı hakkındaki görüş de, tarım reformunun ne olduğunu bilmediğimize bir misâl olarak gösterilebilir. Oysaki, en yetkili ağızdan (Tarım Bakanı Sayın Bahri Dağdaş'tan) Türkiye'nin tarımsal potansiyelinin henüz üçte birinden yararlanabildiği sözlerini işitiyoruz.

İşlenebilecek toprağın son hududuna geldiğimiz iddiasındaki yanlışlık bir yana bırakılsa bile, toprak veriminin fazla arttırılamayacağı hakkındaki beyan da, reform anla-

1) Bk: Barış Dünyası, Nisan 1968, Sayı 71, Sa. 13.

2) Mayıs 1968, Sa: 14.

yıssızlığımızın bir başka örneği olabilir. Yalnız Bade aporunu okumak, yalnız İsrail'deki toprak veriminin — en uygunsuz şartlar içinde— modern teknoloji sayesinde birçok defalarca artırılmış olduğunu göz önüne almak bu iddianın gerçeksizliğini ortaya koymaya yeter.

Tarım reformu, gayesi toprak verimini, en son haddine kadar yükselterek, birçok defalar artırmaya yönelmiş bir toplum politikasına verilmiş addır. Yalnız teknik, yalnız politik, yalnız sosyal ya da ekonomik sorun değildir. Tüm olarak hepsini kavramaktadır. Bu arada öncelikle ele alınacak olanı, toprak reformudur. Büyük toprakların hiç toprağı olmıyan ya da az toprağı olan köylüye dağıtılması da bu reformun

çevresine girer; ve reformun hemen çözümlenmesi gereken önemli kısmını teşkil eder.

ÜZÜLEREK belirtelim ki, reformun bu önemli kısmı, şimdi unutulmuşu benziyor. Daha doğrusu, bu adla girilmek istenen son derece tehlikeli bir teşebbüsün doğurduğu zehirli havanın etkisinden kendimizi henüz kurtaramadık. Sütten ağzımız yandığı için ayrı ayrı üfleyerek içme psikoza içindeyiz. Evet; Halk Partisi koalisyon hükümetleri zamanında hazırlanarak Meclise sunulmuş olan toprak reformu kanunu, eğer çıkıp uygulanabilseydi, memleket ekonomisinin, sosyal hayatının, maliyesi ve birçok şeyinin altını üstüne getireceğine hiç

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A. Ş.

KURULUŞ : 1946

Sermayesi : 40.000.000 T.L.

Her nev'i dahili ve harici Banka muamelâtında

SÜR'AT, KOLAYLIK VE EMNİYET

YURT İÇİNDE 96 ŞUBE

TASARRUF Mevduatında her çekilişte,

1 MİLYON LİRALIK İkramiyeler...

Harbiye'de ve Nişantaşı'nda tam konforlu Apartman daireleri

TÜSTAV
GARANTİ BANKASI

Paranızın, İşinizin, İstikbâlinizin Garantisidir.

şüphe yoktu. Ortaçağ feodalite rejimini yaşamış ve toprağın yüzde doksanı, başka bazı memleketlerde olduğu gibi, tarımsal nüfusun yüzde birkaçı elinde toplanmış bir memleketmiydik sanki? Toprağın ekonomik bir değer bile taşımadığı devirleri yaşadık. Bu arada yer yer, o da yurdun bazı bölgelerinde, toprakları şu ya da bu yolla ellerine geçirmiş toprak ağaları da türemiştir. Topraklarımızın yalnız yüzde sekizine yakın kısmı büyük parçalar halinde, bir kısmı sahipleri tarafından işletildiği halde bir kısmı da ortakçılık, kiracılık gibi şekillerle topraksız ya da az topraklı köylülere çalışma vasıtası olarak kullanılmaktadır. Bütün Türkiye'de toprak mülkiyetine, sosyal zaruretlerle bir tavan tesbit etmek, meselâ 2000 dönümü aşan toprakları köylüye dağıtmak, gerçeklere uymayan bir demagojiden başka birşey değildir. Sosyal değil, ekonomik zaruret bu konuda davranışlarımıza hâkim olacaktır. Bir bölgede —meselâ bahçe ziraati yapılıyorsa— 500 dönüm tavan bile çoktur; hattâ 20 dönümün çok olabileceği yerler olabilir. Ama 10 bin dönüm, 20 bin dönüm, 100 bin dönüm içinde tarımsal işletmeler kurmanın verimlilik ve modern teknolojiyi uygulama bakımından ekonomik zaruret halini alacağı yerler de bulunabilir. Bu zarureti hiçe sayarak büyük toprakları parçalayıp köylüye dağıtmanın, bir büyük endüstriyel kombinayı parçalayarak küçük atelyeler haline koymaktan ne farkı var?

Büyük işletmelerin sermaye gruplarının, ya da emek-sermaye iş-

birliğine dayanan kuruluşların, ve ya doğrudan doğruya devletin elinde bulunması, politik ve sosyal porteye taşıyan ayrı bir problemdir. Bu sorun, yalnız tarımda değil, endüstri ve diğer bütün iş kollarında geçerli olması gereken politik ve sosyal bir felsefenin kurallarına göre çözümlenir.

KOMÜNİST memleketlerde yapılan denemeler göstermiştir ki, tarımda ferdiyetçi düzen, kolektivist ya da devletçi düzenden çok daha verimlidir. Ama ferdiyetçi düzenin de alacağı şekil memlekette memlekete, hattâ bir memleketin içinde bölgeden bölgeye, ayrıca üretim cinslerine göre değişir. İsrail'de, Hollanda'da, Fransa'da, Birleşik Amerika'da, Hürriyetçi Çin'de ayrı ayrı şekiller uygulanmaktadır. Türkiye'de de elbet tarım alanında ferdin hürriyet havası içinde iş ve verim gücünü son haddine çıkarmayı sağlayacak bir şekil, ya da çeşitli şekiller düşünülmelidir. Ancak hiçbir zaman toprak mülkiyetine bir tavan tesbit edip bu tavanı aşacak toprakların dağıtılması gibi bir rejim uygulanmak şöyle dursun, uygulanabileceği hatıra dahi gelmemelidir. Yirmi yıldır toprakların dağıtılması lâfları edilmesi, hattâ bu maksatla kanunlar konup uygulanmaya çalışılması, en çok muhtaç olduğumuz tarım sahasına yatırımların akmasını önlemiştir.

Toprak reformunu, hürriyete dayanan ferdiyetçi rejimi yıkmak ve yerine kolektivist rejimi kurmak için koz olarak kullananlarla, toprağın dağıtılmasını içten bir inanışla savunanlar şimdi bize sorabilirler :

«— Peki, büyük topraklar olduğu gibi sahiplerinin elinde kalsın, sömürme vasıtası olarak bırakılsın mı?»

Biz hemen cevap verelim :

«— Kalsın, bırakılsın ama; toprağın en mükemmel ve en verimli şekilde işletilmeli, ürünlerin iyi bir şekilde değerlendirilmesi, toprak sahipleriyle emekçiler arasında sosyal ve ekonomik ilişkilerin düzenlenmesi, elde edilecek kârlardan devletin, payını mükemmelen alabilmesinin sağlanması şartıyla..»

Eğer bu iş nasıl olur? denecekse o zaman, biz savunduğumuz dâvanın en önemli kısmını kazanmışız demektir. Bir prensip anlaşmasına varalım; toprak reformu diye adlandırılarak çeşitli zamanlarda ve şekiller altında ortaya sürülmüş ve kanun tasarıları halini de almış, son derece sakat ve tehlikeli fikirden vaz geçelim. Maymunluktan kurtularak taklitçiliği bir yana bırakalım. Bunu sağlarsak gerisi çok kolaylaşır.

DÜNYANIN HER TARAFINDA

Dış Ticaret ve Her Çeşit Banka İşlerinizde

EMNİYET BİLGİ VE SÜRAT

İthalat ve İhracat muameleleriniz için AKBANK Dünyanın her tarafında en muteber Bankalarla işbirliği yapmakta ve İkiyüzlü müteceviz muhabirle çalışmaktadır. Hernevi Banka muameleleriniz AKBANK Elektronik makinalarında emniyetle sonuçlandırılır.

AKREDİTİF-KAMBIYO VE SAİR HER TÜRLÜ BANKA İŞLERİNİZ İÇİN AKBANK'I TERCİH EDİNİZ.

AKBANK

Tarımsal Bünye ve Üretim

Türkiye'de çalışan nüfusun dörtte üçü tarımla uğraştığı halde bu alandan elde ettiğimiz sonuç topluca milli hasılanın üçte birini biraz geçmektedir. Gerçekleşmesi gereken hedef tarım nüfusunun azalması ve elde edilecek hasılanın çoğalmasındır. Bu hedefe varacak köklü reformlara ve çalışmalara henüz girişmedik. Çok zaman ve çok şey kaybediyoruz.

Yazan : Feridun AKDAĞ

TÜRKİYE bir tarım memleketidir. Çalışanların yüzde 75 e yakını tarımla uğraşır. Demek insan gücümüzün dörtte üçünü bu uğurda harcıyoruz. Fakat buna karşı elde ettiğimiz hasıla nedir?

Tarımın milli gelir hesabındaki yeri OCDE nin son neşriyatına göre yüzde 37.6 dan ibarettir. Şunu hemen belirtelim ki, yalnız bu oranlara bakarak şu ya da bu sonuca varmak doğru değildir. İnsan potansiyelinin elde ettiği verimle ölçülürse Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 75 ini dolduran tarımsal faaliyetlerin bu bakımdan dünya memleketlerinin hemen hepsinin gerisinde bir değer taşıdığı görülür. Yine OCDE istatistiklerine göre (L'observateur, Şubat 1968) 1966 senesinde Amerika Birleşik Devletlerinde faal nüfusun % 5.5 u tarımla uğraştığı halde elde edilen hasıla ile 200 milyonluk Amerika beslediği gibi, birçok memleketlere de ihracat yapılabilmektedir. Federal Almanya'da faal nüfusun yüzde 11 i tarımla uğraşır ve bizim üçte birimizden az toprak üzerinde elde ettikleri hasıla bizim iki mislimize ulaşır. Bugün Avrupa memleketleri içinde İspanya ve Portekiz'in bile çalışan tarımsal nüfusu % 32 - 35 tir, ve üretim ar-

tışı hızlanmasına karşılık bu nüfus oranı aynı hızla azalmaktadır. 1956 da İspanya'da bu oran % 44.3 iken 1968 de % 32.6 ya düşmüş ; oysa ki bizde aynı sürede oranuaki azalış % 77.4 den % 74.4 e inmekten ibaret kalmıştır. Tükettiği en büyük gıda maddelerini kendisi ürettiği ve birçok ihracat da yaptığı halde Holanda'da tarımda çalışan nüfus oranı % 8.5 ten ibarettir.

BU başlangıçtan sonra, Devlet İstatistik Enstitüsünün son neşrettiği « Tarımsal Yapı ve Üretim » İstatistiğindeki rakamları inceliyerek Türkiye'mizin 1966 yılı tarımsal durumunu, kaba çizgileriyle, belirtmeye çalışacağız.

Bültendeki rakamların tamlığı ve doğruluğu üzerinde söylenecek hayli söz olsa gerekir. Bizim bildiğimize göre bu rakamlar, Tarım Bakanlığı teşkilatı tarafından toplanmaktadır. Bunlar belli formüllere göre ilçe, nahiye ve köylerde çoğu muhtarlar tarafından hazırlanmaktadır. Listeler çok teferruattlıdır, ve kontrolü mümkün olmayan rakamlar gelişi güzel doldurulmaktadır. Örneğin Tarım araçları ve gereçleri bölümünde « kara sapan, tekerleksiz demir pulluk, tek tekerlekli pulluk, çift tekerlekli pulluk, döner kulaklı pulluk, iki ya daha fazla kulaklı pulluk, gibi birçok

cinslerin her biri hakkında ayrı ayrı rakamlar vardır. Bunlar nasıl toplanır ve ne için bu kadar çeşitlidir? Traktör sayıları da doğru mudur? Çalışanlarla çalışmayanlar ayrılmış mıdır? Traktörlerle sürülen toprakların yüzölçümü, her traktöre şu kadar hektar düşer gibi gelişi güzel alınmış bir ortalama ile hesaplanmaktadır. Birtakım rakamlar çeşitli senelerde değişmemiş olarak bültende yer almıştır. Derinlięine ve genişliğine bir incelemeye ve karşılaştırmaya yeterli olmayan yanları ile bu istatistiklerin bilimsel açıdan iřláha mühtaç olduğunu herhalde Devlet İştatistik Enstitümüz herkesten iyi bilmektedir.

Toprak Bölünüşü ve İşlenen Saha

M emleketimizin yüz ölçüşü 73.1 milyon hektar kadardır. İştatistiğe göre bunun üçte birine yakın kısmı, 24 milyon hektarlığı işlenmektedir. Bunun 15.5 milyonu işlenir, 8.5 milyon hektarlığı da nadasa bırakılır. 1946 da 8.5 milyon hektarlığı ekilmek ve 4.7 milyonu da nadasa bırakılmak suretiyle bu alanın toplamı 13.2 milyon hektardan ibaretti. Bu tarihten sonra makineli ziraat gelişmiş, boş topraklarla meralar sürülmüş ve bu suretle işletme sahası bir misline yakın artmış gözükmektedir. Meralar 1948 de 38.3 milyon hektardan 1966 da 28 milyona düşmüştür.

Topraklarımızın 1960 ile karşılaştırılan 1966 bölünüşü şöyledir :

	1960	1966
	(1000 Hektar)	
Ekilen	15305	15545
Nadas	7950	8528
Çayır ve mera	28658	28013
Bağlar bahçeler	2060	2384
Orman	10584	10584
İşe yaramayan	13132	13095

Bu rakamlara göre, 6 yıl içinde topraklarımızın bölünüşünde önemli bir değişiklik olmamıştır. Hayret edilecek noktalardan biri de bu 6 sene içinde orman sahasında bir santim genişleme ya da azalma olmamasıdır. İzahı yapılmadan sabit bir rakamın her sene aynen istatistiğe konması, başka rakamlar üzerinde de araştırıcıları şüpheye düşürebilir. Yurt sathının % 13 ü ormanla kaplı gözükmesine ve

bu oranın seneler senesi kıl kadar değişmesine inanmak güçtür. Orman Kanununa göre orman sayılan gerçekte bu nitelikte olmayan yerler de hesaba katılma kesimler, tahripler ve yangınlarla yeniden yetiştirilen sahalar dolayısıyla devamlı olarak orman yüzölçüşünün değişmesi gerekir.

Türkiye'de gerçek anlamıyla orman denebilecek sahaların yüzölçüşü, istatistikte gösterilen rakamın hayli altında, belki de yarısından ibaret olduğu, memleketin ormansızlıktan hızla çöleştiği herkesin bildiği bir hakikattir.

Ekilen sahalardan elde edilen başka ürünlerin 1964 ve 1966 yıllarına ait toplam miktarları şöyledir :

	(1000 ton)	
	1964	1966
Buğday	7.870	9.600
Arpa	2.750	3.800
Mısır	1.000	1.000
Pirinç	100	150
Diğer hububat	1.810	1.861
Bakliyat	562	588
Tütün	194	164
Patates	1.700	1.750
Pancar	4.706	4.422
Pamuk	326	382
Ayçiçeği	165	200
Diğer sınıai bitkiler	1.274	1.289
Kuru üzüm	2.790	3.100
Fındık	195	190
Fıstık ve saire	117	111
Zeytin	694	841
Turunçgiller	325	456
Diğer meyveler	1.252	1.232

1964 ile 1966 arasında işlenen sahalar da olduğu gibi üretimde de önemli bir artış olmamış; hattâ toplam üretim tonunda azalmıştır. 1964 te toplam üretim 26 milyon 236 bin tona karşılık 1966 da bu miktar 24 milyon 206 bine düşmüştür. Buğday ve arpada son senede görülen artış hava şartlarının daha uygun geçmesi yüzündendir. 1964 te yurt çapında ortalama bir hektar buğdaydan 1055 ve arpadan 1164 kilo üretim elde edildiği halde 1964 te buğday verimi 1208 ve arpanınkisi ise 1400 kilo olmuştur.

Tarım Reformunun Temel Sorunları : 1) Teknolojik Reform; 2) Kendisi için üretimden piyasa için üretime geçiş.

TÜRKIYE bugün topraklarından en az verim alan dünya memleketlerinin başında gelir. Yuvarlak rakamlarla 26 milyon hektar toprak işlenmekte ve bundan 26 milyar liralık gelir elde edilmektedir. Bu kaba hesaba göre hektar başına düşen milli gelir payı ortalama 1000 lira, yani dönümde 100 liradan ibarettir. Tarımdan geçinen nüfusumuz da 25 milyona yakın olduğuna göre bu sektörde nüfus başına 1000 lira dolaylarında pay düşmektedir. Bu payın tarla ziraatinden bahçe ziraatine, mera hayancılığundan ahır hayvancılığına geçmek ve teknolojiye re-

form yapmak sayesinde üç mistine çıkarılması ve buna karşılık nüfusun yarı yarıya indirilmesi, gerçekleşmesi imkânsız bir hedef değildir. Bugün 26 milyon hektar hesaplanan istifade edilir topraklarımızdan 24 milyonuna yakın kısmı tarla ziraatine ve yalnız 2 buçuk milyona yakın kısmı bağ bahçe ziraatine ayrılmıştır. Bu son bölümde tütün, pamuk ve pancar ekim sahaları, toplam ekim sahalarının % 4 ü olduğu halde elde edilen hasıla toplam tarımsal hasılının % 14 üdür. Oysa ki bağ bahçe ziraatinde başta narenciye olmak üzere meyvecilik, sebzeçilikte (taze olarak Avrupaya ihracı suretiyle) hektar başına hasıla çok artırılabilir.

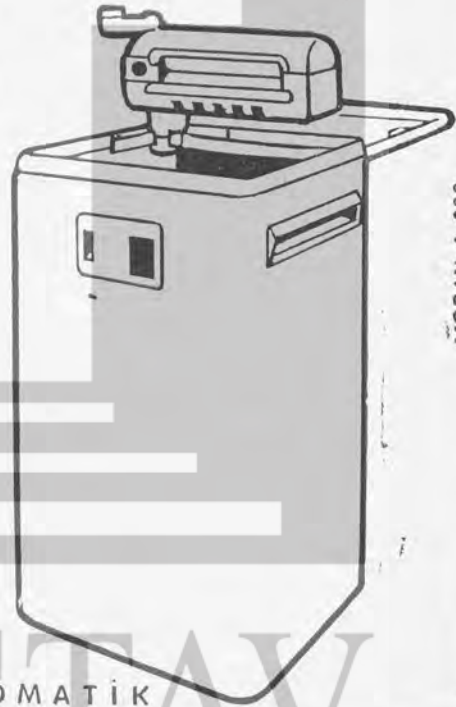
Nadas dışında işlenen 15 buçuk milyon hektar topraklarımızdan 13 milyonuna yakını hububat işgal etmektedir. Bunun

otomatik HOOVER

- Büyük bir çamaşır makinesidir.
- 3,5 kilo çamaşırı 4 dakikada yıkar
- Çok iş görür az yer tutar
- Kazanı paslanmaz çeliktendir
- Sıkıcsı otomatiktir

Mod. 343 G. OTOMATİK

MORAN A 800

Halaskârgazi Caddesi No. 133 Pangaltı İstanbul Telefon: 47 44 30
Tünel karşısı Hoover Mağazası İstanbul. Telefon: 44 90 46

en büyük kısmı (8 milyon kadarı) buğday ve iki buçuk milyondan fazlası arpa ziraatine ayrılmıştır. Bir dekar yerden ortalama 1000 - 1200 kilo buğday, 1100 - 1400 kilo arpa alınmasına karşılık, 2500 kilo pirinç alınabilmektedir. Bu sureteli uygun yerlerde buğday yerine pirinç ziraatinin yapılması bile hasılda - fiat farkı gözönüne alınırsa - 4 misli bir fazlalık meydana getirir.

KÖYLÜNÜN ekmeçlik buğdayı dahil olmak üzere, ihtiyaçlarını piyasalardan satın alması ve buna karşılık bütün istihşallerini piyasaya satması şeklinde tarımsal ekonomik bünyede köklü bir değişikliğe ihtiyaç vardır, Vakıa bizde köylü kendi buğdayını ve hayvanının yemini sağlıyacak miktarda ürün elde etmek suretiyle hayatını teminat altına almakta ve buna da bugünkü ortam ve koşullar altında mecbur bulunmaktadır. Bu bakımdan, her nerede olur ve her ne istihşal ederse etsin bir miktar buğday ve diğer hububat cinslerinden üretmek geleceğinden kurtulamaz. Bu suretle iklim ve piyasa şartlarının mutlak etkisi altında bulunmaktan da kendisini bir miktar korumuş olur.

Fakat bu durum değişmelidir. Nüfusun artması ve toprakların ise gittikçe daralması ve hiç artmaması karşısında tarla ziraati yüzünden bugün en azından birkaç yüz dönüm toprağa mâlik olma zorluğunda olan bir çiftçi ailesi, daha çok bağ ve bahçe ziraatine önem vermesi ve tarımsal işletmeler içinde yaşaması, yani köyün tarım faaliyetlerinin merkezi halinden çıkması sayesinde 40 - 50 dönümle bugünkü gelirinin birkaç mislini elde edebilir.

Böyle bir reformun son derece geniş ve derin incelemelere ve araştırmalara, geniş yatırımlara ve büyük ölçüde çalışmalara ihtiyaç gösterdiğine şüphe yoktur. Ama bizim kesin kanaatimiz şudur ki, Türkiye'de bu yol en kısa zamanda açılmalı ve mükemmel hazırlıklar yapılarak mutlaka aşılmalıdır.

İlkel ve Perişan Hayvancılık :

HAYVANLARIMIZI otu seyrek tabii meralarda beslemekteyiz. Bu meralar da tarla aleyhine gittikçe azalmakta, daralmaktadır. Sun'i meracılık ve

ahır hayvancılığı olmazsa Türkiye'de halkı besliyecek kadar olsun hayvan kalmaz. Nitekim hayvan varlığımız artmamaktadır. Nüfusun artması ve refah seviyesinin nisbi yükselişi karşısında et tüketimi çoğaldığı halde hayvanlarımızın çoğalmaması ve verimlerinin artmaması endişe ile karşılanmak gerekir.

Devlet İstatistik Enstitüsünün bültenindeki rakamlara göre 1946 ile 1966 arasındaki 20 sene içinde hayvan sayısı çok az artmış gözükmektedir :

	(1000)	
	1946	1966
Koyun	23.287	34.663
Kıl keçisi	12.893	15.315
Tiftik keçisi	3.790	5.617
Sığır	9.706	13.769
Manda	901	1.253
Deve	107	43
At	1.036	1.204
Eşek	1.606	1.986
Katır	91	238
Toplam . . .	53.717	74.088

Son yirmi yıl içinde bu rakamlara göre koyun ve sığır varlığımızda üçte bire yakın artış olmuştur. Oysa ki bu sürede nüfus artışı bunun iki misline yakındır.

Tarımda Devletçilik ve Kooperatifçilik :

TARIM reformunun gerçekleşmesi için modern teknolojiyi uygulamak, geniş ölçüde yatırım yapmak, ambarlama ve pazarlama teşkilâtı kurmak başta gelen sorunlardandır. Bunlar için fert ve devlet el ele verip çalışmayı sağlayıcı bir plâna ihtiyaç vardır. Makineli ziraatte, meyvecilikte, hayvancılıkta devlet çiftlikleri çoğaltılmalıdır. Endüstri yatırımları yapmasından ziyade devletin tarıma büyük sermaye dökerek bilfiil karışması lâzımdır. Çünkü bu alana sermaye akımı yoktur; sosyal düşüncelerle böyle bir akımı desteklemek de doğru değildir. Köylünün ortaklaşa kooperatifleşme yolu ile bu işleri yapması da teoride kalan, gerçekleşmesi hayli güç olan bir dâvadır. Bununla beraber kooperatifleşme desteklen-

melidir. Fakat bizce asıl büyük iş devlete düşmektedir.

Tarım reformuna devletin özellikle doğrudan doğruya yatırım yapan, işletme kuran bir müteşebbis olarak katılması yanında, karma ekonomi kurallarına uygun şekilde özel müteşebbisler ve toprak sahipleriyle ortaklıklar kurması da üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır. Milyonluk yatırım gereken işlerde toprak sahiplerini krediyle beslemek imkânı yoktur. Kredi yerine devlet ortaklığı (Ziraat Bankası ortaklığı) sistemi uygulanabilir.

Rakamlar da mı yalancı?

STATİSTİK olmazsa plân yapamayız, iş göremeyiz, yanlış yollar tutarız. Bunu artık iyiden iyiye anladık. Fakat gel gelelim rakamlar yalancı olursa o zaman bunlardan kurulu olan istatistikten büsbütün şaşırır, daha da zararlı ve yanlış

yollar tutarız.

Bir örnek :

Devlet İstatistik Enstitüsünün son yayınladığı « Tarımsal Yapı ve Ürün » istatistik bülteninde başlıca ürünümüz olan tütün fiyatlarının 1966 da 1964 e göre düşüşü kayıtlı. 1964 te ortalama kilo fiyatı 912.8 kuruş ; 1966 da 808.2 kuruş, bu düşüş % 11.5 kadar önemli bir oran ifade eder.

Ziraat Bankası da istatistik yapar; tütün ekicilerine kredi dağıttığından ürünlerin fiyatlarını günü gününe takip eder. Bankanın yayınladığı « Türkiye'de Tarımsal Üretim Değerleri » adlı kitapta verilen rakamlar şöyle :

Tütünün ortalama kilo fiyatı, 1964 de 746 kuruş ; 1966 da ise 808.25 kuruş. İki sene fiyatları arasında % 8 kadar bir yükseliş var.

Her halde bu rakamlardan biri yalancı olacak. Acaba hangisi? İnsanın dili ucuna « her ikisi » diyeceği de geliyor...

İyi bir elbise kendinizin...

güzel bir boya da evinizin itibarını artırır!

Biz Hoca'nın "İtibar bizim kürke" sözünü doğru bulmuyoruz. İtibar sadece kürke değildir. İtibar, zevkle giyilmiş bir kimseye, zevkle boyanmış bir evdir. Zira, güzel bir elbise, güzel bir dekor kadar, onların içindeki şey de ruhu okşar, hayranlık uyandırır. DYOLUX'le boyanmış evlerin daima atmosferi vardır. DYOLUX en nefis renklere sahip yegâne markadır. Her satışta kullanılır. Dayanıktır. Çabuk kurur. Katiyen solmaz. Evinizin misafirlerinizin hayranlığını kazandırmak için, DYOLUX'ü siz de tercih ediniz.

SENTETİK BOYA

DYOLUX

BİR **dyo** MAMULÜDÜR

Anne, çocuğuna
yürümeği
öğrettiği gibi,
tasarrufuda
öğretir.

Delta Reklamcılık

Yavrunuz için yapacağınız her türlü tasarruf, ona hayatı boyunca tutumlu olmasını öğrettiği gibi, istikbal de hazırlar.

**TÜRKİYE
HALK
BANKASI**

53. Oturum

Eğitim Reformu

Oturuma katılanlar : Biz — Başbakan — Sosyolog — Solcu Profesör — İktisatçı — İlimci Profesör — Kadrocu Aydın — İdareci — Konsey Sözcüsü — Konsey Başkanı — İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı — Hukukçu — İktisatçı Profesör — Tarihçi.

BİZ — Üniversiteler ve yüksek okullarda boykot ve işgal hareketlerini, eğitim davamız üzerine eğilmeyi sağlaması bakımından, iyimser bir görüşle karşılamıştık. Böyle bir patlama olmasaydı, eğitim reformu diye bir davayı kamu oyu sorunu haline getirmenin imkânı yoktu. Şimdi her yerde bu konuşuluyor. Üniversitelerin yetkili organları boykot ve işgal olduktan sonra öğrenci isteklerinden çoğuna katıldılar ve «Biz de bunları istedik, hükûmete teklif ettik» bile dediler. Millet Meclisindeki gensoru münasebetiyle konuşan sayın Başbakan da reformun zorunluğundan uzun uzadıya söz etti.

Ancak önemli bir nokta var :

Acaba eğitim reformundan ne istediğimizi biliyor muyuz? Meselâ İstanbul Üniversitesi İşgal Komitesi Konseyi tarafından yayınlanmış genel reform tasarısında belirtilenler midir yapılması gereken reform? Yoksa daha başka şeyler mi düşünmemiz gerekir? Çağdaş eğitimden söz ediliyor. Ne demektir çağdaş eğitim? Sonra istenenleri yapmaya gücümüz yetecek midir? Yani maddî imkânlar ve reformu yapacak kadro müsait midir?

Bugünkü Oturumumuzu bu konuya ayırdık. Bizi değerli görüşleriyle uyarmaları için sayın Başbakanımızı toplantımıza davet ettik. Lütfen ricamızı kabul ederek bizi şereflendirdiler. Ayrıca eğitim davasında dikkate değer fikirleri olan yetkili kişiler zahmet edip toplantımıza katıldılar.

Konuşmalarda dikkate alınmasını rica ettiğimiz nokta, konuyu eğitim politikası dışına taşırmamak, öğrencilerin maddî sıkıntıları, imtihan usulleri gibi teferruat sayılabilecek meseleler üzerinde durmamaktır.

İlk sözü sayın Başbakan'a veriyoruz.

BAŞBAKAN — Eğitim reformu davası hükûmetçe önemle ele alınmış, programımıza göre

sıraya konmuş, öncelikle gerçekleşmesi kararına varılmış önemli bir dâvamızdır. Karar ve hareket plânlarımızı uzun

boyu anlatacak değilim. Son işgal ve boykot hareketleri karşısında ortaya atılan istekler hakkındaki görüşlerimiz ise, bütün ayrıntılarıyla Millet Meclisinde yapılan gensoru tartışmalarında açıklanmış bulunuyoruz. Gençlerimizin heyecan-

larını ve kanun dışı sayılabilecek bazı hareketlerini duygularının temizliğine bağışladık. Hareketin kronolojik seyrini ve analizini yapmanın, ele aldığımız konuya yararlı bir katkıda bulunacağını sanmıyorum. Bu bakımlardan ben size hükümetimizin eğitim politikasında bağlandığı temel prensiplerin çok kaba çizgileriyle bir özetini yapmakla yetineceğim; ve sonra da toplantımızda konuşmaları izleyip yararlanmaya çalışacağım.

Eğitim reformunda şüphesiz uzun vâdeli, yani meyvasını ancak senelerden sonra alabileceğimiz bir hedef vardır. Bu yalnız devletin milli eğitim politikasını değil, bütün politikalarını doğrudan doğruya etkilendiren geniş bir konudur. Akademik çalışmaları, çok derin inceleme ve araştırmaları gerektirir. Biz bu yolu ihmal etmemekle beraber, asıl eğitim dâvasına, kalkınma ile olan direkt bağlantı ve ilgisini dolayısıyla eğilmekteyiz.

Eğitime mi, yoksa kalkınmaya mı öncelik tanımak gerekir gibi bir soru çok defalar ortaya atılmıştır. Nüfusun yüzde yüzünü okur yazar hale koymak ve yetiştirmek dâvası ekonomik kalkınmadan önce ele alınmalıdır diyenler de çıkmaktadır.

Bizce böyle bir tartışma yersiz ve yarsarsızdır. En kısa zamanda ve çok hızlı şekilde ekonomik kalkınma ulusal hedefimiz olduğuna göre, bu hedefe varmak için mutlaka eğitim dâvası onunla birlikte öncelik kazanacaktır. Yani belirtmek istediğim, ekonomik kalkınmanın başarılı olması için mutlaka eğitimin şart olduğudur. Konuya bu zaruret çerçevesi içinde bakmak en doğru teşhise varmak ve en isabetli yolda yürümeye karar vermek olacaktır.

Eğitim ve kalkınma arasındaki münasebetler konusunda politikamıza esas olan bazı fikirlerle hareket noktalarımızı açıklamakta fayda görüyoruz :

Benim anlayışına göre eğitim, vatandaşın kabiliyetlerini geliştirmek ve onları memleketin refah ve saadetine en büyük hizmeti yapabilecek bilgi, davranış ve iş başarıma gücüne eriştirmektir. Millî varlığımızın bekası ve kuvvetlendirilmesi ve Türk toplumunun mutluluğu, eğitimin

hizmet edeceği nihai gaye teşkil eder.

Bu bakımdan eğitim siyasetimiz, sadece yüksek sayılara yönelmiş bir siyaset olmayacaktır. Öğrenci ve diploma istatistiklerinin ötesinde ve üstünde bu memleketin az gelişmiş bir ülke olarak en kısa zamanda iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağlayacak bir eğitim politikası, kaynaklarımızın mahdut oluşu karşısında, her türlü israfları önleyen belirli vasıfları ve ihtiyaçları esas tutan önceliklere ve tercihlere dayanmaktadır. Memleketimizin bir özelliği olarak her yıl yüksek nispette artan nüfus karşısında eğitim faaliyetlerimizi hizmet ve programlarımızı yöneltileri istikamet bakımından hayati ihtiyaçlarımıza göre ayarlamak mecburiyetindeyiz.

Eğitim, bir mânada «vasıflı insan gücü istihşali» faaliyeti olduğuna göre, iktisadî kalkınmanın muhtaç olduğu insan gücünü yaratacak faaliyetin, bizzatı iktisadî bir mâna ve önem taşıdığına şüphe yoktur. Bu itibarla eğitim politikası, sağlam bir millî ekonomi politikasının temelini teşkil eder. Eğitim ve kalkınma politikası, bir bütünün ayrılmaz iki cüzüdüdür.

İstihşalin artması ve millî gelirin yükselmesi yanında vatandaşların millî gelirden daha tatmin edici hisse almalarını temin için, eğitim yoluyla iş başarıma güçlerini artırıcı ve dolayısıyla millî istihşale katılma paylarını yükseltici imkânlardan yararlanmaları, sosyal adalet, millî huzur ve istikrarın kuvvetlenmesine hizmet edecektir. Bu açıdan bakılınca eğitimin, ekonomik bakımlardan servetin istihşalinde olduğu kadar, sosyal bakımdan dağıtımında da bir rol oynadığı görülmektedir.

Diğer taraftan iktisadî kalkınma için gerekli olan eğitim faaliyeti, sadece madde ve sosyal teknolojinin öğretilmesini değil, her türlü ilerleme ve kalkınma gaye ve değerlerinin milletçe benimsenmesine engel olan düşünce ve davranışların değişmesini de hedef olarak almalıdır.

Eski devirlerde «eğitim için eğitim» telekkisi yerine hayat için ve toplumun kalkınarak refahı için eğitim, dâvada hareket noktamız olmalıdır. Kalkınmanın fikri engellerini ortadan kaldırmak ve va-

tandaşın inanç, bilgi ve davranışlarının müspet ve yapıcı yönlere geliştirilerek, on- da çevresini iyileştirme gücünü yaratma- dır. Bu da geniş mânada bütün eğitim müesseselerinin çevreleriyle ilişkilerini a- yarlamak ve kuvvetlendirmek lüzumunu ortaya koymakta, böylece hükümet - üni- versite iş birliğinin geliştirilmesi ihtiyacı- nı kendiliğinden belirlemektedir.

Milletimize lâıyk insan yetiştirme ö- devı, yalnız hükümetlerin değil, bütün mü- esseleriyle ve aydın vatandaşlarıyla Türk toplumunun paylaşmak ve başarmak zo- runda olduğu milli bir sorumluluktur. Bü- tün imkân ve güçlerimizi birleştirerek, tarihin dinamizmi içinde bizi eğitim he- deflerimize ulaştıracak iş birliğini gerçek- leştirmeliyiz.

SOSYOLOG — Sayın Başbakanı din- ledikten sonra içim ferahladı. Eğitimdeki

hedef, vatandaşın kabı- liyetlerini geliştirmek ve onları iş başarma gücüne ulaştırmak o- lunca, bugün bu he- deften uzak olan eği- timde köklü bir re- form, daha doğru bir deyimle bir devrim zo- runluğu meydana çık- maktadır. Şimdi sorun, bu devrimin felsefesini

tâyin etmek ve yolunu bulmaktır. Ekono- mik kalkınmayı başarmak için eğitim, yepyeni bir hedef oluyor. Bugün alt kade- meden üst kademeye kadar bütün eğitim bu hedefin yüzde yüz dışındadır. Eğitim süresi uzadığı, yani orta ve liseden son- ra üniversite ve yüksek öğretim sürüp gittiği uzun yıllar, çocuk hayatla tama- men ilgisiz kalıyor ve sonunda tahsilini bitirdiği zaman bir işe yaramıyor.

Arkadaşım Prof. Şevket Raşit Ha- tiboğlu, Ziraat Vekili iken, ilk defa devlet çiftliklerini kurdu. Ciddetle güzel eserler yarattı. Kırşehir'de Konya bozkırlarında, Ceylânpınar'da, her biri bir kaç yüz bi- ner dönümlük devlet çiftliklerinde müdür olarak iş başına getirdikleri orta ziraat mektebi mezunlarıydı. Ona «Niçin yük- sek ziraat mühendisleri varken böyle ya-

rım yamalak tahsil görmüş orta ziraat mektebinden çıkanları kullanıyorsun?» de- diğim zaman bana şunları söylediğini hiç unutmam : «Yüksek ziraat mühendislerini bürolarda, pasif hizmetlerde kullanıyorum. Benim çiftlik müdürü yaptığım gençler, traktör başında çalışarak yetişecekler. Yüksek ziraat mühendislerini tarlaya çı- karamam, çıkarırsam işlerim yürümez.»

Yalnız Yüksek Ziraat mektebinden yetişenler değil, bugün teknik öğretimde tahsil derecesi yükseldikçe öğrenci ha- yatta bir işe yaarmaz hale geliyor. Bun- dan dolayı da onlar, unvan, makam peşin- de koşuyorlar. Kalfa ve atölye şefi yetiştirme için açılmış sanat okulları var; bunların bir de yüksek kısmı var. Çocuk- lar devlete kesesinden bu okullarda beda- va okuduklarından, sanat öğrendiklerin- den memnun değiller. Yarın oradan mezun olunca bileklerindeki altın bilezikle haya- ta atılıp başarı kazanacaklarını da düşün- müyorlar. Daha doğrusu buna cesaretleri yok. Grevler, boykotlar, gösteriler yapı- yorlar. İlle mühendis olalım; barem dere- cemiz yüksek olsun; okulu bitirince dev- let baba hemen bize dolgun maaşla ra- hat bir iş versin, diyorlar.

Sayın Başbakan eğitim politikasında önemli bir noktayı da işaretledi: İktisadi kalkınma için gerekli olan eğitim faaliye- tinde önemli bir hedef, kalkınma değerle- rinin milletçe benimsenmesine engel olan düşünce ve davranışların değişmesidir; kalkınmanın çeşitli engellerini ortadan kaldırılmasıdır, dedi. Çok yerinde bir gö- rüş. Halk, şimdiye kadar okuyanların bir işe yaramadığını, onlara akıl danışıp söy- lediklerini yapınca zarara uğradığını gör- mekteydi. Bundan dolayı eğitime, okuyup yazma için zaman ayırmaya karşıydı.

Askerlik ve halk idaresi konularında bile eğitime karşı gösterilen mukavemet- ler tarihimizde ayaklanmaların, ihtilâlle- rin başlıca nedenidir. Daha dün denecek kadar yakın bir mazide, Meşrutiyet'in meşhur 31 Mart isyanı hâdisesinde oku- muş, mektepli zabıtlere karşı cahil alay- lıların baş kaldırdığını hatırlamamız kâ- fidir. Modern teknolojiye karşı halkımız- da uzun süre yaşamış güvensizlik sebep- leri arasında, başka faktörler de önemli

rol oynamasına rağmen, bizde bu teknolojiyi halka yaymak görevinde olan devlet kapisında çalışan teknik elemanların ehli-yetsizliklerinin de küçümsenmeyecek payı vardır. Eskiden ziraat memurları, sonradan ziraat mühendisleri neyi söylemişlerse halk aksini yapmış, daha doğrusu kendi bildiğinden şaşmamıştır. Bundan yirmi yirmibeş sene evvel Konya'da, adı hatırımda yanlış kalmamışsa, Özden devlet çiftliğinde köy çocukları için yatılı bir ziraat mektebi açılmıştı. Yemek içmek okumak bedava, oradan çıkanlara yardım da yapıyor; mükemmel kaloriferli binalar. Bütün bunlara rağmen ben gidip gördüğüm zaman mektep boştu. Köylü, çocuğunu yollamadığından, jandarmanın devşirme yapıp zorla çocuk toplamaktaydı.

Bunları şunun için söylüyorum :

Eğitim vatandaşa iktisadi hayatta, iş hayatında yararlı olur ve buna halk inanırsa rağbet görür; aksi olursa bizde olduğu gibi ancak din adamıyla devlete memur ve asker yetiştirmek için yapılır.

Şimdi durum çok değişiyor ve hem de hızla değişiyor. Bir halk uyanması karşısındayız. Eskiden halk doktora bile inanıp gitmezdi. Şimdi başı ağrıyan doktora koşuyor. Köylere kadar radyo, elektrik, motor girmiştir. Eğitim de bunlara ayak uyduracak, değişecektir.

SOLCU PROFESÖR — Son öğrenci olayları eğitimde reform ihtiyacının belir-

tisi, şiddetli bir tepkisi olarak sayın Başbakanca yeteri kadar anlaşılmiş ol madığı kamınındayım.

Meselenin künhünde ya tan şudur : Bugün Batı

dünyası gençliği kendi toplumlarına karşı isyan ediyor. Kökten değişmeler istiyor. Şimdiye kadar teokratik, otokratik ve burjuva temelinde dayalı demokratik yollarla bir gelişmeye kavuşmuş olan Batı

dünyasında gençlik, kendi toplumlarındaki gayri beşeriliği, gayri âdillliği giderecek reformlar istemektedir. Fakat bu istekler ortaya atılınca hemen bir faşizme dönme istidadı başgösteriyor. Bizim öğrencilerin de dünya öğrencilerinden ayrı bir eyleme girmeleri düşünülemez. Bizimkilerin eylemleri de bu dünya gençliği ile birleşik olmak gerekir: Gayri âdillliği, gayri beşeriliği, halktan kopmuşluğu deyimleyen bir eğitimden kurtulmak. Sayın Başbakan Türkiye'deki gayri beşeri, gayri âdil olan, Atatürk ilkelerinden sapmış bulunan, böylece de yetersizliğe uğramış olan düzen ve eğitim bozukluklarını, halka unutturacağımı sanıyor.

BİZ — Sözüünüzü kesmeye mecbur olduğumdan dolayı bizi mazur görünüz. Türkiye öğretmenlerinin güçlü bir örgütünün de başında olduğunuzu düşünerek Oturumumuzdaki konuşmalarımızla ele aldığımız konuya bazı açılardan aydınlığa kavuşturacağımızı ummuştuk. Konuşmanızı dinledikten sonra aldandığımızı anladık. Her vesileyle söz ve yazı halinde tekrarladığımız klişe fikirlerinizi bizlere de açıklamaya çalıştığınızı görüyoruz. Eğer onları tartışmaya kalkarsak hem sizi güç duruma sokarak mânen yorarız; hem de asıl konumuzu ihmal etmiş ve vaktimizi boşuna harcamış oluruz.

SOLCU PROFESÖR — Ben görüşlerimin tartışılmasını istiyorum.

İKTİSATÇI — Müsaade ediniz de iki kelime ile sayın Sendikacı Profesöre cevap vereyim: Bütün söyledikleri, şimdiye kadar olduğu gibi, ilmi kıyafete büründürerek, palavradır demagojidir...

BİZ — Böyle konuşmanız müsaade edemeyiz. Sözüünüzü geri almazsanız konuşturmayacağız.

İKTİSATÇI — Sözüümü geri almamın önemi yok. Hatırımız için böyle yapayım.

Ama, konuşmamdan sonra sizler söylediklerimin doğru olduğu kanısına varacağınızdan eminim.

Fransa'da başlayarak birçok memleketeye sıçrayan öğrenci isyanları, Batı dünyasında bir sol ihtilâl başlangıcı olduğu, Fransa'daki durumun

ise işçilerin genel grevi ile birlikte ihtilâl şeklini aldığı sanılmıştı. Böyle sananlar arasında bizim solcu profesörümüz de vardı.

Ne yapacaktı Fransa, ne yapacaktı de Gaulle?

Solcuların beklediği şeydu :

General üniversitelere ve fabrikalara polis, sonra da asker yollayacak; kanun dışı işgali kaldırtacak, öğrenciler ve işçiler karşı koyunca da sıkı yönetim ilân ederek diktatörlük kuracak; yani solcu profesörümüzün umduğu rejim kurulacak: Faşizm.

De Gaulle bunu yapmadı; millete baş vurdu, seçim yaptı; kimden yanasınız diye Fransız halkına sordu. Şimdiye kadar Fransız tarihinde, belki demokrasi tarihinde görülmemiş bir zafer kazandı. Polisle, askerle ayaklandırmayı bastırıp sıkı bir rejim kurma sayesinde iktidarda kalacağını umacak kadar toy ve zavallı bir politikacı olmadığını da bu suretle ispat etti.

Hani Batıda gençler gayri âdil, gayri beşerî rejimin değişmesi isteğiyle harekete geçince Faşizm oluyormuş? Olup bitenleri gördükten sonra bir insanın böyle konuşabilmesine denebilecek adı artık siz tâyin ediniz.

SOLCU PROFESÖR — Cevap vereceğim.

BİZ — Bu konuda tartışma kapanmıştır. Buyurunuz İlimci Profesör.

İLİMCİ PROFESÖR — İktisadi gelişmede eğitimin başlıca etken olması fik-

ri oldukça yenidir. Eğitim ilkten dinle içli dışlı bir ilişki kurarak gelişmiştir. Bu gün temelde teknolojiye dayanan bir toplumda yeni isteklere kendini uyduramamaktadır. Bilimsel yeniliğin hemen hemen erişemediği birçok faaliyet sektörü de eğitimidir denebilir.

Bugün üniversite, özellikle Avrupa'da kavram olarak, hâlâ Ortaçağa dayanmaktadır. Onun münhasıran bilgin yetiştirmek gibi bir iddiası var. Çoğunluğun fikrinde üniversitelerin fonksiyonu, en yüksek seviyede bilgi vermek ve çok okumuş bir seçkin zümre yetiştirmektir. Geçen yüzyılın sonunda Almanya'da başlamak üzere üniversiteler bilgidan başka hiç bir amacı hesaba katmadılar. Şimdi ise üniversite faaliyetlerinin oldukça büyük kısmı mühendis, doktor, hukukçu, iktisatçı, kimyager gibi profesyoneller yetiştirmeye ayrılmaktadır. Fakat üniversitenin geleneksel yapısı ile bu ikinci fonksiyonu birbirine karıştırdı, ne yüksek derecede ilim damı, ne de hayata uygun profesyonel yetiştirememektedir.

Şüphesiz bu, memleketten memlekete derece farklı olmaktadır. Bugün Amerika ve Sovyet Rusya üniversitelerinden Avrupa'nın alacağı çok ders ve örnek vardır. Amerika da ferdi inisiyatifini kullanacak adam yetiştirmek bakımından Rusya'dan farklıdır. Fakat, organik ve fonksiyonel yapı ve hedef göz önüne alınırsa, her ikisinde de ikiliğin en iyi şekilde telif edilmiş olduğu görülür. Amerika'da ve Sovyet Rusya'da hem en yüksek derecede bilgin, hem de profesyoneller yetiştirmek için kendilerine göre kurulmuş bir eğitim sistemleri vardır. Avrupa'da bazı memleketlerde bunlardan örnek alınarak reformlara girişilmiş, fakat bunlar köklü olmadığından yüzeyde kalmıştır. Politik amaçlar dışında öğrenci hareketleri bu köklü reformlar için yapılmaktadır.

KADROCU AYDIN — Üniversiteleri yapı, temel değişikliklerinden alıkoyan nedenler, çeşitli olmak-

la beraber, bunların en başında ilmi muhtariyetin demokratik prensiplere uygun-suzluğu gelmektedir. Vaktiyle parlamento ve mahalli seçimlere yalnız mülk sahiplerinin katılabildiği gibi, üniversitelerdeki ilmi muhtariyet otoritesini profesörler ellerinde tutmakta-

dırlar. Halbuki üniversitelerin bu kanadı, hem tutucu ve gelenekçi, hem de menfaat grupları halinde birleşmeye ve reforma karşı gelmeye eğilimlidir. Aşağıdan gelen reformcu ve yenileyici güçlerin işlerine karışmalarını istemezler. Bundan dolayı bütün gençlik ayaklanma hareketlerinde yönetime öğrencilerin ve asistanların karışması istekleri başta gelir. Demokratizasyon henüz üniversitelere girmiş sayılmaz.

İDARECİ — Bir şey sormak istiyorum :

Üniversite muhtariyetleri başka memleketlerde de bizdeki gibi sadece ilmi muhtariyet şeklinde midir? Bizde idari ve mali muhtariyet yoktur. Ve buna pek âlâ bizim profesörlerimiz katlanmaktadır. Bu istekler öğrenciler tarafından gelmesi onlar için yüz kızartıcı olmuyor mu? İلمي muhtariyet de lâfta kalıyor. Dekanlar ita âmiri oldukları için on liralık masraf kâğıtlarına da imza atmaktan başlarını alamıyorlar. İdari, mali bakımlardan üniversitelerimizde nasıl bir reform yapılmasını düşünüyor sayın Profesörüm?

BİZ — Bu sorularla konumuzun dışına çıkmış oluyoruz. Söz İstanbul Üniversitesi boykot komiteleri konsey sözcüsüdür.

KONSEY SÖZCÜSÜ — Ben üniversitemizdeki boykot ve işgal olaylarının nedenlerini kısaca anlatacağım :

Hareketimizi salt üniversite reformu açısından değerlendirmek yanlış olacaktır. Çünkü şunu kesinlikle biliyoruz ki, kapkaranlık bir düzende pırl pırl bir üniversite yaratma olanağı yoktur. Öğrenciler olarak dilediğimiz reformların gerçekleşmesi, ancak toplumun diğer bozuk kesimlerindeki reformların yapılmasıyla mümkün olacaktır.

Bugün yapılan öğretimden edinilen bilgiler, emekçi halkın yaşama düzenini yükseltmiyor, ve az gelişmiş bir ülke olan Yurdumuzun hızla kalkınmasına bir katkıda bulunamıyor.

Emperyalizm tüm somut görüntüsüyle girip ülkemize yerleşmişken, emperyalist ülkelerin sömürü teorilerini anlatan bir iktisat öğreniminin, yürürlükteki çoğu yasalarıyla belirli bir grubun çıkarlarını korumaktan öteye gidemeyen hukuk öğreniminin bize gereği yoktur. Bunları red ediyoruz.

Kurtuluşumuz, bir kilo et parasına yevmiye alarak yaşamını sürdürmeye çalışanların kurtuluşuyla ortak olacaktır.

Yarın mutlu Türkiye'si tüm emekçi halkın ve onun yanında uğraş vermekte olan tüm üniversite öğrencilerindir.

BİZ — Şimdi İstanbul Üniversitesi boykot ve işgal komitesi icra konseyi başkanı konuşacak.

KONSEY BAŞKANI — Ben boykot ve işgal eylemlerinin nedenleri ve gelişimi üzerinde sınırlı bir şekilde durmak istiyorum :

Türkiye'de yıllardanberi uygulanan eğitim, toplum bünyesi ve şartları gözetilmeden taklitçi ve zorlamacı biçimde yürütülmüştür. Öbür dünyayı hazırlayıcı din eğitiminin yanında Avrupa görmek imkânına sahip ailelerin çocukları da, o çağ Avrupa'sının burjuva kültürünü taklit etmiştir. Ülkemizin Osmanlıdanberi eğitim çıkmazının kökleri, bir yanda Arap, öte yanda Avrupa'nın burjuva kültürünü Türkiye'ye yerleştirmeye çalışan iki karşıt akımın gölgesinde saklıdır. Bu akımların ikisi de, halktan uzakta bir zümrenin

sosyal ve siyasal garantisi olan bir imtiyaz şeklinde yürütülmüştür. Halka dönük bir eğitim düzeni yerine, belirli şart ve olanaklara sahip kimselerin eğitimde pay alması tutumu bugün de geçerli bulunmaktadır. Boykot ve işgal, yüksek öğrenim gençliğinin, halktan uzak, Yurt ve toplum sorunlarına yabancı olan bu eğitim sistemine karşı çıkışıdır.

BİZ — Söz İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanınıdır.

BİRLİK BAŞKANI — Bizim amacımız eğitimde devrimdir. Ülkemizde eğitim tam bir düzensizlik ve amaçsızlık içindedir. Ne için ve kimin için eğitim yaptığımızı düşünmeden rasgele öğretim kurumlarında rasgele bilgiler genç kafalara yerleştirilmektedir. Ashnda bu öğretim kurumları ve buralarda okutulan bilgiler bur-

juvanın halkı sömürmesini sağlayacak niteliktedir. Egemen sınıf olan burjuvanın gençlerden beklediği yalnızca meslek öğrenip başkaca hiç bir konu ile ilgilenmeksiniz, kim için ve ne için üretim yaptığımızı düşünmeksiniz değer üretmesidir. Başka bir deyişle sömürge sınıf, gençleri düşünen insanlar olarak değil, değer üreten araçlar olarak yetiştirmek istemektedir.

Biz burjuvanın çıkarına uygun bir eğitim istemiyoruz. Toplum kalkınmasını sağlayacak bir eğitim devrimi peşindeyiz.

HUKUKÇU — Gençleri dinledik. Hepsi dâvayı etkileri altında kaldıkları sol akım açısından ele alıyorlar. Demek işgal ve boykot hareketleri, üniversite ve yüksek okullarda öğrencileri tazyik eden bazı sorunların çözümü için değilmiş!.

İçinde yaşadığımız çağda komünizmin, sosyalizm perdesi veya patenti altında ve mahir bir propagan-

danın da yardımıyla, yarım entellektüellerin kafalarını çelmeyi başardığı inkâr olunamaz. Fakat bunlar, komünizmi bir siyasî, felsefî ve ekonomik sistem olarak kavramış değillerdir. Meseleye bu açıdan bakıldığında son aylarda memleketimiz de dahil olmak üzere birçok memleketlerde vuku bulan «gençlik ayaklanmaları» olaylarında, aksine yapılan beyan ve verilen bütün teminatlara rağmen, aşırı solun, Mao'dan CH Guavara'ya kadar değişen taktik ve metodlarını görmemek için gerçekten bu konularda ya tam cahil veya budala olmak lâzımdır.

BİZ — Bu yönde konuşmamanızı, olaylar üzerinde durmamanızı rica ederiz. Eğitim dâvası üzerinde görüşlerinizi bekliyoruz.

HUKUKÇU — Bugün Türkiye'de yapılacak iş İstanbul Üniversitesi boykotçu öğrencilerin hazırladığı ve ciddi bir etüd mahsulü olmaktan başka hiç bir ideoloji gütmeyen raporu, ilgili üniversite ve fakülte organlarının vakit kaybetmeden ele almaları, aşırı uçlara fırsat vermeleridir. Bu haklı sorunların çözümünde hükümetin de vakit kaybetmeden kendine düşeni yapması ve üniversitelere yardımcı olması lâzımdır.

BİZ — Son olarak iktisat profesörüne söz vererek hayli uzamış olan Oturumumuzu kapayacağız.

TARİHÇİ — Ben de söz almıştım. Konuşturmayacak mısınız?

BİZ — Hatırlatmanıza teşekkür ederiz. Vaktin darlığını da düşünerek kısa konuşmanız şartıyla size de söz vereceğiz.

İKTİSATÇI PROFESÖR — Ben bu konudaki görüşlerimi 4 Temmuz tarihli

Milliyet gazetesindeki yazımda özetlemiştim. Bence öğrenciye huzursuzluk veren sebepler, boykot ve işgal hareketini doğurmuştur. Bu huzursuzluklara üniversitelere akımın git-

tıkçe fazlaşması ve çeşitli yollarla desteklenmesi de ayrıca âmîl olmaktadır. Parasız orta öğretim ve artan nüfus, yedek subaylık imtiyazı, diplomaya tanınan imtiyazlar bu akışın yıldan yıla geometrik hızla artmasına başlıca sebep olmuştur.

Öğrencileri huzursuz yapan diğer bir sebep de, üniversite hayatında demokrasi eksikliğidir. Gençlik derneklerinin başına zorla, tehditle öğrencilikten uzak hükûmete yakın bir takım kişiler getirilmeye başlanmıştır. Şurasını herkes (hükûmet dahil) kesinlikle biliyor ki, gençlik siyasi eğilimi ile daha çok solcudur. Türkiye'de halk çoğunluğu AP li olduğu için hükûmetin AP li olması ne kadar tabii ise, üniversite gençliği de solcu olduğu için derneklerinin çoğunlukla solcu olması da o kadar tabiidir. Bundan dolayı gençliğin demokratik biçimde örgütlenmesine dışarıdan karışılmamalıdır.

Üniversite gençliğini huzursuzluğunu artıran bir başka sebep de, mezun olduklarından sonra diplomalı işsiz durumuna düşmek korkusudur. Bu, üretimin ihtiyacı aştığını gösterir. Hukuk buna bir misaldir. Eskiden diplomaları sağlam bir gelir garantisi olan dişçi, eczacı ve mühendislik öğrencileri, özellikle özel okullar furyasından sonra artık geleceklerinden şüpheli olmaya başlamışlardır.

Öğretim üye ve yardımcılarına baktarsak, bu kadronun devşirme, yetiştirme, eğitim ve araştırmada kullanılmada yetersiz olduğunu görürüz. Şimdi bunun neden böyle olduğunu açıklamaya vaktimiz yok. Ayrıca tam zaman çalışma da lâzım. Ancak bu, fildişi kuleye çekilme demek değildir. Amerika'nın birçok üniversitelerinde toplam gelirin yarıya yakını araştırma projelerinden sağlamaktadır. Bu gelirler üniversite ile öğretim üyeleri arasında paylaşılır.

Üniversitedeki son kaynaşma, kolay sınıf geçmek amacıyla parsa toplamak için çabalayan bir azınlık bir yana bırakılırsa, şu üç noktada düğümlenmektedir: 1) Tam zaman çalışma, 2) Öğrencilerin yönetime katılması, 3) Özel okulların devletleştirilmesi. Sayın Başbakan Demirel bu taleplerden birincisinin Yurt menfaat-

lerine, son ikisinin de Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Bu durum karşısında gençlik hareketlerinin gelecekte ne tarafa yöneleceğini anlamak güç olmasa gerekir.

TARİHÇİ — Eğitimde reform konusu çok yanlış bir dâva.. Üzerinde daha hayli konuşmamız lâzım.

Bilmem gelecek Oturumumuzu da bu konuya ayırabilir miyiz? Eğer ayırabilirsek o zaman uzun boylu ben de görüşlerimi açıklayacağım. Şimdilik değineceğim iki nokta var: Birincisi üniversite gencinin, ikincisi de üniversite profesörünün ileri sürdükleri görüşlerle ilgilidir.

Teknik Üniversite Öğrenci Birliği Başkanı genç, ateşli konuştu. Ülkemizde eğitim, burjuvanın isteğine ve çıkarına uygun bir biçimdedir; egemen sınıf olan burjuva, gençleri değer üreten araçlar olarak yetiştirmektedir, dedi.

Teknik Üniversite bizde sola dayanmış burjuvaya karşı akımın yuvalandığı bir yer olmuştur. Ben gençlerimizde beliren bu eğilimin bilimsel yönlerden kazanılmış inanışlardan doğmadığı sanırsındayım. Şimdi öğrenci başkanını dinledikten sonra bu sanım kesin kanaat halini aldı. Onların inanışları ilimden değil, havadanmış!. Bizde eğitim, gençlere meslek öğretmek ve onları değer üreten araçlar olarak yetiştirmek içinmiş! Ne gezer? Keske öyle olsa! Biz daha henüz Kapiya yani devlete adam yetiştirmek için eğitim yapma durumundayız. Burjuvanın işine yarayan meslek sahibi insan yetiştirme hedefi olsa öpüp de başımıza koyacağız.

Aramızda konuşan genç, bir öğrenci teşekkülünün başında.. Ona biraz tarih, biraz sosyoloji ve vakti varsa biraz da iktisat öğrendikten sonra bu gibi işlere karışmasını ve eğitim gibi kompleks bir dâvada otoriteler ağzına yakışan lâflar etmekten vaz geçmesini, birazcık tevazu öğrenmesini öğütüyorum.

Üniversite profesörünün görüşüne gelince, sayın İktisat Profesörü «Gençler solcudur, örgütlerinin de solcu olmasına karışılmamalıdır» dedi. Burada çok önemli bir hatalı görüşleri var. Önce verdikleri misal yanlış: Halkın çoğu AP li olduğu için hükümet de AP li olur. Bundan tabii ne olabilir? Çünkü milletin seçtiği hükümet siyasi bir organdır. Eğer çoğunluk sağlığını korumak için doktor seçseydi bakalım AP li doktorları mı seçerdi?

Gençliğin sol'a olanı gibi sağ'a eğilimli olanı da var. Onlar siyasi mücadele yapmak için mi örgütler kuruyorlar? Yoksa kendi eğitim dâvalarını yürütmek midir maksatları? Eğer öğrenci örgütleri politika mücadelesi yapacaklarsa o zaman partiler yerine geçerler, birbirleriyle çarpışır ya da partilerin aleti olurlar.

Henüz yetişme halinde olan toy gençler politika yapmak için örgütlesirlerse bundan büyük tehlike olamaz. Üniversite gençleri istedikleri siyasi partilere girebi-

lirler. Ama, öğrenci örgütlerini parti gibi kullanamazlar.

Bu nokta çok önemlidir? Sayın Başbakanımızın dikkatlerine sunarım.

BİZ — Konuşmalar sona ermiştir. Ancak sayın Tarihinin de belirttiği gibi,

olumlu bir sonuca varabilmemiz için konu üzerinde daha durmamız gerekiyor. Bugünkü Oturumumuzda çok enteresan, hattâ orijinal görüşler belirdi. Eğitim reformuna olan kesin zorunluk da genellikle kabul edildi. Ama bu reform nasıl olmalıdır? Bu nokta bulanık kaldı. Bir başka toplantıda bunları görüşmek üzere, Oturuma son veriyoruz.

Çok önemli olan bu konuda değerli görüşlerini açıklamak lütfunda bulunan sayın Başbakana, profesör ve öğrenci misafirlerimize yazı kurulumuz ve okuyucularımız adına derin teşekkürlerimizi sunarız.

(Barış : 107)

**MİLLİ TASARRUFUN
SEMBOLÜ**

TÜRKİYE BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyeti

Gençliğin içinde Bulunduğu Dilem

Belkıs Halim Vassaf

Ç OK kere bugünkü çocukların daha zeki, daha akıllı oldukları söylenir. Nüfusun her yerde ve her çeşit insanlar arasında artışı aptalların olduğu gibi zekilerin de sayısını arttırdığına şüphe yoktur. Fakat bugünkü çocukları daha zeki, daha akıllı gösteren kafataslarının içinden ziyade tecrübelerinin, bilgilerinin yaşlarına göre çok olmasındandır. Onlar eskisine göre daha zengin bir dünyada yaşamaktadırlar. Teknolojinin hemen hergün yeni bir buluşu bu dünyayı günden güne daha da zenginleştirmekte, bizim bildiğimiz dünya ile arasındaki farkı çoğaltmakta ve herkesin tecrübe ve bilgisini arttırmakta, çocuklarla ve gençlerle aramızdaki mesafeyi genişletmekte ve uzatmaktadır. Sosyal anlayış ve görüşümüz, kurumlarımız teknik gelişme ile başbaşa yürüyemekte ve onun pek çok gerisinde kalmaktadır. Kafamızın içindekileri değiştirmek makine veya elbise değiştirmeye benzemiyor. Bugünkü toplum anlayışımız radyosuz, otomobilsiz, otobüssüz, televizyon ve hattâ telefonsuz, uçaksız, ve daha binlerce «siz - siz» bir dünyaya dayanır. Bu görüş ve anlayışla kurulan müesseselerimiz, buna dayanan geleneklerimiz bugünkü yaşamın ihtiyaçlarını cevaplandıramıyor. Çocuklarımız ve hele gençlerimiz için - yalnız bizim değil bütün dünyadaki - zorluklar çıkıyor. Çocuk ve gençlerimizi eski dünyanın döktüğü kalıplara sığdırma-

ya çalışıyoruz. Gençlik artık bu kalıplara sığmaz haldedir. Onları aşip geçmek ihtiyacındadır. Bugün teknolojiden fazla müziği, dansı, yeni meslekleri ve yeni kültürle yeni bir kuşak doğuyor. Onların istedikleri bizim istediklerimizden başka bir şey değil, onları da istedikleri okumak, yetişmek, bir iş gücü sahibi olmak, evlenmek, çoluk çocuğa karışmak, eğlenmek ve rahat bir hayata kavuşmak, tek kelime ile yaşamaktır. Eskiden dökülmüş kalıplar, gelenekler, anlayışlar ve kurulmuş müesseselerle biz gençlerimizin başarılarını dizginliyor, durduruyor ve hayatı onlar için güçleştiriyoruz. Okumak için çırpınıyorlar, binlerce, milyonlarca genç okul kapılarının önüne hevesle, şevkle koşuyor, biz onları geri itiyor, içeri almıyoruz. Daha doğrusu alamıyoruz. Önlerine bin bir engel çıkarıyoruz. İçeri aldıklarımız da çok kere yine sistemin kurbanı oluyorlar. Yüzbinlerce genç iş arıyor, bir baltaya sap olmaya uğraşiyor ve işin garibi başvurduğu yerlerden diploman yok veya askerliğini yapmamışın diye itiliyor. Okul kapıları gibi, iş kapılarının da kendisine kapandığını görüyor.

Bugünkü savaşlar, bizim eski kafa ve telâkkilerimizin, inanışlarımızın neticesi meydana çıkan savaşlardır. Yani gençliğin değil, biz eski kuşakların savaşlarıdır. Fakat yine gariptir ki, bunlar da en sağlam gençlerimizi savaştırıyor, onları öne sürüyoruz. Amerika'da Viyetnam savaşına karşı gençliğin ayak diremesi bu yüzdendir. Okul kapıları, iş kapıları kapalı. Savaş kapıları hem en seçkin, en sağlam, en zindeleriyle arkasına kadar açık. «Herşey senin değil mi ki zaten sen ey şebap» dedik, sözümüzü tutmadık. Bütün dünyada kimse tutmadı. Ortaya riyakâr, başka türlü söyleyen başka şekilde hareket eden bir toplum getirdik. Günahını gençliğe çektiriyoruz. Bilerek ve isteyerek de olmasa yine de çeken bizden fazla onlar. Kabahat ne gençliğin ne de bizim. Onlar sadece teknik gelişme ile, sosyolojik, ekonomik, politik gelişmenin baş başa gidememesinin, zihniyet değişikliğinin, teknik değişme kadar çabuk olamamasının kurbanı.

Gördüklerim ve Bildiklerim

Yazan : İlhami MASAR

TARİH BOYUNCA MEMLEKETİMİZDE GENÇLİK HAREKETLERİ

GENÇLER herşeyi kendilerinin yeneden bulduklarını zannederler. Bu böyle değildir. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de gençlik, zaman zaman ayaklanmıştı. Eski devirlerde Çin'de de eski Roma'da da böyle olmuştur. Bizde de İstanbul'da büyük gençlik gruplarının toplandığı zamanlar böyle taşkınlıklara şahit olmuşuzdur. Meselâ :

Patrona Halil Vakasında 1683 Viyana Muharasası hezimetinden sonra kaybedilmiş ülkelerden geri gelen gençler ayaklanmışlardır.

Çok kere medreseleri dolduran talebei ulûm, iş bulamamak tehlikesi kendini gösterince ortahğı alt üst etmişlerdir.

Dış ülkelere yapılan akınlarda talan yapmaya alışmış olan Yeniçeri gençleri gerileme devrinde buna imkân kalmayınca hınçlarını İstanbul halkından almışlardır.

Ben çocukluğumda da böyle vakalarla karşılaşmışım :

«Ya Girit, ya ölüm» diye bağırarak Darülfünun talebeleri daha Birinci Dünya Harbinden evvel Rusya ile yeni bir savaş açtırıp başımızı belâya sokacaklardı. Bosna - Hersek vakasından sonra Avusturya, Trablus istilasından sonra İtalya üzerine yürümek isteyen ateşli ağabeylerimi çok iyi hatırlarım.

Balkan Harbinden de pekâlâ kaçınılabilirdi. Bütün bir kura efradım yani ordunun yarısını terhis etmiş bir devirde bulunduğumuzdan, Balkan memleketlerinin islâhat isteklerini kabul ediyor görün-

mek ve arada askeri gücümüz kuvvetlendikten sonra dışlarımızı göstermek pek güzel mümkün olurdu. Babam Mazhar Paşa bu hususta çok iyi mücadele etmişti. Fakat «Sofya'ya yürüyeceğiz» teranesiyle günlerce sokakları dolduran gençler, hükümeti, harbe girmeye âdeta zorlamışlardı.

Babam uzun seneler Mühendishanei Berrî Hümayun Nazırlığı yapmıştı. Bu mektepten ozaman topçu ve istihkâm zabıtları ile mühendisler çıkardı. Bir de piyade süvarilerinin okuduğu Harbiye Mektebi ve doktorların tahsil ettiği Askeri Tıbbiye Mektebi vardı. Hürriyetin ilânına takaddüm eden seneler zarfında gençlik galeyan halinde idi. Hürriyet fikirlerini savunan Mithat Paşa ve Namık Kemal gibi kimselerin yazıları elden ele dolaşır-
dı. Fakat Harbiye ve Tıbbiye Mekteplerinden yüzlerce gencin ortadan kaybolmasına mukabil, mühendishanede tek bir talebenin burnu kanamamış. Ben bu hikâyeyi Mütareke devrinde Millî Mücadeleye katılmak üzere Anadolu'ya geçmeden evvel babamla beraber rastladığım (babamın talebesi) İsmet İnönü'nün ağzından dinledim. O zaman babama bunun nasıl böyle olduğunu sormuş ve şu izahatı almıştım :

Sultan Hamit devrinde her üç askeri mektep iki mercele bağlı imiş. Mekâtibi Askeriye Nazırlığının başında aslında iyi bir adam olan Müşir Zeki Paşa bulunuyormuş. Mekâtibi Askeriye Müfettişi de Sultan Hamid'in bir cariye olan üvey kardeşi ve hafiye teşkilâtı ileri gelenlerinden Zülflü İsmail Paşa imiş. Babam hürriyet taraftarı İttihat ve Terakki Cemiyeti ile gizliden münasebattar imiş. Bundan dolayı İsmail Paşa kendisini tongaya düşürmek için arada sırada Mühendishaneye baskın yaptırmış. Fakat babam bunu Zeki Paşadan haber aldığı için baskından evvel talebe dersanelerini gezerek ve :

«Padîşahımız efendimiz hazretlerinin tasvip buyurmadıkları neşriyatı okuyanlar olursa, şöyle yaparım, böyle yaparım» dermiş. Bu işaretini anlayan gençler, muzır telâkki olunan kitapları ortadan kaldırırlar ve baskında birşey meydana çıkmaz-

miş. İşte bundan dolayı Mühendishane talebeleri takibattan kurtulurlarmış.

Hürriyetten sonra bütün istibdat devri paşaları görülmedik tahkirlere hedef oldular. Babam el üstünde tutuldu. Sonra 31 Mart Vakasında yine birtakım gerici gençler «Şeriat isteriz» diye ayaklandılar. Yollarda rast geldikleri zabıtlara «Mektepli misin, alaylı mısın?» sualini sordular. Alaydan yani neferlikten yetişme olmıyanları öldürmeye başladılar. O zaman bütün mekteplerden mürtecilere mukavemet eden tek yer yine Mühendishane oldu. Mürteciler bütün mektepleri ve kışlaları işgal ettiler. Babam mektebini uzun bir kuşatmaya hazırladı. İhtilâlcilere boyun eğmedi.

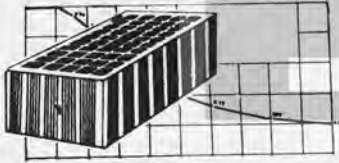
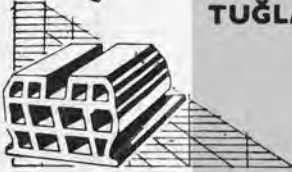
Tabii Hareket Ordusu İstanbul'u işgal ettikten ve babamın yakın arkadaşı olduğunu öğrendiğimiz Mahmut Şevket Paşa başa geçtikten sonra babamın mev-

kii daha da kuvvetlendi.

İşte o günlerde o zaman jimnastik muallimi olan merhum Selim Sırrı Tarcan, Mühendishanede bir gençlik günü tertip ediyor. Babamın riyaset ettiği toplantıda öğrenciler konuşuyorlar ve sonra Selim Sırrı kürsüye gelip başlıyor yaşlılara veriştirmeye, memleketi bu hale sokan küflenmiş ruhlu ihtiyarlara. Bundan sonra söz düşümiyecektir filân diye konuşukça babam kızıyor, ve nihayet ayağa kalkıp: «Kadır sus» diye bağırıyor. O zaman hiçbir paşa böyle bir gençlik gösterisini ihlâl etmeye cesaret edemezmiş. Fakat öğrencileri ve öğretmenleri babama okadar hürmet ederlermiş ki, hemen Selim Sırrı'nın etrafını alıyorlar ve Selim Sırrı babamın elini öpüyor ve «Paşam siz o ihtiyarlardan değilsiniz» diyor. Babam da yumuşayıp «Arslanım ben de ihtiyarım, benim bulunduğum mecliste böyle

TUĞLA KİREMİT VE ASMOLEN FABRİKALARI

İSTANBUL

SATIŞ ŞUBELERİ:

Meclisi Mebusan Cad. Arhan Salıpazarı - İstanbul

☎ : 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY

MühürdarFuat Bey Sokak Talas İş Hanı kat 1

Kadıköy - İstanbul

☎ : 36 13 42 - 36 48 98

UMUM MÜDÜRLÜK

Meclisi Mebusan Cad. Arhan

Salıpazarı - İstanbul

☎ : 49 79 56 49 74 14

konusulmasına tahammül edemem» diyor ve hâdise kapanıyor.

Cumhuriyet devrinde Selim Sırrı ile ahbap olduk. Tabii «Katır» lığından bahsetmeden vaka hakkında kendisinden malûmat istedim. Gülererek «Vallahi İlhami Bey, okadar coşmuşdum ki, Paşanın orada olduğunu unuttum; yoksa kendisine hürmetim büyüktü. Olmasaydı elini öpmezdim» dedi.

Üniversite ve Gençlik

Bundan birkaç sene evvel gazetelere «Dışarda hiç bir lise mezunu kalmıyacaktır. Liseyi her bitiren gencin yüksek öğrenim yapmasını temin edeceğiz» diye beyanat veren bir Eğitim Bakanının sözlerine şiddetle itiraz etmiş ve çoğunluğun meslek ve teknik öğretim sahasına sevkinin doğru olacağını ve Üniversitelere ancak yüksek kabiliyetli gençlerin alınması lâzım geldiğini söylemişim. Son öğrenci gösterileri üzerine bu mesele hakkında iki Profesör ile görüştüm.

İsmini söylemek istemediğim, İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi bana şunları söyledi :

«Yukardan gelen tazyike uyarak Üniversiteye kapasitemiz dışında öğrenci almaya mecbur oluyoruz. Sınıflar çok dolu olduğundan gençler ile icabı veçhile meşgul olamıyor; yapılan test giriş imtihanlarına rağmen karşımıza daha hesap yapmasını bilmeyen öğrenciler çıkıyor ve senelerce okumalarına rağmen hiçbir zaman diploma alamayacaklarını gören bu gençler taşkınlıklarda ön ayak oluyorlar.»

Hacettepe Üniversitesi Rektörü İhsan Doğramacı da şöyle konuştu :

«Bizde 10 - 12 sene okumak diye bir şey yoktur. Evvelâ çok sıkı bir test yaparız, ondan sonra öğrenciler bir sene hazırlık dersi görürler. Hazırlık imtihanlarında başarı göstermeyenleri Üniversiteye almamız. Üniversite öğretimi esnasında yüzde elli mizanımı dolduramayan öğrenciler ertesi sene derse devam edemezler. Bizdeki her genç bir kıymettir. Sınıflarda ancak meşgul olabileceğimiz sayıda genç vardır. İşgaller esnasında akıncı ismi verilen

dışardan gelme bir grup bizim de camlarımıza kıldı, içeri girdiler ve öğrencileri kışkırtmak istediler; fakat hallerinden memnun olan gençleri kandıramadılar».

Alâkadarlardan bu satırları ibretle okumalarını rica ederim. Yazıktır, Üniversitelere (yatırım masrafları da hesap olunursa) senede bir milyar liradan fazla para sarfediyoruz. Ne öğretim üyelerini, ne de öğrencileri memnun edebiliyoruz. Bundan evvel de yazdığım gibi yeni Üniversite açmaktan çekinmeliyiz; mevcut Üniversitelerdeki öğrenci miktarını radikal surette azaltmalıyız. Gençlere orta meslek tahsili imkânı sağlamalıyız. Yapmaz isek pişman oluruz ve her sene daha müşkül durumlarla karşılaşırız. Gençler her ne kadar delikanlı iseler de deli değillerdir. Pekçok haklı istekleri vardır. Geç kalıyoruz, harekete geçelim.

Ruslar ve Gençler

Haber aldığıma göre Rus Komünist Partisi Merkezi, yabancı memleketlerdeki adamlarına bir tamim göndermiş ve öğrenci gösterilerini desteklememelerini istemiş. Öyle ya gençler hep Vietnam meselesi, ırk ayırımı ile avutulamazlar ya! Hoşa gitmeyen başka şeyler de görürler. Meselâ bizde de görüyorlar. Binlerce Amerikan bahriyelisinin Beyoğlu caddelerinde kadın peşinde dolaşmaları hoş bir şey değil. Otomobil, eroin ve gümrük kaçakçılığı veya arsa spekülasyonu ile vergi vermeden milyonlar kazanan vurgunculukla bugünkü cemiyet başa çıkamıyor. Bu da gençliği kışkırtıyor.

Ama bizde hiç olmazsa fikir ve basın özgürlüğü var. Komünist memleketlerde devlet hesabına ırgatlık yapmaktan başka bir şey yok. İnsanların boğaz tokluğuna devlet için çalışmaları belki bazı başarılar sağlıyor, ama insanlar bunun için mi doğmuşlardır?

İşte başta Çek gençliği olmak üzere komünist memleketlerdeki gençlik bunu görmektedir. Mesele geri tepmeye başlamıştır. Öğrenci gösterileri demokrasilerden ziyade komünist ve faşist tipi rejimler için tehlikelidir. Ruslar bunu nihayet anlamışa benziyorlar.

Natoyu İstemezük

Kim Amerikalıların topraklarımızda asker bulundurmalarını ister? Milletler kendi kendilerine kalmalarını arzu ederler. Bir yabancı asker daima göze batar. Netekim Çeklerin ve Romanyalıların da gözüne batıyor. Ama Nato'dan ayrılalım da Varşova Paktına mı girelim yani? Memlekete Rus askerler mi sokalım; yoksa yapayalnız kalıp Arap memleketleri gibi herkesin elinde oyuncak mı olalım?

Heyecanlı gençlere oturup uzun uzun düşünmelerini tavsiye ederim. Amerikalılar uzaktadırlar; istemediğimiz zaman birçok memleketlerde yaptıkları gibi çıkarlar giderler. Ruslar Azerbaycan'da olduğu gibi yerleşir kahrılar.

Bakınız Üniversite işgali sırasında «Gençler haklıdır» diyen Nihat Erim bile, Nato'dan ayrılamayız diyor. Tabii bu kıymetli devlet adamının da bir bildiği vardır.

Mesele kapitalizm ve komünizm doktrinlerine sempati duymakla alâkadar değildir. Meselenin püf noktası Rusların bize çok yakın olmaları ve Boğazlarda yerleşmeyi pek arzu etmeleridir. Bunu gençlerin de böyle bilmeleri lâzımdır.

İsveç Gençliği

İsveçliler hiçbir zaman hristiyan dinini tam benimseyememişlerdir. Ruhlarının derinliğinde putperest kalmışlardır. İşte bu sebepten dolayı moralin el üstünde tutulduğu günlerde bile kadın erkek çaplak denize girerlerdi. Erkek-Kadın seks münasebetlerini birtakım örgütlere tabi tutan bugünkü cemiyetimize karşı isyan İsveç'ten başlamıştır. Zaten çocuklarının yüzde elliye yakın kısmı piç olarak doğan bu güzel ve sevimli memlekette boyuna aşk ve şehvet sergileri açılıyor ve eski Yunan devrinde olduğu gibi herkesin istediği ile sevişmesine müsaade edilmesi isteniyor.

Memnuniyetle görüyoruz ki Barış Dünyası'nda yaptığımız ikazlardan müsabet netice alıyoruz :

- 1 — Memlekete ithal edilen kaçak otomobil sayısının 100 değil, binlerceyi bulduğunu yazmıştık. Tahkikat da aynı neticeyi vermiş ve işe el konulmuş, memnun olduk.
- 2 — Sinemalardaki Şefkat Pulu yolsuzluğunu yazmıştık. Belediyece bu mesele de halledilmeye çalışılmaktadır.
- 3 — Taksim Gezisi'nde senelerden beri bir kuru ağaç bulunduğuna alâkadarların dikkat nazarını çekmiştik. Ağaç kesilmiştir.
- 4 — Yeşilköy Hava Meydanında müteahhide verilen tuvalette fahiş para alındığından şikâyet etmiştik. Memnuniyetle gördük ki, müteahhit fiatları indirmeye icbar edilmiştir.
- 5 — Yalnız Tekel İdaresi ikazımıza bir tepki göstermemektedir. Cevizli Tekel Depolarının inşaatını yapan müteahhit, dört senedenberi Orhantepeye çıkan yolu, yol hendeklerine taş toprak doldurarak her sene daha gelişmez hale sokmaktadır. İlgililerin dikkat nazarını çekeriz.
- 6 — Almanya'dan gelen bir işçi daha bir kaç gün evvel pasaportunu, bir bedelsiz ithal şebekesine, 6.500 liraya satmış. Oğlum nasıl olur bu işe el konmuştur. Gazetelere bile intikal etti dedim. Güldü, şebeke işini yine yoluna koymuş, dedi. Alâkadarlar takip etmezlerse yine yolsuzluk devam eder.

GELECEK SAYIDA :

Açık Oturum :

**KOMÜNİZM NEDEN
ÖZGÜRLÜĞE VE
BAĞIMSIZLIĞA
KARŞIDIR?**

”Sovyet Rusya İmparatorluğu,,

Yazan : G. ALOK

SAMET Ağaoğlu, eşi Neriman Ağaoğlu ile birlikte geçen yıl Sovyet Rusya'ya uzun bir inceleme gezisine çıktılar. Bu seyahatin izlemini Samet Ağaoğlu «Sovyet Rusya İmparatorluğu» adlı eseriyle yayınladı. İdareci, politikacı, devlet adamı olmaktan önce seçkin bir yazar olarak ün yapmış olan Samet Ağaoğlu'nun, bu kitabı zevkle elden bırakmadan okunup bitirilecek nitelikte, güzel, çekici bir üslûpla yazılmıştır. Bu yazının bir kısmı, daha doğrusu seyahatin bazı izlemleri Son Havadis gazetesinde de yayınlanmıştı. Fakat Samet Ağaoğlu gazete tefrikalarını bir araya getirmemiş, bazı parçalarını oradan almakla beraber, eseri yeniden yazmıştır.

Kitabın ilk sahifesini şu pasaj doldürmüş :

Sordular :

«Neden Sovyet Rusya İmparatorluğu?»
Cevap verdim :

«Çünkü Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği, gerçekten bir imparatorluktur. Topraklarının genişliği, hâkim bir milletin çevresinde toplanmış tâbi milletleri, kolonileri, ihtirasları, emelleriyle Roma'dan Rus Çarlığına kadar gelip geçmiş bütün imparatorluklara benzer. Onlardan ayıran tek rengi kendinden başka imparatorluk istememesi.»

Samet Ağaoğlu, yukarıya aynen aktardığımız bu pasajla 189 sahifelik kitabında varmak istediği sonucu özetlemiştir. Kitabı bu tezi ispatlamak için yazmıştır denebilir. Sovyet Rusya'yı gidip gör-

dükten sonra onda yerleşen bu sabit fikir, Roma'dan Rus Çarlarına kadar geçmiş tarih zincirinin değişmez yeni bir halkasının yaşandığı kanısındır.

Bu kaniya yazarın geziye başlamadan önce de varmış olduğunu, gezi sırasında ise bağlandığı kanaatine uygun araştırma-ryaptığını, gördüklerini bu çerçevede yorumladığını sanıyoruz. Ancak eski Roma'dan Rus Çarlığına kadar sürüp giden imparatorluklarla Sovyet Rusya İmparatorluğu arasında bir devamlılık, bir ayırtedilemezlik olduğunu ve eğer bir fark varsa onun da son Sovyet Rusya İmparatorluğunun kendinden başka imparatorluk istememesinden ibaret bulunduğunu söylemek doğru değildir.

Önce Samet Ağaoğlu'nun imparatorluktan anladığı mânaya göre bile, eski Romadan son Rus Çarlığına kadar tarihin her çağında yaşamış imparatorluklar hep başka başka şeylerdir. Bunlar arasındaki büyük nitelik farkını göz önüne almadan, genel olarak Sovyet Rusya İmparatorluğunun da bunlardan biri olduğu iddiası boşta kahr. Roma İmparatorluğu ile meselâ Büyük Britanya İmparatorluğu birbirine benzemez. Osmanlı İmparatorluğu ile Rus İmparatorluğu aynı kategori içine alınsa bile bunların ne geçen asırların Büyük Britanya İmparatorluğu, ne bu asırdaki Rus Sovyet İmparatorluğu ile uzaktan yakından bir ilgisi, benzer tarafı yoktur.

Sayın Samet Ağaoğlu imparatorlukları şöyle tanımlatıyor :

1) Toprak genişliği, 2) Hâkim bir milletin çevresinde toplanmış tâbi milletler, 3) Koloniler, 4) Genişleme emelleri ve ihtiraslar.

Bu dört unsurun hepsi bir arada olması gereklidir. Toprakları geniş olan bir devlet, eğer dış istilâlar ve sömürgeler peşinde değilse, eğer çevresinde peyk ve esir milletler toplamamışsa imparatorluk sayılmayacak demektir. (Birleşik Amerika gibi). Fakat bugün dünyada bir Amerikan emperyalizminden söz edilmektedir. Bu acaba bir iftira mıdır? Yoksa gerçek midir? Samet Ağaoğlu'nun tarifi çerçevesi içinde bu soruya ancak şu cevap verilebilir : Birleşik Amerika imparatorluk değildir ! Oysaki ne çevresinde tâbi milletler toplanmış, ne kolonileri sömürmeye koyulmuş, ne de genişleme emel ve ihtirasları taşımış olmadığı halde bir Amerikan emperyalizminin var olduğu saklanamaz ve tevil götürmez bir realitedir.

Şunu anlatmak istiyoruz: Ta eski Roma'dan bugüne kadar gelip geçmiş imparatorluklardan, Rus Sovyet imparatorluğu büsbütün başka ve ayırdır. Amerikan imparatorluğu da kendine özgü başka bir şeydir. Her iki tip emperyalizmin ise ne Roma, Osmanlı ve Çarlık Rusya'daki kılıca dayanan, ne İngiltere gibi iktisada dayanan imparatorluklarla uzaktan yakından ilgisi ve benzerliği bulunamaz.

Her imparatorluk kendine özgü şartlar içinde tahlil edilmelidir. İngiltere, hürriyetçi idi. İmparatorluk ise hürriyetin düşmanı idi. Bütün dünyada hürriyet fikrine karşı ve irticaa destekçi oldu. Sovyet Rusya, komünisttir ; imparatorluğu komünizmi bütün dünyaya yaymak istemektedir. Eğer Sovyet İmparatorluğu İngilterenin aynı olsaydı, sömürgelerinde, tâbi kıldığı milletlerde komünizmin yayılmasına karşı bile olurdu.

Samet Ağaoğlu, Sovyet İmparatorluğu-nu Çarlığın bir devamı olarak görmektedir. Nüfusu Rus olmayan yerler Çarlık zamanında olduğu gibi şimdi de koloni olmuştur, diyor. Özellikle Orta Asya ve bir az da Kafkasya ve Azerbaycan, Çarlığa benzer bir idare altındadır.

« Çarlar Orta Asya halklarını başlırlarındaki hanları, beyleri, reisleri Merkezden

gönderilen bir valinin kontrolü altında yerlerinde bırakırlar ; böylece görünüşte bir iç istiklâl sağlamış olurlardı. Bugün de Sovyet Rusya İmparatorluğu bu ülkeleri Birliğin bir üyesi yapmış, başlarına birer Cumhurbaşkanı, birer hükümet, birer Meclis koymuş; kesin karar yetkisini Moskova'ya bırakmıştır.

« Fakat Çarlık devri sömürgeciliği ile Sovyetler sömürgeciliği arasında bazı esassız farklar var : Çarlar sömürge halkını Ruslaştırma yoluna gitmemişlerdir. Sovyetler İmparatorluğu ise metodlarını etraflı olarak anlattığımız bir Ruslaştırma politikasını maharetle yürütmüşlerdir. »

Ağaoğlu'nun bu gözlemi bile, Sovyet İmparatorluğunun Çarlığın bir devamı ol-

1968

İkramiye Plânı

1 MİLYON

3 KİŞİYE	100.000 ER LİRA
3 KİŞİYE	50.000 ER LİRA
22 KİŞİYE	5.000 ER LİRA

ve 2110 KİŞİYE MUHTELİF
PARA İKRAMİYELERİ

KEŞİDE TARİHLERİ

İKİNCİ KEŞİDE 9 - 9 - 1968
ÜÇÜNCÜ 30 - 12 - 1968

İSTANBUL
BANKASI

(Barış : 96)

madığını, her iki imparatorluğun (eğer Sovyet Rusya'ya imparatorluk denecekse) büsbütün başka şeyler olduğunu belirtmeye kâfidir. Kendi ideolojisini ve kültürünü yayan, bunun için savaştan ve yayılan Sovyet Rusya'nın tarih içinde gelip geçmiş imparatorlardan büsbütün başka bir oluş olduğu gözden kaçarsa, niteliği anlaşılmaz, ve bu anlayışsızlık altında insanlık için bir tehlike ise komünizmin yayılması kolay kolay önlenemez.

SAMET Ağaoğlu, Sovyet Rusya'da fikir hürriyeti olup olmadığını da araştırmıştır. Şöyle yazıyor :

« Sovyetler dünyasında, fikir hürriyeti var mı? Kendilerine sorarsanız evet. Ama yine kendilerine göre bir şartla : İnkılâp prensiplerine sadık olmak ve Marks - Lenin sosyalizminin dışına çıkmamak. »

Samet Ağaoğlu'nun bu şarta hayret ettiğini, niçin bunun böyle olduğunu öteye beriye sorduğunu görüyoruz. Bize göre Rusya gezisinden sayın yazarın belirttiği bu hayret ve harcadığı çaba yerinde değildir. Komünizm, kendisinin de belirttiği gibi, yeni bir dindir. Hiçbir din kendisine karşı gelme hürriyetini tanımaz. Yalnız dinler değil, rejimler de böyledir. Hürriyet düzenini ortadan kaldırmayı hedef etmiş diye birçok memleketlerde komünizm yasaklanmış değil midir? Samet Ağaoğlu'nun gezilerinde göremediği şey, hiçbir yanı saklanmadan apaçık ortada gözükken şeydir : Rusya'da inkılâp prensiplerine karşı hiçbir hürriyet söz konusu olamaz.

Sayın Ağaoğlu tek parti rejimine de şaşırmıştır :

« Bir memleket düşününüz, başka bir parti kurulması, yani sosyalist ve komünist inancından ayrı inançların açığa vurulması, kanunlar bakımından vatan ihaneti sayılmakta. Böyle bir memlekette bir belli kadro yaratarak adına parti demeye lüzum var mı? Komünist Partisi olunca karşısında hiç değilse nazari olarak bir başka partinin bulunması gerekir. Ama Rusya'da böyle değil. Yalnız Rusya'da değil, komünizmi kabul etmiş bütün memleketler de aynı yolda. »

Bu satırları okurken aklımıza bir hikâye geldi ve güldük :

Adamın biri su ile işleyenden başka değirmen olabileceğini düşünemeyen bir köyde yeldeğirmeni yapmış. Ama köyden kimse gelip buğdayını öğütmezmiş. Adamcağız köylüyü toplamış ve değirmeni gezdirmiş, çarkın hava ile döndüğünü göstermiş ve herşeyi uzun uzun anlatmış. Nihayet köylülerin aklı ermiş ama, yine sormuşlar :

« — Anladık bu, değirmen. Ama suyu nereden geliyor? Bize onu da gösteren. »

Komünist rejimlerde, seçkin bir idareci kadronun tek parti etrafında toplanması ve memleket idaresini ellerine almaları, mücadelelerini kendi aralarında yapmaları sistemin en sağlam temelini teşkil eder. Rusya'da 12 milyon parti üyesi olduğunu, parti üyesi olmanın birçok şartlara bağlandığını, hattâ denemelerden sonra bir iki yıl staj zorunluğu bulunduğunu yazarken Samet Ağaoğlu, bugün olmayan demokrasinin yarın yeni ve belki de daha iyi bir şeklinin doğabileceğini düşünmeliydi. Bununla beraber Komünist Partisinin karşısında « hiç değilse nazari olarak başka bir partinin bulunması gerekir » yargısına varmakta Ağaoğlu haksız değildir. Çünkü susuz değirmen taşının dönebileceğine inanmamaktadır.

Sayın Ağaoğlu yaptığı seyahat sırasında Rusya'da büyük işler de yapıldığını görmüştür :

« Otomobil ile geçtiğimiz 10 bin kilometre yolun iki yanı toprak, göz alabildiğine uzaklara kadar işlenmiş. Uçaktan baktığımız zaman aşağısı dağlar, çöller ve ormanlar dışında yine öyle. Kolhozlar ve Sovhozlar büyük çiftlikler halinde doğudan batıya, güneyden kuzeye uzayıp gidiyor. Yollarda tek öküz arabasına rastlamadık. Beş on at arabası, arada bir resimleri hatırlatan eşek arabaları. Kalan, toprakta makina, yollarda kamyon, otobüs, otomobil ve hemen her yerde hatırı sayılır trafik. Hem de kazasız. 10 bin kilometrede tek bir kazaya rastlamadık.

« Rusya'da her sanayi, tropikal iklimler dışında her iklim ve bu iklimlerin ziraati var. Rusya'nın kalkınmasında tabiatın yardımını insan çalışmasından da önce büyük yer alıyor. Nehirler, madenler, ormanlar, petrol, tabii gaz. Sadece Taşkent ve civa-

rında 3 trilyon 500 milyar metreüp tabii gaz bulunmuş. Şimdi Leningrat'a kadar borular döşeniyor. Sanayiın büyük kısmı bu gazla beslenecek. Yıllık petrol üretimi 300 milyon tona yakın. Adam başına düşen orman 4 hektar. »

Bunları yazmaktaki maksadı, Sovyet Rusya'daki kalkınmanın rejimden değil, tabiatın zenginliğinden olduğunu belirtmektir. Eğer hürriyet içinde kapitalist bir kalkınmaya girişseydi, elli yıl içinde, bu kadar fedakârlıklara katlanmadan, on milyonlarca insan harcamadan bundan faz-

lasını yapmış ve süphesiz halkı şimdi olduğundan kat kat refaha ulaştırmış olurdu.

Bu iddianın doğru tarafı da var, doğru olmayan tarafı da... Ancak insanı gayeye feda eden, sayısız mahrumiyetlere ve fedakârlıklara zorlayan, bütün haklarından sıyrarak yoksul bırakan, bir iki nesil harcamayı göze alan bir rejim altında daha fazlası yapılabildi. Ya da bu kadar sıkıntıya katlanmadan özel mülkiyet haklarını bir ölçüye göre tanıyan, hürriyeti kökünden ortadan kaldırmayan sosyalist

müzik
ruhun
gıdasıdır

YENİ
CEREYANLI
GRUNDIG
SALON RADYOSU

Üstün vasıfları ile yuvanızın
neş'e kaynağı olacaktır...

TİP 145 WT CEREYANLI SALON RADYOSU
Döner komitatör
Dahili anten tertibatı
Dört dalga bandı
Oval oparlör.

CİHAN Kom. Ort. Sultanhamam Katircioğlu han kat 5 İst. Tel: 27 36 51

bir rejim altında bunlar yapılabilirdi.

1917 de Rusya'da Komünist ihtilâli yerine kayıtsız şartsız hürriyete dayanan burjuva ihtilâli olarak kapitalist rejim kurulsaydı ne olurdu? Bunun ne olabileceğini düşünmeye lüzum yok. Önce kurulamazdı; sonra kurulsaydı bile muvaffak olmazdı ve nihayet yaşayamazdı.

Tarihi olaylara kendi zamanları ve kulları içinde değer vermek gerekir. Rusya'da bugün elektriksiz ev, mektep görmemiş insan kalmamış olmasına rağmen, büyük çoğunluk hâlâ en basit hayata bile lüks diyecek derecede yaşamaktadır. Rejimin kendi şartları içinde bu halkın hayat seviyesini, aynı derecede kalkınan

kapitalist memleketlerdeki derecesine çıkarmak imkânı olamayacağı kesin olarak anlaşılmıştır. Devletin tek iktisadi güce sahip olması ve onun idaresinin de nüfusa göre yüzde beşi ancak bulan azınlık bir sınıfın tekelinde bulunması - başka pek çok ekonomik ve sosyal sebepler bir yana bırakılsa bile - Rusya'daki rejimin kurulduğu şekilde yaşayamayacağını göstermeye yeter. Rusya yeni bir inkılâba gebedir. Sayın Samet Ağaoğlu kitabında, bilek ya da bilmeyerek, er geç böyle bir inkılâbın tarihi bir zaruret olduğunu ispata yarayan belgeler vermiştir.

Samet Ağaoğlu'nun kitabı bu bakımdan da enteresan sayılabilir.

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkoğlu Cad. no. 1. kat. 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Duyduklarım

ve

Düşündüklerim

Dr. İlhami MASAR

KÜÇÜK HIRSIZLAR

Geçenlerde bir dostum Suadiye'de tanınmış bir aileyi ziyaret etmiş ve 11-15 yaş arasındaki çocuklarının odasında 60-70 tane Mercedes yıldızı görmüş. Bunlar ne? diye sormuş, baba «Çocuklar şaka olsun diye topluyorlar» demiş. Oğullarının ileride para için adam da öldürebileceklerini düşünmeyen zavallı baba, arkadaşımın ısrarı üzerine «Ulan serseriler doğru söyleyin, yoksa şaka değil de bunları satıyor-musunuz» diye çıkmış ve mesele meydana çıkmış. Çocuklar bunları piyasada 10 - 15 liraya satarak kendilerinin dondurma ve ağabeylerinin diskotek - viski masraflarını çıkarıyorlarmış.

İş çok hazindir. Tabii bugün pervasızca Mercedes yıldızı çalan bu yumurcaklar, yarın en büyük fenalıkları işleyebilirler. Çok yazdım; büyük şehirlerimizde gençlik polisi teşkilâtı kurmalıyız. Yıldız çalan, esrar içen gençlere karşı normal polisi harekete geçiremeyiz. Bunları her biri başka tarafta eğlenen anaları ve babaları terbiye etmediğine göre, medeni memleketlerde olduğu gibi sosyal sahada yetiştirilmiş gençlik zabıtasına ihtiyaç vardır. İstanbul Valisi sayın Vefa Poyrazın dikkat nazarına arz ederim.

Şunu da söyleyeyim ki, benim de emektar bir Mercedes otomobilim var. Tam altı keredir yıldızı çalındı. Polis yıldız müsadere ederse bir tane de bana göndersin. Mecmua adresimi bilir.

Çetin Altan ve Biafra

Kalbi bu dünyaya sömürülmek için gelen bahtsız insanlar için çarpan ve tek kabahati viskiyi çok sevmesi olan sevimli ve kıymetli yazar Altan emekçi ve kapitalist ölçüsünü nihayet Biafraya da tatbik etti.

Çetin Altan esasında haksız değildir. İksel sosyetelerde de kapitalist ve komünist rejimlerde olduğu gibi aklı üstün bir avuç insan büyük çoğunluğu sömürür ve galiba bunun hiçbir zaman çaresi bulunmayacaktır.

Evvelâ ele komünist radyoların Amerikan aleyhdarlığını körüklemek için artık insanı bıkdıran propagandalarının konusu olan Vietnamı alalım. Burada eskiden Tonkin (Kuzeyde) ve Annam (Güneyde) olmak üzere iki ülke vardı. Asırlar boyunca birbirlerini yediklerinden dolayı nüfusları 1-2 milyona düşmüştü. Fransızlar burasını işgal ettiler ve çarpışma durduğu için bir asırda nüfus 30 milyona yaklaştı. Fransızlar ayrıldıktan sonra savaş yine başladı. Amerikan müdahalesi tabii yalınıştı, onlar da birbirlerini yiye yiye günün birinde yanyana yaşamaya alıştırlardı. Vietnamda siyasi çıkarlılarında dolay Ruslar Kuzeyi tutarlar.

Halbuki yine siyasi çıkarlarından dolayı Ruslar Biafrayı tutmazlar. Bu zavallı ülke de asırlar boyunca Mısırlılar hesabına Şimaldeki Hausalar ve İngiliz - İspanyollar hesabına Batıdaki Beninliler tarafından esir avlama bölgesi olarak kullanılmıştı. İngilizler zamanında sulha kavuştukları için Biafranın nüfusu on misline yükselmışti. İngilizler gittiler, orada da zenciler birbirlerini yemeğe başladı. Aman müdahale etmeyelim de problemlerini kendileri halletsinler. Bu işin emekçi ve kapitalist ile alakası yoktur ve tabii Vietnam müdahale yanlış. Biafraya müdahale lâzımdır demek bir tez değildir. Ben Biafrayı çok iyi tanırım, Çetin Altan bazan anlamadığı mevzulara da el atıyor.

ELKASOL

TAHTA YER DÖŞEMELİKLERİ

HEPİMİZ İÇİN...

DİĞER DÖŞEMELİKLERE
NAZARAN

- ✓ en az %50 DAHA UCUZ
- ✓ çok DAHA DAYANIKLI

olarak imâl edildi

- KATIYEN TOPUK İZİ BIRAKMAZ
- ŞAP YE TAHTA DÖŞEME ÜZERİNE
KOLAYCA TATBİK EDİLİR.

ELKASOL
BİR ELKA MAMÜLÜDÜR

ELKA ELYATLI PLAKA SANAYİ T. A. Ş. Maraslı han 4 Bahçekapı Tel : 22 37 08

(Barış : 103)

TÜSTAV

İSTANBUL REKLAM

Sanayici Efendilerimiz Biraz Susar mısınız ?

1930 - 1938 arası milletçe kaçırdığımız büyük fırsat — Dünya buhranı karşısında kabuğuna çekilme politikası — Oysaki dünya buhranı sırasında büzülecek değil genişleyecektik — Türedi bir sanayici sınıfının doğması ve şımarması — İktisat Vekili Mustafa Şeref beyin istifası ve yerine İş Bankası Umum Müdürü Celâl beyin gelmesi sanayicileri şımartmıştı — Onlara bir ihtarda bulundum: Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız? — A.H. imzalı makalenin hikâyesi — Fırkanın yayın organı Milliyet gazetesi başyazarı Mahmut beyle tartışmamız — Kıyamet koparan yazı ve sonucu.

Yazan : Ahmet Hamdi BAŞAR

1930 - 1938 Türkiye'nin hızla kalkınması, modern ve ileri yapılı bir memleket olması için eline geçmiş son derece müstesna tarihî bir fırsattı. Fakat ne dünyanın hattâ ne de memleketin ne olduğunu bilmediğimiz batılâşma yolunda yapılan inkılâplara rağmen bir türlü doğulu olmanın kurtulamadığımız için tarihin önümüze serdiği bu fırsatı tepip attık

Batının kapitalist sömürge tekeleli artık iflâs etmişti. Sanayileşmiş memleketler büyük bir buhranın derin çukuruna düşmüşlerdi. Şevket Süreyya'nın da dediği gibi (1) buhran yıllarında Avrupa'da makinelerin bedeli âdeta sıfıra inmişti. Fabrika tesisleri Güney Amerika'ya, Balkanlara, Uzak Doğu'ya taşındığı gibi, aklımız olsaydı, memleketimize de taşınabilirdi. Avrupa'da sanayi mallarının fiyatları yarı yarıya düşmüş, satılmayan mal istoklarıyla depolar dolmuş taşmıştı. Bu malları

1) Bu seri 71. sayımızda başlamıştır.

yarı fiyatına veresiye memlekete sokabilirdik. Oysaki piyasada bir kilo çivi arasanız bulamazdınız. Gümrüklerimizi kapamış, döviz ve ithalât kontrolü koyarak hudutlarımızdan içeri kuş uçurmamaya çalışıyorduk. İthalâtımızı ardaltmaktan, döviz harcamamaktan, kabuğumuza çekilip sinmekten başka birşey düşünmüyor, ve bütün bunları yaptığımız için de durmadan öğünüp duruyorduk. 1930 da ithalâtımız 147 milyon lira iken 6 yıl sonra 1936 da bu rakamı 92 milyona düşürdüğümüz için böbürle niyordük. Niye sevinmiyelimdi? İhracatımız ithalâtımızdan fazla olmuş, 1930 da 151 milyon lira ile ithalâttan ancak 4 milyon liralık bir fazlalık elde etmişken, 1936 da 117 milyon liraya düşmesine rağmen fark lehimize 15 milyona yükselmişti. Vakıa 6 sene içinde ihracatımız 59 milyon lira azalmıştı. Fakat bunun ne önemi vardı? Kısılarak, büzülerek, kabuğumuza sığınarak döviz harcamamıştık ya ! İşte son derece başarılı devlet idaremi sayesinde paramızı korumuş, mucize göstermiştik !

PARAMIZI korumak tek hedefimizdi. 22 Mayıs 1929 da çıkan Menkul Kıymetler ve Kambyo Borsası Kanunu ve 25 Şubat 1930 da çıkan Türk Parasını Koruma Kanunu ile bu hedefte son derece basiretli, ihtiyatlı bir yol tutmuş-tuk!. Bu mükemmel yolumuzu (!) devlet harcamalarını kısmak, gereken işleri yapmamak, « Hele şu dünya buhranı geçsin de bunları sonra düşünürüz » demekle asfaltlemiştik. 1930 da 222 milyon olan gider büt-

çesini 1931 de 186 milyona, bir sene sonra da 160 milyona düşürmeye muvaffak olmuştuk!. 1938 lere kadar bu bütçe ancak 250 milyon olabilmişti. Ama bütün bu çabalarımıza rağmen Türk parası düştükçe düşüyor, memleket dışında hiçbir değer taşıyamıyordu. Kambyo kontrolünü koyup belirli liste dışında döviz harcamalarını durdurduğumuz halde bu kararı aldığımız 1929 başında 900 kuruş olan sterlin sene sonuna doğru 1110 kuruşa çıkmıştı.

Başvekil İsmet Paşa, yeni seçilen Büyük Millet Meclisinde 9 Mayıs 1931 de okuduğu hükümet programı nutkunda şöyle diyordu :

« Bilirsiniz ki, satış fiyatlarının beynelmilel pazarlarda süratle tenezzülü (düşüşü), her memleket gibi bizi de müteessir etmiştir. Memleketin ihtiyatlı ve mahsullerinin çeşitli olması sayesinde bizim buhrana mukavemetimiz daha ümitbahş (ümit verici) ve kudretli bir mahiyettir. Bununla beraber devlet sarfiyatında gayet ihtiyatlı tedbirlerle yeni seneyi karşılamak kararını ittihaz ettik (verdik). Düşünüyoruz ki bu sayede iktisadi ve mali hayatımızda ciddi sarsıntıya maruz kalmadan yeni inkişaf sahalarına ve imar programlarına geçebileceğiz ve başladığımız işleri tevakkuftan (durdurmadan) vikaye edebileceğiz (koruyabileceğiz). Bu sebeple en büyük tedbir olarak bütçede tasarrufları, tasavvuru geçen azami dereceye çıkardık.

« Memur kadrolarında yüzde 10 tenzil (indirme), şimendifer işletmelerinde çok ucuz, tasarruflukârane bir hattı hareket takibi gibi radikal tedbirlerle alelümum bütçede geçen seneye nispetle ümit ettiğimiz tasarruf kararı 30 milyondan hayli fazladır. Hâdisata cevap vermeye hazır ihtiyatlı ve sağlam bir bütçe, umumî hayat için de esaslî bir nâzum olacaktır. »

1) İkinci Adam, 1. Kitap, Sa: 427.

O YSAKİ bu devrede Türkiye'nin kabuğuna çekilerek büzülmesi değil, kendisini baskısı altında bulunduran çemberlerden sıyrılarak genişlemesi lâzımdı. Gümrük istiklâlini kazanmış olduğumuz için, dış rekabetin etkisinden kurtulmuş-tuk. Avrupa'da sanayi buhranı başlamasından yararlanarak devlet eliyle ya da devlet ortaklığıyla modern ana sanayi kurmamız mümkündü, bunun dışında geleneksel küçük sanayi de elinden tutulması teşvik olunmak ve böyle kuruluşlara devletçe malî, teknik ve diğer yardımlar yapılması lâzımdı. Gazi'ye sunulmak üzere hazırlayarak Fırka Umumî Kâ-tibi Recep Beye yolladığım raporda örgütlenme, fiat politikası, para politikası gibi konular üzerinde teklifler yapmıştım. Ben bunları hastalığı-mıza deva olarak görüyordum. Üre-tici faktörler arasında fiat dengesini kurmak, özellikle buğdayı koru-mak ana politikamız olmalıydı. Mem-lekette işsiz insan bırakmıyacak, her kesi çalıştıracak kadar birçok işler yapılabilirdi. Yollar yapımı, bataklıkların kurutulması, orman sahala-rının genişletilmesi gibi, her alanda yüzbinlerce insana yeniden iş sağla-nabilirdi. Bütün bunları yapmak için bilgi, plân ve cesaret kâfiydi. Gere-ken para bunların hemen arkasından gelirdi. Döviz şeklinde olmasa da ma-kine ve mal şeklinde büyük ölçüde dış krediler de elde edebilirdik. Gi-dişimizi bu yöne doğru düzeltmemiz, kısılmaktan ziyade serpilmeye çalış-mamız lâzımdı.

Para ve kredi hacmini iş ve istih-sal karşılığı belirli bir oran altında genişletmek, belki enflasyon demek olacaktı ; ama bu ilâcı dozunda ve

yerinde kullanmak elimizdeydi. Böy-le bir enflasyon - ki açığa para bas-mak olmayacağından enflasyon da denemez - için en uygun zaman, fiat-ların düştüğü bu sıralardı. Fiatlar biraz yükselirse korkacak mıydık? Yeter ki buğday başta olmak üzere ziraî ürünlerin fiatlarını koruyalım, ve onları sanayi malları gibi dış pi-yasaların etkisinden kurtararak, bü-tün fiatlar arasında hesaplı bir den-ge kuralım.

B AŞVEKİL İsmet Paşanın Mec-liste okuduğu program nutkun-da belirttiği bütçede tasarruf-lar yapmak, memur kadrolarını kıs-mak, masrafları indirmek gibi ted-birler, 1930 dünya buhranından son-ra önümüze serilmiş çok müstesna tarihî fırsatı kaybetme kararında ol-duğumuzu gösteriyordu. Öte yandan ithalât gümrük tarifelerinin yükseltilmesi ve ayrıca ithalâta kontenjan usulünün uygulanmaya başlanması yüzünden sanayi eşyası fiatları son derece yükselmiş ve fırsattan yarar-lanmak üzere birtakım açığözler kapkaç sanayi kurmaya başlamışlar-dı. Mahalle içlerindeki salaşlarda, han odalarında birkaç eski püskü makine ile yerden biter gibi türeyen bu sa-nayileşme, devlet tarafından ayrıca himaye görmekteydi. 1927 de bir Teşviki Sanayi Kanunu çıkmıştı. Sa-nayicilerin dış memleketlerden getir-tecekleri makine ve ham maddeler gümrük resminden ve kendileri de birçok vergi ve resimlerden muaf tutulmuştu. Adinin âdisi mallar pi-yasaya sürülüyor ; ithalât olmadığı için ateş pahasına satılıyordu.

Hükümet 1931 de ithalâta kon-tenjan usulünü uygulamaya başladığı zaman, sanayi ham maddelerini

bu tahdidin dışında bırakmıştı. Bu karar çok büyük suiistimallere yol açmaktaydı. Üstelik kontenjan konması döviz harcamalarını kısmak içindi. Oysaki ham maddelerin istisna edilmesi kontenjandan umulan döviz tasarrufunu sıfıra indirmişti. Meselâ, memlekete çivi gelemiyor; fakat bir zimba makinesinden geçirildikten sonra çivi olacak demir çubukları kontenjan dışı memlekete sokulabiliyordu.

Nihayet 1932 ortalarından İktisat Vekâleti sanayi ham maddelerini de kontenjan içine soktu ve derhal kıyametler koptu. Türedi sanayiın çoğu arkalarını şuna buna dayamışlar; hattâ bazıları şunun bunun adını paravana gibi kullanıyorlar, yani kuvvetliler, memleket batıyor diye feriyadı basıyorlar. Bu hücumlar karşısında İktisat Vekili Mustafa Şeref Bey dayanamıyor, istifaya zorlanıyor; yerine de İş Bankası Umum Müdürü Celâl Bey getiriliyor.

Bu tayin üzerine sanayiciler bayram yapıyorlar; Celâl Bey ham maddede kontenjanını kaldırarak memleketi kurtaracak diyorlar.

İŞTE bu olayların doğup aktığı sıralarda ben bir çıkış yaparakortalığı karıştırıyor ve haykırıyorum: «Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız?»

Bu haykırışı Liman Kooperatifi'nin çıkardığı aylık Kooperatif mecmuasının Eylül 1932 sayısında yaptım. Yazımın altındaki imza A.H. Yazı, sanayicilerin ham maddelere kontenjan konmadığı süre göklere çıkardıkları bir iktisat vekilini, kontenjan korkomaz nasıl kötü kişi ettiklerini ve istifaya zorladıklarını belirterek başyor. Ancak yeni İktisat Vekili

Celâl Bey onların değil, devletin vekilidir. Bayram etmemelerini, bu memlekette devlet başkanı, hükümet başkanı ya da vekili kim olursa olsun, iş başında olan herkes ancak milletin ve devletin vekili olabilir. Yazı şöyle bitiyordu:

«**Fabrikatörlerimiz tüten bacaları gibi açılmış ağızlarını biraz kapasınlar; memleketin başka dertleri de vardır.**»

Yazı çok ağır. İçinde iymalar bile seziliyor. Hattâ yazı çıktıktan sonra, içinde devlet başkanından da söz edilmesi dolayısıyla, en yakınlarımdan bir zat, bana telefon ederek bundan ne anladığımı, Gazi'nin öğrenmek istediğini söyledi. «Yüksek şahıslarına en ufak bir iymada bulunmak aklımdan ucundan geçmedi. Yazım açıktır: Devlet başkanı olsun, başvekil ya da vekil olsun, kimse bir menfaat grubunun, bir sınıfın vekili olmaz; İş Bankası Umum Müdürü Celâl Bey İktisat Vekili olduktan sonra yalnız devletin hizmetinde bir adam olmuştur, bunu belirtmek istedim» dedim.

SANAYİCİ efendilerimiz, biraz susarmısınız? yazısı bir bomba gibi patladı. Yarattığı polemik aralıksız iki ay kadar sürdü. Şimdi bu satırları yazarken büyük bir zarf içine güçlkle sığdırılmış, çoğu rengi bozularak pörsümüş gazete kupürlerini sayıyorum da, yüzü geçiyor. Hemen bütün gazeteler, yazıyı büyük manşetlerle ictibas etmişlerdi. Lehide aleyhinde birçok yorumlar, cevaplar, anketler, karikatürler her gün gazetelerin ilk sahifelerini dolduruyordu. Tek parti devrinde gazeteler kendiliklerinden tenkid yapamadıklarından, havadis olarak benim

yeptiğim tenkidi mal bulmuş mağribi gibi kullanmışlardı. Sanayicilerin cevaplarını ve hücumlarını yazıyorlar, bana da gelip « böyle söylediler siz ne dersiniz? » diye sorarak nasılsa parlansın bir ateşi alevlemeye çalışıyorlardı.

Gazetelerde direk olarak ortaya atığım görüşe karşı ilk yazı Fırkanın organı olan Milliye gazetesinde çıktı. Gazetenin Başyazarı, aynı zamanda İş Bankasının İdare Meclisi Reisi ve Gazi'nin eski yaverlerinden Siirt Mebusu Mahmut Bey, Milliyet'in 17 Ekim 1932 tarihli sayısında çok ağır bir yazı ile ilk hücumu yapıyor. Kooperatif mecmuasının Liman Şirketi tarafından çıkarılması ve yazının altında A.H. imzasının bulunması ilk bakışta yazının bu Şirket Umum Müdürü Ahmet Hamdi Bey tarafından yazıldığı kanaatini uyardırmakta ise de, Hamdi Bey gibi aklı başında bir arkadaşımız böyle şeyler yapmaz kabilinden bir başlangıçtan sonra, A. H. nin memlekette sınıf kavgasına yaramak isteyen kötü niyetli bir adam olduğunu, köylü ve işçi sınıflarını sanayiciler aleyhine tahrik etmek istediğini, ileri sürdüğü dâvasının yanlış ve hattâ saçma olduğunu yazıyor. Mahmut Beyin üç sü-tunluk manşette büyük punto harflerle koyduğu başlıkta da şunlar var: « Memlekete en büyük fenalık sınıf kavgalarına yol açmaktır. Türkiye'de sanayii korumak zarureti, şimdiye kadar olduğundan çok fazladır.» Bu iki esas fikirden başka Mahmut Bey, İktisat Vekili Celâl Beyin eleştirildiğini ileri sürerek şiddetli hü-cumlar yapıyor.

Mahmut Bey diyor ki :

« En büyük fenalık, memlekette sınıf

kavgasına yol açmaktır. Fırkamızın programında bu nokta çok açık yazılıdır. Fırkanın, hükümetin ve büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikir yaşamadığı halde aksini söyleyenler - bilerek veya bilmiyerek - memlekete fenalık en büyüğünü yapıyorlar. Buna benzer nazik konular, fikir ve kalem hürriyetlerinin ötesinde kalmalıdır. »

Vakit ve Haber gazetelerinde imzam altında, başka gazetelerde de oralardan iktibas edilerek yayınlanan cevabımda özetle şöyle diyorum :

«Mahmut Beyin makalesinde hangi noktaların bana cevap olduğunu pek anlayamadım. Bana yapılan hücumun özeti, yazının başlığında gösterilmiştir : 1) Memlekete en büyük fenalık olan sınıf kavgalarına yol açmak; 2) Korunması şimdiye kadar olduğundan çok fazla gerekli olan sanayie hücum etmek.

Memlekete en büyük fenalık sınıf kavgasına yol açmaktır..

Türkiyede sanayii korumak zarureti şimdiye kadar olduğundan çok fazladır

“A. H., imzalı makale - Yazıyı yazan kim? - Şeref B., Celâl B. ve .. bir soru: Hangisinin yaptığı doğru? Sanayi düşmanlığı nereden geliyor?”

Devlet işlerinde hafiflik yapılamaz - Yüksek p-deden atılan sözler - İş Bankası ve liberalizm.

Siirt meb'usu: Mahmut

En büyük fenalık memlekete sınıf farkına sınıf kavgasına yol açmaktır. Fırkamızın programında bu nokta çok açık yazılıdır. Fırkanın hükümetin büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikir yaşamadığı halde aksini söyleyenler - bilerek veya bilmiyerek - memlekete fen

alık isabetten, bu tedbirlerin piyasaya bir hareket ve ümit verdiğinden, mevcut bazı tahditim yeni kararnamele kaldırıldığından, kontenjan usulünde mühim tadilat yaparak, bir kısmının serbest bırakılması um doğru bir şey olduğundan bahsediyor.

Milliyet gazetesinde
Mahmut Beyin yazısı

İktisat:

(A.H.) B. gene sahnede!

«Sanayici efendiler, devletin ve müstehtlikin verdiği 60-70...»

Bugünün Meselelerinden

Hiç Merak Etmeyiniz, Bu Yazıyı Ben Yazdım!

A. H. Bey tabii ki Makalenin Sahibi İçine Vuruyor, Fakat...

Malûm ya! Liman şirketinin çıkardığı bu da bir tuhaf şeydir ya! Kooperatif mecmuasında bundan evvel A. H. Bey'in bir makale intişar etmişti. İkinci mecmua bu makalede bir yazarın bu makaleyi yazdığına şüphelenenler için bir cevap yazmıştı. Fakat...

İktisatçı allâme bir üneler daha gösterdi

zameddin Ali B. bu zat için bir "gayyayı cehalet.. divor

kooperatif cemiyeti umum gazetemize bir telgr

lan suallere vermiştir:

— Evet, mecmua çıkmış oldu. Bir yazı da okuduğumuzu bilmeyen birinin tanıdığı diyor. Bey olamaz. Niyetle haberi makaleleri Almanya'da yazmış. Benim yazmam. Yalnız ki bu genç bir iştir.

— Ne için (Devam)

Nizamettin Ali Bey Kooperatif mecmuasında A.

Genel Müdürü Hamdi Bey

A. H. bey

«Hükümet himaye etmiş»

«Bugünkü gümrük ispatı k...

Hükümetin sanayi erbabını fazla himaye ettiğinden bahsilen A. H. Bey'in kooperatif mecmuasında yazdığı makale etrafındaki münakaşalar devam ederken bu hususta sanayi erbabının fikirlerini öğrenmek istedik ve bazı fabrikatörlerle görüştük. Bunlardan Besler fabrikası sahibi Sami bey bu makaledeki fikirlere, şu cevabı vermektedir: — Hükümet ziraat erbabını da himaye etmektedir. Bunu isbat etmek güç bir iş değildir. Ziraat

Maske Düşmedi!

A. H. için Ahmet Hamdi B. ne diyor?

Meçhul muharririnin meclis meydanına çıkmıyor mu?

Liman şirketinin varlığını... yeşile çıkan Kooperatif...

da bir çok tesekkül ve şahıslara hücumlar yapan A.H. Beyin şahsiyeti etrafındaki esrar devam etmektedir.

A. H. Beyin yazılarını muhtelif şahıslara ait fikirler hücumları yaşıyor. Halde kendi şahsiyetinin elön böyle perde arkasında gizli kalması hayretle karşılanmaktadır. Liman şirketi müdürü Ahmet Hamdi Bey bir muharririmize A. H. Beyin gizli kalmasının sebebinin izah ederken demistir ki:

«Bu zat münakaşalarda şahsının bahsolmasını istemiyor. Çünkü iktisatçı kendisine nektepten çıktın ne... ondan...»

Son cevapta Kooperatifçilik Cemiyeti mut Beye tesekkür telgrafı

(Telefona) — Hâlen ummakta olan İstanbul Cemil Bey kooperatifliği şafatı ile ve cemiyet başmuharririnin tarafı cektirmişti. A. H. Beyin yazı bir cevap bu günkü birtikten

başlık her türlü neşriyatı nefretle memnurların da her devlete tenkit etmesini her bir den olan inş...

Kavgamak
Şay...
ale...
man...
sinde...
mer...
A. H...
mak...
imaye...
sabr...
le S...
augü...
ki...
enab...
sio...
Fır...
kte...
t, b...
tafa...
dig...
r...
mlı...
apı...
vz...
le...
ma...
ıda...
ele...
itir...
of...
gr...
at...
et...

«Sınıf kavgaları Fırkamızın programında yasaklanmıştır, bunu da biliyorum. Fırkamızın programındaki her hüküm gibi buna da canla başla bağhyım. Fırkanın ve büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikrin yaşama-
dığına da kesinlikle kaniim. Yüksek şeflerimiz, yeni bir tarih yaratmış olan ve memleketin yükselmesinden başka gayeleri olmayan kimselerdir. Bunda kimsenin en ufak bir şüphesi yoktur. İşte onun içindir ki, sanayi himayesi adına yapılan şeylerin ve bir kısım sanayiciler tarafından ortaya atılan aşırı isteklerin yeni bir sınıf doğurmaya ve memlekette sınıf kavgası yaratmaya yol verdiği için yazımın Fırkamız ana prensiplerine ve şeflerimizin yüksek düşüncelerine uygun düştüğü inancındayım.

« Ben sınıf yaratmıyorum, sınıf yaratıldığını yazıyorum. Benim yaptıklarımın mı, yoksa Mahmut Beyin, buna benzer nazik konular fikir ve kalem hürriyetlerinin ötesinde kalmalıdır diye susmanın mı Fırka prensiplerine ve şeflerin düşüncelerine aykırı olduğunun takdirini kendisine bırakıyorum. Programımızda olan hüküm, Avrupa'nın bizden evvel sanayileşmiş memleketlerinde doğan sınıf kavgalarının ve ayrılıklarının alacağımız edbirlerle bizde olmamasıdır, yoksa olduğu halde ifade edilmemesi değil.

«Eski Vekil Mustafa Şeref Beyin kontenjan usulüyle yaptığı büyük tahditleri tenkid ettiğim halde, sanayi ham maddelerine bu tahditleri koymasını doğru bulmam bir çelişme olarak gösteriliyor. Tam aksine, çelişme değil, aynı fikre bağlılık var. Ben kontenjan konursa hem mamül

maddeye, hem de bunların yapılmasında kullanılacak ham maddeye konmalıdır diyordum. Yoksa mamule koy, ham maddeye koyma, bundan daha büyük sistemsizlik, çelişme olamaz. Prensip olarak kontenjan sistemine karşı olmam ise ayrı bir dâvadır.

«Mahmut Bey bize sanayi düşmanlığı atfediyor ve diyor ki : « Avrupa'da bu düşmanlığın bir dereceye kadar mânâsı vardır. Fakat bizim gibi henüz kendi ihtiyacını temin edemeyen bir memleke sanayiine hücum etmek mânâsızlıktır.

«Sanayi düşmanlığının bizde mânâsı olmadığı gibi, Avrupa'da da hiç bir dereceye kadar mânâsı olmadığı şüphesizdir. Biz sanayi düşmanı değiliz, ama bütün sektörler bir yana bırakılarak sadece sanayi himayesi yapılmasına karşıyız. Hem ekonomik ve sosyal sebeplerden, hem de Fırkamızın prensipleri ve şeflerimizin yüksek düşünceleri sınıf yaratma ve sı-

Aynı kar şısında:

Ahmet Hamdi Bey — Fırka edelim azızım saydına çık.. Herkes bu (A. H.) yi ben sanıyor!

Cumhuriyet'te çıkan bir karikatür

nif düşmanlığını körüklemeye karşı olduğu için.»

Bu cevabım üzerine Mahmut Bey sustu. O günlerde İstanbul'a gelen yeni İktisat Vekili Celâl Bey benimle Mahmut Beyi İş Bankasındaki odasında karşılaştırdı; « Kozunuzu aranızda paylaşın, gazetelerde birbirinizle tartışmayı bırakın » dedi. Samimî bir memleket çocuğu olan merhum ile, biraz sert başlayan konuşmaların sonunda, fikir birliğine varmakta güçlük çekmedik. Diğer üretim sektörleri aleyhine sanayiî himaye etmenin zararlı olduğuna o da inandı. Bu konuşmamızda Celâl Bey'e de « Ne sanayicilerin ve ne de İş Bankacıların değil, ancak devletin vekili olduğunu kavramış bir devlet adamı olarak başarılarınıza eminim ve bundan gurur duyacakların arasındayım » dedim. Ciddep Celâl Beyin İktisat Vekilliği zamanında, devletin vekili olduğu şuurundan ayrıldığına dair elimde bir delil yoktur.

Fırka adına ve şeflerin arzusuyla yapıldığına şüphe olmayan Mahmut Beyin Milliyet gazetesindeki hücumları böylece tatlıya bağlanarak sonuçlanmasına rağmen, « Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız? » yazısının akisleri uzunca bir süre bitmedi.

İstisnasız bütün gazetelerin baş sahifelerini A. H. imzalı yazıya ait haberler ve yorumlar dolduruyordu. O zamanlar Sanayi Odası filân yoktu, Millî Sanayi Birliği adıyla sanayiciler bir dernek kurmuşlardı. Bu derneğin Umumi Kâtibi Avukat Nazmi Nuri Bey (merhum) du. Hemen Birlik oplanıyor; protestolar yapılıyor, cevaplar veriliyor. Sık sık Naz-

mi Nuri Beyin demeçleri gazetelerde çıkmaktadır. Sanayiciler memlekete hizmet etmektedirler. Cevap veriyorum : Bazılarımızda öyle bir fikir var ki, sanayiî himaye ettikçe ve yeni fabrikalar açtıkça, memleket refaha erecek ve bütün meselelerimiz halledilmiş olacaktır. Oysaki her türlü imtiyazlar ve desteklemeler altında, memleketin aleyhine gelişen son derece iptidai bir sanayiyle, Avrupa kapitalizminin kötü ve daha sömürücü bir örneğini memlekette yaratmış oluruz. Sanayi eşyasını dünyadaki düşük fiyatlar karşısında birkaç misli himaye eden tedbirlerimiz, memleketin içinde bunaldığı buhranı şiddetlendirmekten başka bir sonuç vermez.

Olayda enteresan olan taraf, A.H. nin kim olduğudur. Gazeteciler bana soruyor, « Sen misin? » diye. Tamamen aynı fikirde olduktan sonra ben olup olmamamın ne önemi var cevabını veriyorum. Günlerce gazetelerde A.H. kimdir diye sorular, alaylar ve karikatürler var. Gazetecilere bunu benim yazdığımı söylüyorum ama, saklayın, sansasyon yapın, diyorum. O zamanlar hemen hemen bütün gazeteciler arkadaşlarımdı, ve beni tutarlardı. Onlara, saklandığım siper arkasında şimdiye kadar yapamadıkları polemik fırsatını vermiş olduğum için de memnunlar. Zaten bunu gizlemiş olmamı Fırka da istiyor. Bana haber yolluyorlar, « Ben yazmadım de » diye. Ama gazetelere verdiğim demeçlerde makaledeki fikirleri savunuyorum.

Gazetelerde bana hücumla geçenlerin başında Alâettin Cemil, Siirt Mebusu Mahmut, iktisatçı Nizamettin Âli beyle geliyor. Alâettin Cemil Bey o zamanlar İstanbul Mebusu; Koop-

ratif Derneğinin de Başkanı.

Cumhuriyet gazetesinde aleyhimde ağır bir yazı yazıyor ve burada İktisat Vekili Celâl Beyi uyararak : « Bu yazıyı Liman Şirketi Umum Müdürü Ahmet Hamdi Bey yazmıştır » diye açık bir jurnalde bulunuyor. Alâettin Cemil Beye göre, ben sınıf kavgasına doğru bir yol açmaktaydım. Köylü, memur ve işçi sınıflarını sanayiciler aleyhine tahrik etmekteymişim ! Cevabını kooperatif mecmuasında vereceklermiş !

Alâettin Cemil Beyin şahsımı hedef tutan hücumlarına verdiğim cevap aşağı yukarı şu :

« Cumhuriyet , gazetesinde İstanbul Mebusu Alâettin Cemil Beyin Kooperatif mecmuasında çıkan makale dolayısıyla bakkımda yazdığı ağır sözlere teessüf ederim. Cevap vermek istemiyorum. Şahsi hücumlar yapmak ya da böyle hücumları cevaplandırmak meslekime ve bulunduğum mevkie uymaz.

« Kooperatif mecmuasındaki yazı bir tezi müdafaa etmektedir. Sanayiim ulu orta himayesi bugünkü durumda zararlı olduğu iddiasını taşımaktadır. Bu teze karşı söylenecek sözlere elbet yazarı cevap verir. Alâettin Cemil Beyin böyle bir münakaşada taraf olma niteliğinde olmadığı anlaşıldığından sükûtu tercih ediyorum. »

Gazeteler, ortaya attığım tezin üzerinde önemle duruyorlar : Türkiye ziraat memleketidir. Nüfusumuzun 11 milyonunu köylü kütlesi teşkil etmektedir. Bu kütlenin meydana getirdiği ziraat mahsulleri himaye etmeliyiz. Oysaki hükümet, İstanbul, İzmir gibi şehirlerde mahdut bir sanayi zümresini himaye etmektedir. Acaba Adapazarı'nda patates çıkararak bir küçük arazi sahibi mi, yoksa bütün ham maddelerini hariçten ge-

tiren bir çikolata fabrikasını mı himaye etmeliyiz? Ziraat ürünler dünya piyasasına tabidir ve zararına satılmaktadır. Halbuki sanayi erbabının çıkardığı mallar dünya piyasasından kat kat yüksektir. Gümrük tarifeleri, kontenjan usulleri ve diğer himaye tedbirleri bu sonucu doğurmuştur. Sanayiciler iç pazarı sömürmektedirler. (Akşam 1 Ekim 1932) .

A.H. Muamması birkaç gün gazetelere eğlence konusu oldu. Zaten « Almanya'da iktisat tahsil eden bir gençtir bunu yazan » gibi lâflarımın mizah çerçevesinde olduğunu herkes anlamıştı. Nihayet baklayı ağzımdan çıkardım : « Bu yazıyı ben yazdım » dedim. Eğer gizlemekte devam etseydim, belki mesele o kadar büyümezdi.

Fakat açıkça yazının bana ait olduğunu belirtmiş olmam, devlete ait önemli bir işletmenin umum müdürü olan bir zatın isyan bayrağını çekmesi şeklini aldı ve hücumların şiddetlenmesine yol açtı. Zaten bu tarihten sonra Halk Fırkasıyla aramdaki köprü yıkılmıştı. 1934 Ağustosunda Liman Şirketinin tasfiyesi de bence bu yüzden olmuştur.

Gazeteler, davanın temelinde benî tutmalarına rağmen, sanayicilerin hücumlarına da sütunlarında yer vermekteydiler. Meselâ Süreyya Paşa Adalet Mensucat Fabrikası Müdürü Âtîf Süreyya Bey, Son Posa gazetesinin 15 Ekim tarihli sayısında bana özetle şu açık mektubu neşretmişti :

« A.H. Beyefendi; evvelâ siz susunuz.

« Çünkü sanayicilerin dâvaları, sathî bir tetkik neticesi anladığımız gibi basit değildir. Bir hücumun değeri, polemik maharetinde değil, gerçekleri ortaya atmakta, karşı tarafın dâvalarını tahlil edebilmekte ve haksız olduğunu gösterilebilmektir.

« Lütfen söyler misiniz? Türk sanayicisi bir Türk köylüsü gibi, Türk değil midir? (Maalesef çoğunluğu Türk değildir) Bir Türk çiftçisinin köylerde oynadığı rol ile bir Türk fabrikatörünün şehirlerde oynadığı rol arasında ne fark vardır? (Çok fark vardır. Biri sömüdüdür, öteki sömürür) Türk buğdayını millî hükümet, bir taraftan ecebe buğdaylarına karşı himaye ederken ve daha birçok himayelerle köylüyü düşünürken siz de bizimle beraber sevinmiyor musunuz? (Ne münasebet? Kan ağlıyorum).

« Beyefendi, bono ödediniz mi? Makine tamir ettirdiniz mi? rekabetle mücadele edip yüzlerce aile reisine para yetiştirmek için banka kapılarında çırpındınız mı? Yoksa sanayicinin fazla kâr ettiğini mi sanıyorsunuz? Biraz İstanbulu dolaşınız. Taksim emyanında ve diğer semtlerde mantar gibi bitmiş bir sürü apartman görürsünüz. Lütfen sorunuz; bunları fabrikatörler mi yapıyorlar? Eğlence yerlerine gidiniz, acaba orada çoğunluk fabrikatörlerde midir? Bankalara gidiniz, ahbablarımız ve müdürlere müracaat ediniz: Kredilerin büyük kısmı acaba fabrikalara mu verilmiştir? »

D OĞRU, sanayi ölçüsüz himaye görmeye karşılık, sanayici büyük sıkıntı içindeydi. Hükümet kaşığıyla verdiğini sapiyle çıkarıyordu. Sanayiin, hele özel sanayiin bu devrede ancak soyguncu kapkaç sanayi durumunda geliştiğine ve sanayileşmenin devlet politikası olarak ele alınmamış olduğuna hiç şüphe yoktur. Bu konuya ileride değineceğim. Fakat benim « Sanayici efendilerimiz biraz susar mısınız? » yazımla savunduğum tez büsbütün başka idi.

O zamanlar Ticaret Borsası Umumi Kâtibi olan Nizametin Âli Bey de gazetelere verdiği demeçte, Kooperatif mecmuasındaki makalenin altında A. H. imzası bulunmasına rağmen,

benim tarafımdan yazılmamış olduğuna sevindiğini belirttiikten sonra şu meçhul A. H. Beye şiddetle hücum etmiş ve :

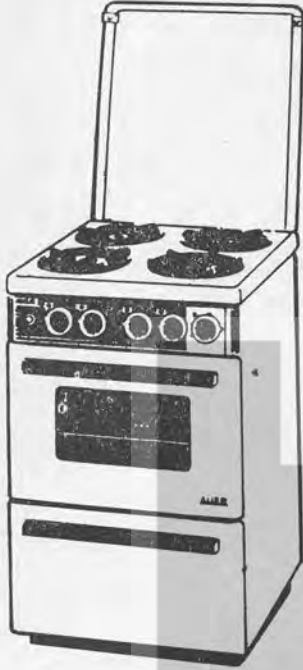
« Bu zat, gayıyı cehalettir, ve henüz iktisadın başlangıcını bile bilmiyor. Yalnız iktisattan anlamıyor değil, onu uyduruyor » demişti. Uzakta arkadaşlık ettiğimiz merhum, Türk İktisatçılar Derneğinde buhran hakkında verdiği bir konferansı, A.H. imzasıyla eleştirmiş ve dünya buhranının bir piyasa buhranı değil, bir rejim buhranı olduğunu yazmışım. Buna çok alınmış olduğunu sözünü ettiğim demecinde de belirtmişti.

Ben bu çıkışımla memlekete ve savunduğum dâvâya bir ölçüye göre hizmet ettim. İç pazarın sömürülmesi pahasına sanayileşme olacaktı. Bundan başka yol da düşünülemezdi. Mademki bu zaruret vardı, şu halde bu sömürmeyi devlet yapmalıydı. Özellikle şu sebepten: Modern ileri ve büyük tekniği getirme ve büyük işletme tipi yaratma bakımından. Küçük ilkel aelyelerden, yavaş yavaş büyük fabrikalar olsun diye bekleyemezdik. Bunun için milletçe mahrumiyetlere katlanıp bir sonuç alamazdık. Buna imkân da yoktu.

Bana öyle geliyor ki, benim zamanında yaptığım bu çıkış hayli etkili oldu. Celâl Bayar'ın devletçi politikasını destekledi. Onun zamantnda Birinci Beş Yıllık Sanayi Plânı, Sümerbank ve Etibank'ın kurulması, kömür ocaklarının devletleştirilmesi gibi önemli adımlar

Gelecek Yazı :
İnkılâbımızın Mutsuzluğu

AUER'in Bu Üç Küzinyerinden Birini Seçebilirsiniz.

Sevgi 355

1. Fırına koku sızdırmayan tamamen ayrı ızgara hücresi.
2. Dört büyük tencere alan geniş masa
3. Geniş bir fırın
4. Isı şiddetini ayarlayan termostat
5. Fırında elektrikli ışık tertibatı
6. Fırın kapısında kırılmaz camlı pencere

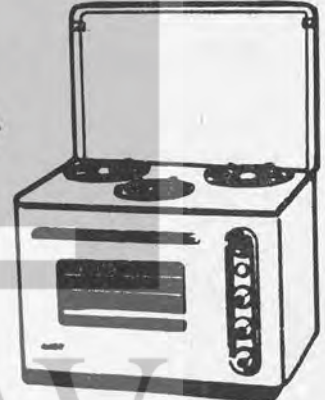
**353 L
Saadet**

1. Fırın kırılmaz cam penceresidir. İçerisi elektrikle aydınlatılır.
2. Fırın bir hindi pişirecek kadar geniş ve yüksektir.
3. Fırın içinde üstü çivili plaka tertibatlı ayrı ızgara vardır.
4. Geniş çekmece

SET ÜSTÜ tipi
353 L Modelinin aynıdır,
çekmece(sizdir).

253 L Sevinç

AUER

İMALAT A.Ş.

Bütan gazı ile çalışan ve KENDİ Markaları
altında satışını temin eden FİRMALAR:

Aygaz • İpragaz • Likidgaz • Millangaz •
'Mobilgaz • Mutfakgaz • Shellgaz • Alevgaz

Bütün şoför
arkadaşlar biliyor:

FISK

en yumuşak, en sağlam lâstiktir!

FISK lâstikleri takılı vasıtalar ile
yolculuk daha zevkli, daha emindir!
Rahat bir yolculuk temin etmek için... lâstiğin
ömrünü uzatmak için FISK lâstiklerinde her
türlü tedbir alınmıştır. FISK'ten şaşmayınız.

FISK
EMNİYET
DEMEKTİR.

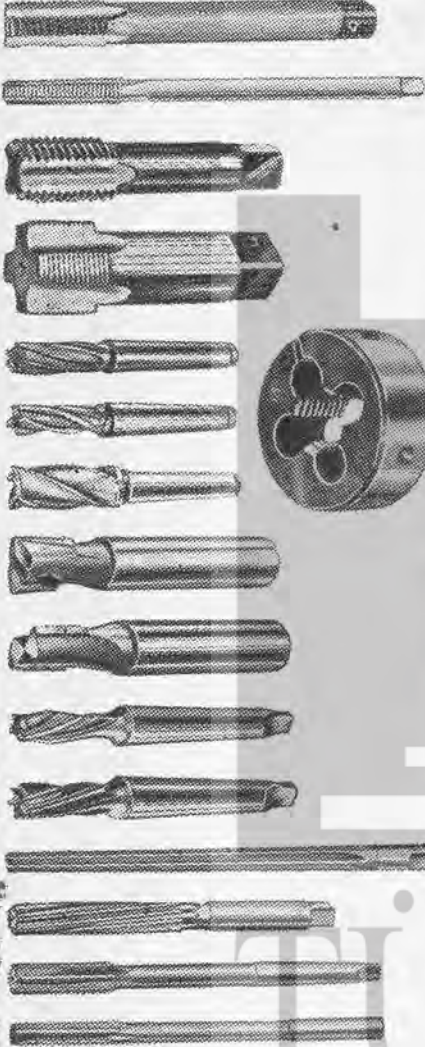
makina-takım
MTE
endüstrisi

makina-takım endüstrisi A. Ş.

UHB
UDDEHOLM

MILLER
MARTIN MILLER

May

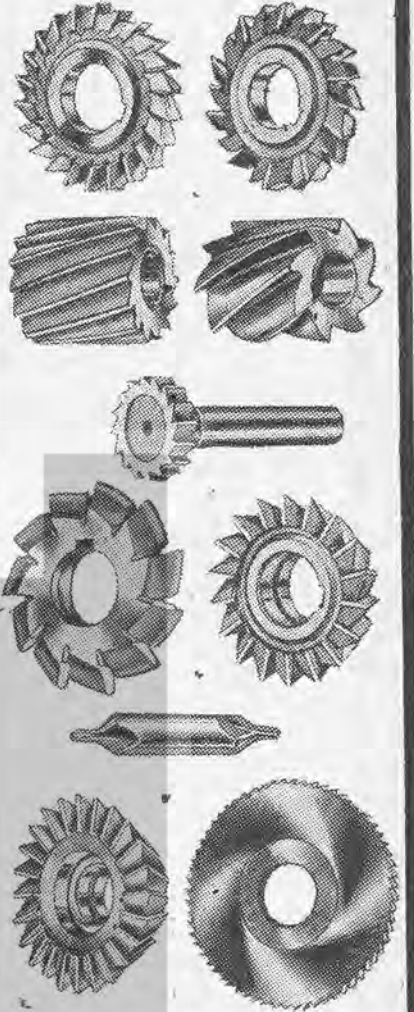
MAY patentli, HSS ve WS
MATKAP UÇLARI,
MARTIN MILLER, UDDEHOLM,
SANDVIK SERİDE, KATRAK,
DABE, EL ve MAKİNA
TESTERELERİ

Ayrıca

TORNA KALEMLERİ
EL KILAVUZLARI
(Metrik ve Whit Worth)
MAKİNA KILAVUZLARI
PAFTALAR (Metrik ve Whit Worth)
KONİK BAYBALAR
EL BAYBALARI
MAKİNA BAYBALARI
PARKA FREZELERİ
DELİK FREZELERİ
KANAL FREZELERİ
AÇILI ALIN FREZELERİ
PRİZMA FREZELERİ
YARIK FREZELERİ
VALS FREZELERİ
AÇI FREZELERİ
MODÜL FREZELERİ
PUNTA MATKAPLARI
FREZE TESTERELERİ

DİĞER ÖZEL KESİCİ
TAKIMLARIN tamamını STOKTAN
veya kısa teslim müddetli olarak
müşterilerimize ihtiyaçlarını
karşulamakta şeref duyuyoruz.

Her türlü mütalâanın nazûmat için
teşekkürümüz emriyledir.

makina-takım endüstrisi A. Ş.

(Gebze - Çayırova)

Acentesi:

Metal Ticaret T.A.Ş.

Tünel Caddesi, Transtürk Han 18, Karaköy, İstanbul - Tel.: 49 51 10 - 44 38 73, Telg.: METURAS - Ist.

Ankara Satış Yeri: Çankırı Caddesi No. 15/3 Telgraf: METURAS - Ankara, Tel.: 11 09 82

Ege Bölgesi Müessesilikleri:

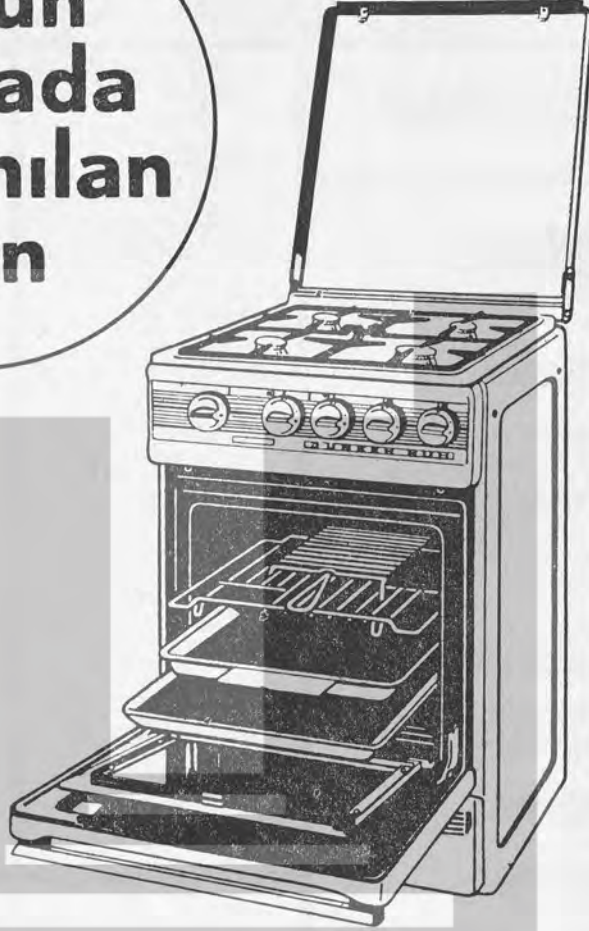
Kesici Takımlar: Digu Teknik Ticaret Koll. Şti. Cumhuriyet Bulv. No. 88 Telg.: OLGU Tel.: 22 452

Testeraler: Ego Reçine ve Neft Sanayii K. Ş. Fevzi Paşa Bulv. No. 65/A Telg.: CARFI Tel.: 38 563

Güney Anadolu Bölgesi Satış Müessesiliği: Atatürk Bulv. Burdurluoğlu Apt. Kat 5, Adana Tel.: 2880

DUNKER+RUH

Bütün
dünyada
kullanılan
fırın

TÜRK DEMİR DÖKÜM
FABRİKALARI A.Ş.

Silâhtar - İstanbul

PROFİLO

çeşitli sahalarda
yurt hizmetinde

Enerji nakil hatları için pylon imalatı

Fabrika konstrüksiyonları

Petrol tankları imalatı

Portatif evler, demir ve alüminyum doğrama işleri

Otomotiv endüstrisi için karoseri imalatı

Deniz üstü, altı ve iskele inşaatı

Turistler için karavan imalatı

Buzdolabı, çamaşır makinesi ve elektrikli ev aletleri
imalat ve montajı

TÜĞRAV

PROFİLO

SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Profilo Sanayi ve Ticaret A.Ş.-2. Taşocağı Sok. 26-28, Mecidiyeköy, İstanbul
Tel: 47 79 90, Telg.: Profilde, P.K. 98 Beyoğlu

Taklit Parça

Takma Diş Gibidir

Rahatınızı Kaçırır...

Orijinal Caterpillar

Parçalarını Kullanınız

ÇUKUROVA

Çukurova

İTHALAT VE İHRACAT T.A.Ş.

TELEKS — Telg. ÇUKURTAŞ

ADANA

Hava alanı karşısı
No. 420 - P.K. 82
Telefon: 4723

ANKARA

Mithatpaşa Cad. 13
YENİŞEHİR
Telefon : 12 44 60

İSTANBUL

Büyükdere Cad.
No. 14 - ŞİŞLİ
Telefon : 47 48 30

İZMİR

Gazi Bulvarı
No. 29 - P.K. 608
Telefon : 24159

Caterpillar, Cat ve Traxcavator Caterpillar Tractör Co. ait tescil edilmiş markalardır.

(Barış : 104)